

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 05386

DI MILHOME IN NYU YORK

Solomon Davidman

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

שלמה דאואידמאן

די מלחמה אין ניז יאלך

דערצ'ילונג

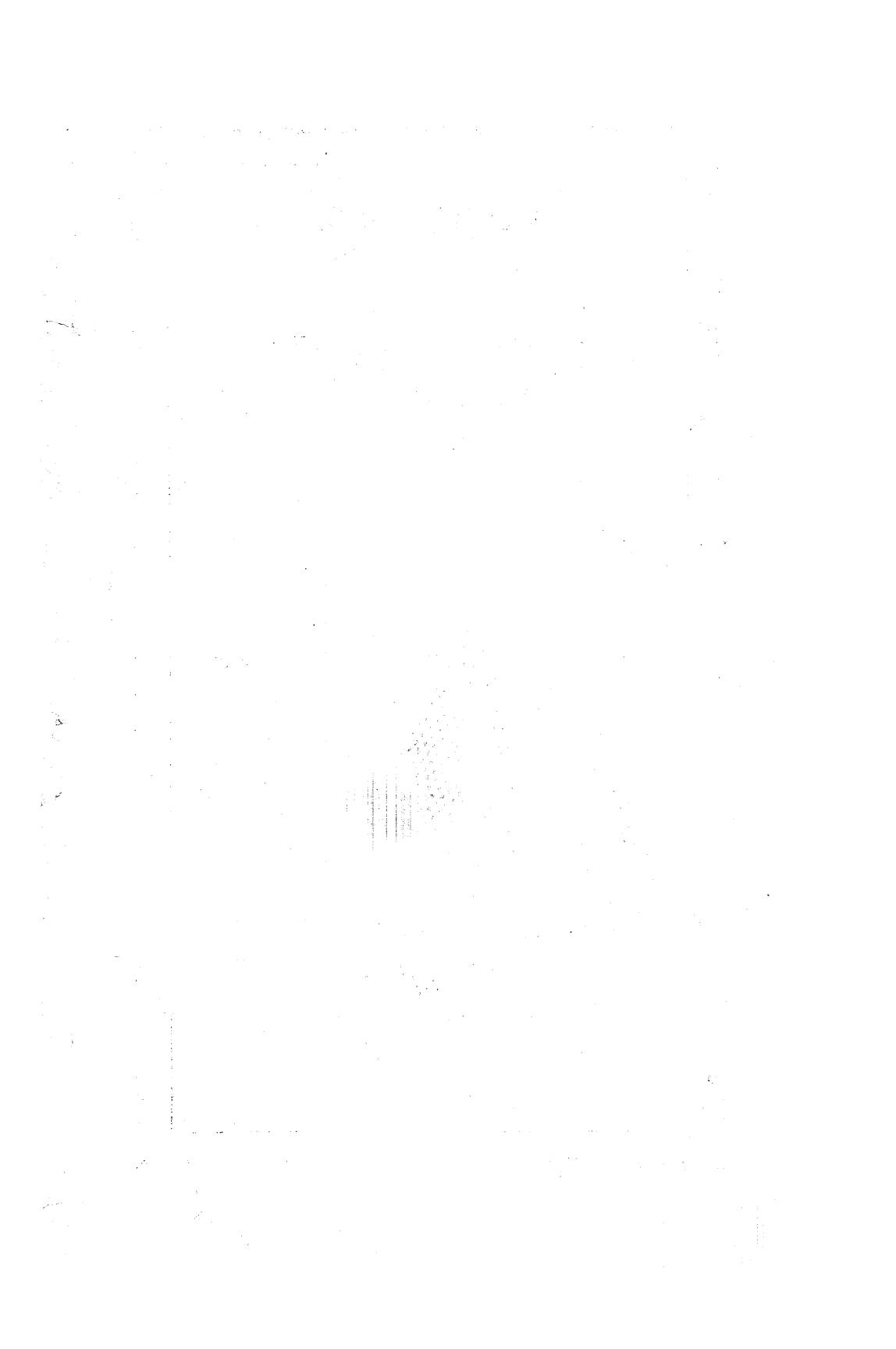

ארוויסגעגעבו פֿוּ

דיסטrikט קולטור קאמיטעט

בײַס אינטערנצייאָנגלו אָרבנטער אַרדִן

דעררויט, מישיגען

די מלחמה אין נו יארק

איך בין אלט פערצין יאר. מיין נאמען איז מירל. און איך בין שווין א גרויסער מענטש. פון וואנגען וויס איך? מיין טאטט אליין האט דאס מיר געואנט.

געווען איז דאס מיטוואך.

מיין טאטט איז געקומען האים א פארענדערטר. זיין פנים איז געווען בלאמס ווי א טויטן. זיין רעכטעה האנט איז געהאנגען אוית א וויסטן טוּר, וואס איז געווען איזונגעבונדן איזום היין האלו. זיין פיס האבן געציגטרט, זיין קאפעלייש — צעKENטיישט. אינגעאנץ האט ער אויסגעזען, ווי א פאר-וואונדרטר סאלדאט, וואס איז נאר וואס געקומען פון א שלאלכטעלד.

פריער האט זיך מיין פאפא אוזענצעט. איך האב דער לאינער האנט איז מיל ארין. איך האב זיך געוואלט צעוווינען.

מיין גוטער פאטער האט עס פארשטיינען. ער האט אוזענעליגט דעם לעפל, מיר א גלעת געטאן איבערץ' קאפ און דערציילט:

„מיין באלאבאמס איז היינט געווען וויער שלעכט. ער האט געשרגן, איז מארבעת נוּט שנען. איך האב געהאט א גרויסן קאפויויטאג און צוזמאען מיט די הייזן, וואס האבן זיך שנען געתטעט, געפליגן אונטער דער נאדל פון מאשן, זייןען אויך אונטער מינע פינגער.“...

צוויי טרען האבן זיך אראפגעיקלט פון מיין פאפא'ס אויגן. האבן זיך פון מינע אויגן א לאז געטאן טרען אן א צאל.

איך וויסט פארוואס איך האב איזו געווינט? וויל קיון מאמען האב איך ניט. מיין שעטער און מינע צוויי ברידער האבן שוין חתונה געהאט. און זיך דראפן זארגן פאר וווער הייזער און קינדר. און איז מיין פאפא קען ניט ארבעטן, ווער וועז וועט מיר אלעט גבען? און ווער וועט מיין קראאנק פאטער אלץ דערלאנגען?

מיין פאפא איז קראנק, זיין האנט היינט אויף א טוּר, ווי בי א בעט ער. איך בין נאר א סינד. איך בין אינגעאנץ אלט פערצין יאר. איך דראפ זיך נאר לערנען.

נאָר איז עטלעכע תעג איזום פון יענען מיטוואך האט מיך מיין פאפא צונערופן און מיך אוזענצעט לבען זיך און צו מיר איזו געואנט:

„מיין טויער קינד, מירעלע, איך קען דערוויל ניט ארכבעטן, בייז מיין האנט וועט זיך אויסהיילן און איזוי ווי דז ביסט שוין א גרדז יס ער מאונטש, וועסטו גיין פאַרדינען אויף ברויט פאָר מיר און פאָר דיר.“

איין האָצֵן האָב איך שווין לאָנג געוֹאָלט ווערָן א גרדז יס ער פְּלֻעַנְטַ מִיר פָּאַרְדִּירַן, ווען מען פְּלֻעַנְטַ מִיר דָּרוֹפֶן סִינְדַּן. נאָר מַיִן פָּאַפְּאָןְ האָב איך מַוְתֵּל גַּעֲוָעָן. ער אַיּוֹ דָּאָר מַיִן פָּאַפְּאָן, אָנוּ איך בֵּין דָּאָר זַיְוַן קִינְדַּן. אָנוּ אַמְּאָלַ פְּלֻעַנְטַ פָּאַפְּאָן מִיר דָּרוֹפֶן טַאַכְטָעַן מַיִן. דָּעַר נַאֲמָעַן אָנוּ מִיר זַיְוַן גַּעֲפָלְעָן.“

אָבָּעָר ווֹאָס קָעַן איך טָאָן? ווי אַזְוִי קָעַן איך פָּאַרְדִּינְעַן פָּאָר מִיר אָנוּ פָּאָר מַיִן פָּאַפְּאָן?²

איין זוֹנְטָאָג, ווען אלָעַ מַיִן עַגְּוָעָן וַיְיָעָן גַּעֲוָעָן בֵּין מַיִן בָּרוֹדָעָר אַיִן הוּוִי האָט כִּיּוֹן פָּאַפְּאָן מִיר אַבְּרָעָנְעָבָן מִיטַּפְּרִידָן:

„מיין גַּרוֹיְסָעָטָאָכְטָעָר, מִירָעָלָעָ, מַעַן האָט שָׁוִין פָּאָר דִּיר אַדוֹשָׁאָב אָיִן יָאָרָס. מַשָּׁה (מיין בָּרוֹדָעָר) וועט דִּיךְ דָּאָס עַרְשָׁטָעַ מַאְלָאָהָיִן אַפְּפִירְוָן.“

איין האָב זַיךְ אַיּוֹךְ דָּעַרְפְּרִיט: נַיְוַן יָאָרָק, אָרְבָּעָט. אָבָּעָר ווֹאָס קוּמָט דָּאָרְטָן פָּאָר?³

איין דָּאָרְטָן אַלְמָחָה, אַלְשָׁעַנְדִּינְעָן, וַיְיָאוּ טַאַטָּעַס פָּאַרְלִיְּרָן זַיְוַעְרָעָ פִּינְגָּר?⁴

דָּעַר ווֹעֵג

דָּאָס עַרְשָׁטָעַ מַאְלָאָהָיִן אַזְוִי אַזְוִי אַזְוִי פָּרִי. דָּעַר פָּאַפְּאָן האָט מַרוֹאָ אַיּוֹךְ זַאלְגָּטָאָפְּשָׁטָןְגָּןְדִּי בָּאָן, ווֹאָס לְוִוְּפְּטָטָקְיָין נַיְוַן יָאָרָס. אָנוּ אַיּוֹךְ האָב אַזְוִי כּוֹרָאָ. טַו אַיּוֹךְ זַיְוַן אַזְנָעָלָ, כָּאָפְּ אַזְעָלָ מַלְךָ אַזְנָהָוָת. בֵּין דָּעַר סְטָאָנְצִיעָשׁ שְׂטִיעָן שְׂוִין אַזְקָרְבָּן שְׂמָעָן. סְאָזָוָן אַזְגִּינְעָר טָוָמָל. מַעַנְעָר רַוְיכָעָר אָנוּ שְׁמוּעָן. מַיְילָעָר לְאָכָוָן. אלָעַ מַאְלָאָהָיִן כָּאָפְּן דִּי מַעַנְטָשָׁן אַזְקָרְבָּן צַיְקָומָט נִיט אָנוּ דִּיְּבָאָן. מַוְאָרָט מִיטַּפְּרִידָלָן.

משה האָט מִיר גַּעֲהָלָטָן לְעָבָן זַיךְ. גַּעֲהָתָה האָט עַרְמִיךְ. ווי מַעַן הַיְתָן אַזְיָנְדָה. גַּעֲרָדָטָה האָט עַר צְוּמִיךְ, ווי מַעַן רַעַדְתָּ צְוּזָעָטָן: „מִירָלָ, דָּאָרְפְּסָט יְעָדָן וְאָגָן, אָזְדוֹ בִּזְוָתָלְטָן 16 יָאָרָ, אָזְנוֹתָם, וועט מַעַן דִּיךְ נַיְוַן אַרְבָּעָט.“

„איַךְ ווֹיָס שְׁוִין דָּאָס, פָּאַרְזִיכָּר אַיּוֹךְ מַשָּׁהָן. אָנוּ ער אַיּוֹ שְׁטָאָרָק צְוָר. פְּרִידָן, ווֹאָס אַיּוֹךְ פָּאַרְשָׁטָיְוִוִּין זַאֲכָן, ווי אַגְּרִיסְעָרָר מַעַנְטָשָׁן.

— דִּי בָּאָן אַיּוֹ אַגְּנָעָפְּלָוִוָּגָן. זַיְהָט גַּעֲטָעָטָמָט שָׁוֹועָר, ווי אַמִּידָעָחִיה, ווֹאָס רַוְט זַיךְ אַפְּ פָּוָן לְאָנְגָּנָן גַּעֲיָעָן. אַגְּרִיסְעָר גַּלְאָס האָט זַיךְ גַּעֲהָוִידָעָט אַוְפְּסָן לְאַקְאָמָטָיוֹו אָנוּ אַגְּנָעָוָאנָט מִוְּתָן זַיְן קְלִינְגְּרָאִירִי, אָזְדוֹ ער לְזִוְּפָט בָּאָלָד אַזְוָעָקְפָּן צְיָוִיְּטָן. מַעַן האָט נִיט גַּעֲסָקָט אַזְוִיְּפָן פְּרִוְּיָוָן אַדְרָעָר עַלְטָעָר, ווי דִּי וּוּלָט פְּרִיט זַיךְ, ווי סְחָאָבָן מִיר גַּעֲלָעָרָטָן מַיִן גַּעֲרָעָרָס אַיּוֹ פָּאַבְּלִיקָדָסָקָל.

איַצְטָה האָב אַיּוֹ מִיר דָּעַרְמָאָנָט אַזְנָעָטָר פָּוָן מַיִן לְעָרָעָר פָּוָן דָּעַר אַיִדְישָׁעָר אַרְבָּעָטָר שָׁוָּל: „דִּי נַיְוַט בְּרַעַכְתָּ אַיּוֹן“. דִּי מַעַנְטָשָׁן שְׁטוֹפָן זַיךְ ווֹיָל זַיךְ האָבָן מַרוֹאָ צְוּ פָּאַרְשָׁפְּטָיְוִוָּגָן. אָנוּ אַזְנָעָטָר אַזְנָעָטָר. טִינְטָמָ צְוּ דָּעַר אַרְבָּעָט, פָּאַרְלִירָטָמָעָן דָּעַם דָּזְשָׁאָב.

אנַן ווֹאָגָנָאָן האָבָן אלָעַ גַּעֲסָקָט אַזְוִיְּפָן מִירָן האָב אַיּוֹ נִיט גַּעֲקָעָטָן לִיְּדָן, ווֹאָס אַזְוִיְּפָן בְּיַל אַוְיָגָן קָוָן אַזְוִיְּפָן. ווֹיָזָט אָוִים, אָזְדוֹ אַיּוֹךְ בֵּין רַוְּיָת גַּעֲוָאָרָן, ווֹיָל זַיךְ האָב גַּעֲפִילָט אַלְהָיָן מַיִן פָּנִים. פָּאַרְוּאָס זַיךְ האָבָן גַּעֲקָעָטָן

אויף מיר, וויאס איך ניט. אפשר האבן זוי געווואסט, אז איך בינו אלט פערצן
יאר און פאר אפנארן נו יארך אויף צוועייאר.

מיין בדורדר משה האט געלאיינט א צייטונג און זיך אפילו אויף מיר
נט אומגענטס, גלייך זיך מיר קערן זיך צייטונג און זיך אפילו אויף מיר
טער און געקקט זיך גאנסן אנטלויפן. אט איז שוין אום פאסיק. אט לוי
פען פעלדר. די באן שטעלט זיך אפ בי רוטערפאָר, נעמת אן נאָר מענטש-
שען און לויפט וויתער.

די באן איז געלאָפּן זיער שנעל. דער וועג איז ניט קיין וויתער, נאָר
בי מיר האט עם געדיערט איזו לאָנגן, איזו לאָנגן, אפשר דערפֿאָר, ווּאָס אַיך
בֵּין נאָך קִינְכָּמָּל נִיט גַּעֲפָרָן צֹ אַבְּעָדָת קִיּוֹן נַוְּיָּאָרָק?

דער פָּאַנְדְּקָטָאָר האט אַוְּיָנְגָּעָרְגִּין: „דוֹשָׁוִיָּסְטוּיִי“. אלע מענטשן
האָבָּן זיך אַחוֹב גַּעֲטָאָן. די באן האט זיך נאָך נִיט אַפְּגָּעָשְׁטָאָלָט, נאָר אלע
זַיְנְעָן שַׁוִּין גַּעֲוָעָן גַּרְיָאִט אַרוֹצְיוֹשְׁפָּרִינְגָּעָן דּוֹרְךְ טִוְּרָן אַן פָּעָנְסְּטָאָר.
„משה, ווּאָס זַיְנְעָן די מענטשן אַיזוֹ אַמְּגָּנוֹלְדִּינְג?“, פַּרְעָן אַיך מִין
ברודער.

„בְּזִוְּסָן נאָך אַ קִּינְדָּה. ווּסְטָט עַטְלָעֶכָּעָט אַלְפָאָרָן קִיּוֹן נַוְּיָּאָרָט צֹ דֻּרָּ
אַרְבָּעָט, ווּסְטָמוֹ פָּאַרְשָׁטִיּוֹן“. אַזְּן מִוּט די ווּטְעָטָר האט ער מִיךְ אַנְגָּעָנוּמָן
אַוְּנָן אַרוֹיְנְגָּעָרְטָפָּט פּוֹן ווּאָגָּאנָן.

אויף אַירִי ווּאַקְּזָאָל זַיְנְעָן דַּי מענטשן גַּעֲלָאָפְּן אַיְנָעָר אַיבָּעָדָן אַנְדָּרָעָן,
וּסְלָאָדָאָטָן אַזְּן אַנְגָּרְדָּה. מַעְנָרָאָן אַזְּן פְּרָיוּעָן, ווּאָס האָבָּן גַּעֲמָרָאָן שְׁטָעָטָ
קָעָלָעָךְ, שְׁרוּמָס, האָבָּן זַיְנְעָהָאָלָעָן אַזְּן דֻּרָּ בְּרִיטָאַזְּוּי, זַיְנְעָן
סְּעָן אַזְּן לְוִוְּפָט גַּעֲנָעָן שְׁוֹנוֹאָה.
מען לְוִוְּפָט צֹ דֻּרָּ עַלְקָטְרוּשָׁעָר פְּרָעָר, ווּאָס פִּירָט אַרְבָּעָר דַּעַם האַדְּסָאָן
קִיּוֹן נַוְּיָּאָרָן.

די פָּעָרָי

די שִׁיחָ אַיז אַנְגָּעָפָּאָקָט מִוּט מענטשן: אַידָּן, אַיְתָאָלְיָעָנָר, דִּיְוִיטָשָׁן,
אַיְרָעָשָׁן אַזְּנָדָרָעָן. מַעְנָרָט, מַעְנָרָט, זַיְנְעָט זַיְנְעָט לְוּסְטָגָן. מַעְנָרָט קִיּוּטָן, מַעְנָרָט
רוּבָּעָט, מַעְנָרָט לְיִעָּנָט צִיּוֹתָנָעָן.

אַיְנָגְלָעָךְ שְׁטוּפָן זַיְקָרָום. סְלִוְיָנָעָ אַיְנָגְלָעָךְ אַיְן מַיְנָעָ יָאָרָן, דְּרִיְצָן-
פָּעָרָצָן יָאָרָלָט. זַיְיָ טְרָאָגָן שְׁוֹאָרָצָעָה הַעֲמָדָלָעָךְ, שְׁוֹאָרָצָעָה הַיְּתָלָעָן. זַיְיָ עָרָעָ
פְּנִיםְמַעְרָ אַזְּן דַּי הענט זַיְנְעָן זַיְיָ עָרָעָשָׁעָמָגָן. אַוְּנָטָעָר דַּי אַרְעָמָס טְרָאָגָן זַיְיָ
סִישָׁעָלָעָךְ. אַזְּן דַּי הענט — קַעַטְמָלָעָךְ מִוּט שְׂרוֹזָאָקָס, בַּעֲרַשְׁטָלָעָךְ אַזְּן שְׁמָאָ-
טָעָם. „שָׁאָן, שָׁאָן“, רָוּפָן זַיְיָ. אַזְּן אַזְּן אַיְנָעָר גַּט אַרְפָּנְדִּינְגָּן ווּאָנוֹס, נִיבָּן
זַיְיָ אַזְּן וּאַדְּרָף דָּאָס קִישְׁעָלָעָ אַוְּיָפָּן דִּיל, אַלְיָוָן נִיבָּן זַיְיָ זַיְקָרָעָר, קִנְיָעָן
פָּאָר דַּי מענטשן, שְׁפִּיעָן אַיְן שְׂרוֹזָאָקָס, שְׁמָרָן מִוּט די פִּינְגָּעָר יַעַנְעָם
שִׁיר, ווּאָרָפָן מִוּט די הענט אַיְוף גַּיךְ, די בַּעֲרַשְׁטָלָעָךְ זַיְנְעָלָעָךְ פּוֹצָן. דֻּרָּ
גַּעֲנָצָעָר קַעַטְפָּעָר זַיְיָעָר צִיטָרָט, ווּאָרָפָט זַיְקָרָ, זַיְיָ זַיְקָרָ אַוְּיָסְטָאָנָצָן אַ
זַיְצָנְדִּיגָּע „שִׁימִי“.

„פָּאָרָוָס דָּאָרָפָן אַזְּעָלָכָעָ קִינְדָּרָעָר שַׁוְּן אַרְבָּעָט, מִשְׁה?“ — פַּרְעָן
אַיך מִין בְּרָדָרָעָ.

„וּעַלְכָּעָ קִינְדָּרָעָ?“ — כַּאֲפָט עַר זַיְקָרָ אַיְוף פּוֹן דֻּרָּ צִיּוֹתָנָגָן.

„אַט די אַיְתָאָלְיָעָנָישָׁ, אַיְדָיָשָׁ שִׁירְ-פְּצָעָרָם“. —
„בְּצִוְּיָוִים, מַסְתָּמָא דָאָרָפָן זַיְיָ“. — אַזְּן עַר האט זַיְקָרָ צְרוּקָ פָּאָרְטִּיפָּט אַזְּן
דֻּרָּ צִיּוֹתָנָג.

איך האב זיך דערמאנט און מינע לערערס. מײַן פֿאָכְלִיס סּוֹקְל לערער
האט געזאגט:
„אין אַמְּעֵרִיקָע לְעָבָן דִּי קִינְדָּעָר בְּעַסְטָר, וּוּ אַוִּיפָּעֶר דַּעֲרָגָנְצָעָר וּוּעְלָטָת.“
מײַן לערער פָּוֹן דער אַידִישָׁר אַרְבָּעָטָעָר קִינְדָּעָר שָׁוֹל הָאָט דַּעְצָיְילָט:
„אין אַמְּעֵרִיקָע נְזָצָן דִּי קָאָפִיטָאַלִיסָּטָן אַוִּיס אַפְּלִיּוֹן קְלִינְעָן קִינְדָּעָר צָוָּדָר אַרְבָּעָט. בְּלֹיו אַין סָאוּוּטָן-פָּאָרָבָּןָר לְאַזְּוֹת מַעַן נִיט עַסְפָּלָאַטָּירָן קִין
קִינְדָּעָר.“
וּוּיְזָט אַוִּיס, אָז דער לערער פָּוֹן דער אַרְבָּעָטָעָר שָׁוֹל הָאָט דַּעֲם אַמְּת
גַּעֲזָגָט.

איך האב געקופט דורך' פֿעַנְסְטָעָר אַוִּיפָּעֶר אַדְּסָאָן. וּוּ בְּרוּיט דַּעֲרָ טִיְּך
איַן, אָז דער לְיִינְג זַעַט זִיךְ קִיּוֹן בְּרָעָנְגָּנִים. שִׁיפָּן שְׂוִימָעָן אַרוּם, אַלְעָרְלִי
שִׁיפָּן, גְּרוּיסָע אָזָן קְלִינְעָן, זַיְשְׁלָעָפָּן צִינְגָּל, וְאַנְגָּנָעָם, בְּרָעָטָעָר, קוּלְן, זַעַט
מיַט פְּרוּכָּטָן. דָּאָס שְׁלָעָפָּט מַעַן אַלְעַז פָּאָר נְיוּ יָאָרָק. נְיוּ יָאָרָק אַיְזָן
שְׁמָטָט אַוִּיפָּעֶר דַּעֲרָ וּוּעְלָט. עַס לְעָבָן דָּאָרָטָן זַעַקְסָ מִילְּיאָן מַעֲנָמָשָׁן אָזָן אַפְּשָׁר
נַאֲךְ מַעַר. בְּרוּינְגָּט מַעַן פָּאָר זִיךְ שְׁפִּיּוֹן, קוּלְן, מַאְטָעָרְיָאלְן פָּוֹן אָסְקָ שְׁמָטָעָר.
אָזָן שְׁטָעָטָלָעָר.

נוֹזְיִאָרָקָעָר פֿעַנְסְטָעָר קוּקָן אַחָר. אַזְּוִי פִּילְ פֿעַנְסְטָעָר, וּוּ טְוִוְּנְטָעָר
גַּלְעָזְרָנָע אַוִּינְג. מוֹיְעָרָן, אַזְּוִי פִּילְ הַוּכָּעָר הַיּוּזָּעָר שְׁתִּיעָן אַוִּיפָּעֶר
הַאַדְּסָאָן וּוּ פֿעַסְטוּנָגָן קוּקָן זִיךְ אַוִּיס, נְלִיךְ וּוּ נְיוּ יָאָרָק זַאֲלִמְיָאָה
פָּאָר אַשְׁוֹאָן, זַאֲסָמָז וּוּעַט זִיךְ קְוָמָעָן בְּאַשְׁוֹמָן.

אָזָן אַט דָּוְקָט זִיךְ שִׁוְּן צָוָּא אַונְגָּעָר פָּעָרָיְ צָוָּמָן נְוִי-יָאָרָקָעָר בְּרָעָנְגָּנִים. דַּעֲרָ הַאָז
פָּעָן הַיּוּסְט אַיְרִי. דִּי הַיְּלָעָצְרָנָע גַּבְּיִידָּעָר, אָזָן דִּי צְוִוִּי הַיְּלָעָצְרָנָע וּוּעָנָט,
וּוּאָסָה הַוִּירָלָעָן זִיךְ אַוִּיפָּעֶר וּוּאָסָעָר, וָעַן דִּי שִׁיפָּ שְׁטוּפָט זִיךְ אַדְּרָיְן, זַיְינְגָּעָן
אוֹיסְגָּנְבָּוּטָט פָּוֹן דַּעֲרָ „אַוִּירִי“ בָּאַזְּלִינְגָּעָן קָאָ. דָּאָס הָאָט מִיר מַיְן
מַשָּׁה דַּעֲרָלְלָעָטָם.

דִּי מַעֲנָמָשָׁן אַיְלָן זִיךְ שְׁוֹן וּוּידָעָר. מַעַן לְוִוְּפָט אָזָן מַעַן שְׁטוּסָט זִיךְ
וּוּאָסָמָעָט צָוָּא דִּי אַיְזָעָרָנָע גַּנְפָּלְאַכְטָעָנָע טִירָלְעָלָעָר וּוּאָסָמָעָט וּוּינְגָּעָן בְּיַם
פָּוֹן שִׁוָּת.

צְוִוִּי עַלְמָעָרָע מַאְטָרָאָסָן שְׁתִּיעָן פָּוֹן פְּאָרָטָן, זִיךְ זַיְינְגָּעָן גְּרוּיטָט צָוָּא
גַּעַפְעָן דִּי טְוִיְּרָלְעָר. אַזְּוִי דַּעֲרָ הַיְּלָעָצְרָנָע פְּלָאַטְשָׁפָרָמָעָן צָוָּא
אוֹיךְ צְוִוִּי מַאְטָרָאָסָן. זַיְיִ דְּרוּיְעָן בַּיְּ דִי הַעֲנָטָלְעָד פָּוֹן אָזָן אַיְזָעָרָנָע קִיְּיָ
לְעַכְדִּינְגָּרָאָר, וּוּאָסָקָט אַוִּיס וּוּצְעַנוּגְנָבוּנְדָעָנָע בְּקִיסְּסָן אָזָן קִיְּלָךְ
מִיט דִּי שְׁפִּיצָן אַרְוֹסָם. וָעַן זַיְיִ דְּרוּיְעָן דִּי דַּאָרָה, הָעָרָן זִיךְ קָלָאנְגָּעָן, וּוּ פָוֹן
לְלָעָקָדָר, צְוִוִּי גְּרָאָבָע שְׁטָרִיךְ וּוּדָרָן לְזַיְמָט צְוּוֹיִי הַשּׁוֹן, גָּאָלָגְרָיְסָמָעָס,
פָּאָרָטָשָׁעָפָעָן דִּי שִׁוָּת, זִיךְ זַאֲלִמְיָאָה הַאַלְאָטָן. דְּעַמְּלָטָט נִיבָּן דִּי צְוִוִּי מַאְטָרָאָסָן
אוֹיךְ דַּעֲרָ שִׁיפָּ אַצְּהָוִיב דִּי טְוִיְּרָלְעָד אָזָן בְּיַדְעָז וּוּתָן, וּוּרָעָן זִיךְ צְעַנוּפָּיָה
גַּעַדְרִיכָּט אָזָן שְׁטָלָעָן זִיךְ אוֹיךְ, וּוּהַכּוּבָעָן צְוִוִּי שְׁמָעָנָס, אַיְזָעָרָנָע שְׁטָעָנָס.
מִיט אַמְּמָלָהָאָבָן זִיךְ זַיְיִ דִּי מַעֲנָמָשָׁן אָלְאָזָן גַּעַטָּאָן אַיְזָעָרָנָע, וּוּ אַיְזָעָרָנָע
אַטְאָקָע. מַיְן בְּרוּדָעָר מַשָּׁה כָּאָפָט מַיְן הָאָט אָזָן שְׁלָעָפָט מִיר.
מִיר לְוִוְּפָן כָּאָפָט דַּעֲם סָאָבּוּוּי.

אַזְּן קָעָלָעָר

מִיר זַיְינְגָּעָן גַּעַלְאָפָן, וּוּ פָוֹן אַפְּיוּר. גַּעַיְאָנָט הָאָבָן זִיךְ אַלְטָעָן אַוִּין
גַּעַפְעָן פְּאָרְשִׁירָעָנָע הַוִּיטָּקָאָלִירָן. מִיטְמָאָל הָאָט מִיר מַיְן בְּרוּדָעָר
פָּאָרְשִׁירָעָוָעָט אָזָן גַּעַלְעָפָט אַזְּן אַקְעָלָעָר.
„וּוּאָהָיָן שְׁלָעָפָסְטוּ מִיר?“, פְּרָעָג אַזְּמָיָן בְּרוּדָעָר.

„וועסט שווין זונ“, ענטפערט ער שנעל.
ווען מיר זיינען אראפ די טרעד איז מיטאמאל געווארן נאכט. דער
גרויסער קעלער אויז א באַנטאטנצע. עלקטריש לומפער לויוכטן פון
סטעלייע. איזווערנע סלופעם שטייען פעסט. דער דיל אויז א שטיינערנער. און
ווען מען גויט אויף אים קלינגט ער אָפּ דעם טראט.

איינטן שטייען איזווערנע לומפער, ווֹאַכְלִיּוֹת אָוּפּ אַ גֶּדְעָנוֹז.
אויף יעדן. לומטֵל איז אַוִּיסְנָמָלֵן אַ הענטֵל אָן סָאֵז אַוִּיפְּבָשְׁיבָּן:
„וֹאַרְיוֹן פִּינָּךְ סָעֵנְטָה“. פָּאָרָאן דָּרָאַט אַ שְׁפָאַלְטָן,
וּאַסְטָרָטְרִישׁ לְעַמְפָעָלָעַן, וּאַסְטָרָטְרִישׁ בָּאַחַלְטָן אַוְנְטָרָעָר אַ דָּבָרְלָעָעָן,
אַ יָּאַרְמוֹלְקָעָלָעָן, אַ לְאַקְשָׁנְטָעָלָעָן אַזְוִין הַוִּיטָּםְבָּעָן זָאַל נִיט אַפְּנָאָרָן. אָז מָעָן
וּוֹאַרְפָּט אַרְיוֹן אָחָיָן אַ נִּיקְלָן, וּוֹעֲרָן פְּרִיְּדִי פִּיר הַיְּצָעָרָעָן רָעָלָעָן,
וּאַסְטָרָטְרִישׁ צָעָנְפָּגְעָלָעָט, וּאַ לִינְגְּנִידְגָּעָר צָלָם, גִּיט מָעָן זָיָּאָשָׁאָר אָז
מָעָן גִּיט דָּוָרָן.

בַּיּוֹם בְּרָעָגָן פְּלָאַטְפָּאָרָם שְׂטִיעָן טְוִוְּנְטָרָעָר מְעַנְטָשָׁן. מָעָן וּוֹאַרְט מִיט
אוֹמְגָדוֹלָד אָוּפּ אַ בָּאָן, זָיָּו שְׂטִיעָן אַזְוִין נָעָנָט צָוָם בְּרָעָגָן, אָז אַקְ צִיטָעָר
אַיְמִיצָעָר זָאַל נִיט אַרְאַפְּפָאָלָן אַזְוִין צָעָקוּוּטָשׁ וּוֹעֲרָן פָּוָן אַ בָּאָן, וּאַסְטָרָט
בָּאַלְדָּןְגָּוּיְוֹן.

שְׁטָאַלְדָּאַיְזָוְרָעָן לִינְיָעָם לִינְיָן נִיּוּ, וּוּ פָוָן זְוִילְבָּעָר גַּעַמְאַכְטָעָן. פָּוָן
מִיּוֹן זִוְּטָן אָזָן פָּוָן דָּעָר צְוִוְיְטָעָר אָוּפּ יְעַנְעָר וּוֹיטָן, דָּרְצִיוּלָט מִיר מִיּוֹן בְּרָעָגָן.
דָּעָר מָשָׁה, פָּאָן מְעַנְטָשָׁן קִיּוֹן בְּרוֹקְלָן, מִיר פָּאָרָן קִיּוֹן מְאַחַהָעָטָן.

אַלְעָמָל קְוּמָעָן אַזְוִין מְעַנְטָשָׁן. עַס וּוֹעֲרָט עַנְבָּעָן.
אַיְוִינְיָעָמְעַנְדָּרָעָן. זְוִיְּרָר אַסְטָרָט קִיּוֹן גָּאָם. מָעָן הַאַלְטָן צִיטְוּנוֹגָעָן. פָּאָרָאן אַסְטָרָט
מְשֻׁעָן, וּאַסְטָרָטְרִישׁ זִיךְרָן. וּוֹיְלָמָעָן בְּאַגְּרִיסְטָן זָאַק אַזְוִין שְׁמִיכְבָּלָעָנְדִּיגָּן. כְּהָעָר
פָּוָן זְוִיְּרָר נְעַשְּׂפָרָעָה, אָז זָיָּו זָעָן זִיךְרָן אַיְנְדָרְפָּרִי אַזְוִין פָּאַרְגָּאָסָט, וּוּנְעָן
זָיָּיְ פָּאָרָן צָוָן אָזָן פָּוָן דָּעָר אַרְבָּעָטָם. וּאַסְטָרָטְשָׁעָ אַזְוִין פְּרִיְּדִי, אַוְיָבָמָעָן וּעַט
זִיךְרָן יְעָדָן טָאָגָן? אָזָן אַפְּשָׁר בְּרִיְּעָן זָיָּו זִיךְרָן דָּעָר אַפְּפָאָלָן,
וּוֹיְלָמָעָן אַזְוִין דִּי רָעָלָסָן אַוְנְטָרָעָר דָּעָר אַסְכּוּוֹוִי? וּוֹיְלָמָעָן אַזְוִין דִּי פָּאַסְיִיקָּר
צִיטְוּנוֹגָעָן הַאָבָא אַיךְ גַּעַלְיָעָטָן וּוּנְעָן דִּי בָּאָן-אוֹמְגָלוֹקָן אַיְן נִוְּרִיאָרָק.

אַיךְ וּוֹיְלָמָעָן שִׁוְּן נִיט שְׁטָעָלָן מַעְרָקִיָּן פְּרָאָגָן מִין בְּרוּדָרָרָמָה. ער
זָאנְטָן, אַזְוִין פְּרָעָגָן צְוָפָלָן. נָוָן, וּוּלְ אַיךְ אַלְיָוָן אַוְסְמָנְפָּיְוִינְיָן.

אַיְן דִּי טִיפְּעָנִישָׁן פָּוָן דִּי סָאַבּוּוּיְזָוָעָן בְּרָעָנָעָן לְעַמְפָעָלָעָק פָּוָן אַלְעָרָט
לְיִיְקָלְרִין. אַיךְ שְׁטָעָלָן מִיר פָּאָר, אָז דִּי גְּרִינְעָן לְעַמְפָעָלָעָק מִינְעָן, אָז מְעָן
פָּאָרָן. דִּי רְוִוְעָט — אָז דָּעָר וּוֹנָג אַזְוִין בְּאַרְשְׁטָעַלְטָן זְוִוְילָן בַּיְ אַנוֹן אַזְוִין
סִיסְיָק לְזִיפְּן דָּאַר אַנְיָר דָּוָרָק בְּאַנְגָּעָן. אַזְוִין אַוִּיפְּפָן מִיטָּן פָּוָן דִּי רְאַשְׁיָגָן נָאָסָן
שְׂטִיעָן אַזְוּלְכָעָ שְׁטִיבָלָעָד מִיטָּן לְאַמְטָרָעָנָם פָּוָן אַוְיָבָן, וּאַסְטָרָטְרִישׁ
שְׁיִוְבָּלָעָן, צְוָוְיָוְרָוְעָן צְוָוְיָוְרָיָגָן. וּוּנְעָן עַס בְּרָעָנָעָן דִּי גְּרִינְעָן כִּיּוֹנָגָן
פָּאָרָן; וּוּנְעָן עַס בְּרָעָנָעָן דִּי רְוִוְעָט—מוֹזָעָן זְוִרָּאָפְּשָׁטָעָן.

נָאָר דָּאָ, אַזְוִין דָּעָמָעָלָעָק שְׁבָאַלְטָאַלְוִוְוִילְעָדָן, אַיְן דִּי טִיפְּעָנִישָׁן
פָּוָן דִּי סָאַבּוּוּיְזָוָעָן, בְּרָעָנָעָן אַיךְ לְעַמְפָעָלָעָק בָּוָן לִימְעָנָעָן, מַאֲרָאַנְצָעָנָעָן
אוֹן אַנְדָּרָעָקָלְרִין, ↗

עַס לְיִוְפְּן פָּאַרְשִׁיְדָעָן בְּאַנְגָּעָן. אַסְטָרָטְרִישׁ מְעַנְטָשָׁן לְעַנְגָּעָן נִיט
לִיְיָעָנָעָן, אַזְוִין אַסְטָרָטְרִישׁ הַאָבָן גִּיטָּמָעָן צִיטְוּנָעָן צִוְּנָעָן, וּוֹיְסָמָן זָיָּו
שְׂזִוְּנָעָן לְוִוְיטָן קָאָלִיר, וּוּנְעָן זְוִיְּרָר רִיכְטִינְגָּעָן בָּאָן קְוָמָטָן אָזָן — אַזְוִין דָּרְקָלְעָרָט
מִיר מִין בְּרוּדָרָמָה.

אוֹן מַעְרָ, זָאנְטָר, וּוּטָטָר, וּוּטָטָר ער נִיט עַנְטָפָעָר. אַיךְ שְׁטָעָלָן אַיְם צְוָוָיָּל
פְּרָאָגָן.

דוּכָּט זְוִרָּאָר, מִיר, אַזְוּלָעָמָלְגָּעָן, וּאַסְטָרָטְרִישׁ קִיּוֹן נִיוְאָרָק, וּוּנְעָן שְׁלָעָבָט

און שטראונג אפלו צו איגנונג שוערטער. גלייך ווי אימיצער זאל זוי דיסציפלנירן ווי סאלדאטען; גלייך ווי אימיצער זאל זוי אויסלערנען לויין און יאנן, ווי סאלדאטען אויף מלחמה.

דעך סאָבוּי

די באָ האָט אַנגעיאָנט שנעל, ווי אָן אַדרְלֶעֶר. זִי האָט גַּעֲסָפֶט שַׁוּעֶר, גַּעֲלָאָפֶט, אַרְיוֹסְגַּעַלְאָזֶט אַ פִּיהַ, נַאֲרַ קִיְּן דַּוֵּיד זָאוֹט זִי נִיט אַרוֹוִים. זַי נִיט אָוִוֵּף עַלְקְטְּרִיעַ,

וּוּי דַּי טִרְן האָבָן זַיְדָה נַעֲפָנָט, האָבָן זַיְדָה מַעֲנְטָשָׁן גַּעֲנָבָן אַ שְׁטוּמָ, נִיט גַּעֲלָאָזֶט אַפְּלִיּוֹ אַרְיוֹסְגַּעַלְאָזֶט דַּי אַינְגְּוִינִיסְטָעַ. גַּעֲפְּרָונְגָּעַן אַיִּי נַעֲרַ אַיְבָּעֵין צְוּוֹיְטָן, וּוּי וּלְדָעַ פָּעָרָד אָין דָּעַרְזָעַם.

אַיְדָה האָבָן נִיט גַּעֲקָעָנָט אַרְיוֹיִן. מעַן האָט מִיךְ אַרְיוֹסְגַּעַלְאָזֶט. וּוּן דַּי טִרְן האָבָן זַיְדָה צְוּגַּעַמְאָכָט, אַיְזָה גַּעֲוָאָרָן שְׁרַעַלְעָדָעַ. אַיְדָה בֵּין גַּעֲוָעָן צַוְּעָרָן גַּעֲשְׁפָּאָרָט צַוְּאִימִיכְּזָנָס אַ זְּוִיּוּת. אַיְוֹפְּ מִינְגַּעַלְעָצָם אַיְזָה וּוּרְגַּעַן גַּעֲלָגָן שַׁוּעֶר, וּוּי אַ זְּאַס מַעַל. אַיְן אַיְיָן האָט עַרְגָּעַ גַּעֲשְׁפָּאָרָט אַיְדָה אַיְזָה בִּיטָּל. נַאֲרַ דַּי צְוּיִי טָעַ, דַּי לְנָשָׁעַ, האָט עַרְגָּעַ גַּעֲשְׁפָּאָרָט צְוּיָּשָׁן צְוּיָּוִי מִצְּנָשָׁן. אַיְדָה האָבָן זַיְדָה עַפְּרָאוֹוּת אַרְוִישְׁלָעָפָן, אַבְּעָרְכָּה אַהֲבָה נִיט גַּעֲשָׁעָטָן. מִיְּן בָּרוֹדָעַ מִשָּׁה אַיִּזְנָעָן צְוּגַּעַדְרִיקָט צַוְּדָעַ וּוּאָנָט אַזְּוִי שְׁטָאָרָק, וּוּי מַדְרִיקָט צַוְּאִינָעָם, וּוּאָסָמְזָל וּוּאָרָגָן.

וּוּן דָּעַרְסָאָבוּיָה האָט אַנגָּהוּבָן לְוִיָּן, זַיְעַר שַׁנְּעָלְלָה דַּי בָּאָן, האָבָן זַיְדָה מַעֲנְטָשָׁן אַנגָּהוּבָן טְרִיסְטָלָעַן. אַיְן כַּאֲטָשָׁ מִיר זַיְעָנָן גַּעֲשְׁטָאָזָן נִעְמָן אַיְן קָאָרְדִּידָאָרְלָהָטָן וּוּאָנָן אַזְּוִי גַּעֲדִיכָּטָן צְנוּיִפְּגַּעַשְׁטִיקָט, וּוּי אַ קְּופָעַן, אַ צְּעַנוּפְּגַּעַוּוּ אַרְפְּעָעָן, וּוּאָסָמָּה אַרְיוֹסְגַּעַלְאָזֶטָן גַּעֲשְׁפָּאָרָטָן מַעֲנְטָשָׁלְעָכָעָה קָעָפָן דַּאֲךְ האָט עַמְּטָמָה אַזְּוִי גַּעֲוָאָרָן, גַּעֲטְרִיסְטָלָט, גַּלְיָיךְ וּוּי אַיְרָה זַאלְטָן נִיט שְׁטִינוֹן אַזְּוִי אַדְלָה, נַאֲרַ דַּיְגָּנָעָר אַזְּוִי אַשְׁטְרִיקָה.

פָּוּן בִּירְדָּעַ זְוִיָּטָן האָבָן מִיר מִינְגַּעַלְעָדָה שְׁכָנָים, אַזְּוִי שְׁטָאָרָק גַּעֲלָאָפֶט מִיט זְוִיְּרָעָפְּרָעוֹרָם, אַזְּוִי אַיְדָה האָבָן גַּעֲמִינָמָן, אַזְּוִי וּוּלְזָן אַרְיוֹסְטְּרִיסְטָלָעָן פָּוּן מִיר דַּי נִשְׁמָה. זַיְדָה האָבָן מִיךְ גַּעֲשִׁילְיְדָעָט, וּוּן מִין שְׁלִיְּדָעָט אַ פִּילְקָעָן.

בַּיְּ דָעַרְגְּרָעָט סְטָאָנָצִיעָן, וּוּן אַ טְּוּלָה מַעֲנְטָשָׁן האָבָן אַפְּגַּעַשְׁטִיָּנָמָן, האָבָן אַיְדָה זַיְדָה אַרְיוֹנְגַּעַדְרִיטָן אַוְן פָּאָרְכָּאָפָט אַ פְּלָאָצָן. מִיְּן בָּרוֹדָעַ מִשָּׁה האָט זַיְדָה אַוְעַקְּגַּעַשְׁטָעָלָט לְעָבָן מִיר אָן זַיְדָה אַנְגְּהָאָלָטָן אַיְן רִימְעָנָן הַעֲנָטָן, וּוּאָסָמָה הַעֲנָגָט אַהֲאָפָט פָּוּן דָעַרְסָטְלִיעָן.

אַ סְּרָה מַעֲנְטָשָׁן האָבָן זַיְדָה אַנְגְּהָאָלָטָן בַּיְּ דַי הַעֲנָטְלָעָר. סְהָאָט אַיְסָעָן- שְׁלָטָט וּוּי הַעֲנָטָן הַעֲנָגָן אַוְתָּה תְּלִוְתָה אָוְן אָוְינָן סְפָּוָן צַוְּאָן שְׂוּוֹיָגָן.

— סְאַיְן אַלְעַטְמָן אַזְּוִי? מַהְאָט דַּאֲךְ מִיר שִׁיר נִיט צְעֻקוּעָטָשָׁט, — בְּרָעָגָן אַיְדָה מִין בָּרוֹדָעַ מִשָּׁה.

— יָאָ, — עַנְטְּפָעָט עַרְמָוֶת אַ שְׁמִיּוּכָּל, — וּוּן מִעְן פָּאָרְטָן אָוְן צַוְּדָעַ אַרְבָּעָט. אַבְּעָרְדָה דַּוְוּסְטָט זַיְדָה אַזְּגַּעַוְאִינָעָן.

פָּאָרְשְׁטִיָּי אַיְדָה נִיט וּוּי אַזְּוִי מַעֲנְטָשָׁן קַעְנָעָן זַיְדָה אַזְּגַּעַוְאִינָעָן צַוְּאָן אַזְּוֹאָעָנְגַּשְׁאָפָט.

— פָּאָרְוָאָס בְּוּיָט מִעְן נִיט אַזְּוִי שִׁין נִיעַ סָאָבוּיִסְקָּמְזָאָל נִט וּזְיָן אַזְּוִי עֲנָגָן? — בְּרָעָגָן אַיְן.

— אַיְדָה וּוּיָסָמְסָתָה דָּאָרָה אַזְּוִי זְיָן, — עַנְטְּפָעָט מִין בָּרוֹדָעַ.

דעררוויל האט די באן געגעבן אַ שטארקן טרייסל. האט אַימיצער נאָ-
געבען אַ שטוייס מײַן ברודער. האט ער מיר געגעבן אַז קנאָס מוט זײַן פום
איַן מײַן רעכטער קני, אוֹ ייךְ האָב געמיינט, אוֹ ער געטעט זיַ מיר אַראָפּ.
„איַ!“—האָב אַיךְ אַרוֹסֶנְגָּלוֹזִין פֿון ווּוּיטָאנְגּן. אַ סְּךְ מענטשָׁן האָבָן זיךְ
צְלָאָכְטָן. מײַן ברודער האָט זיךְ אוֹזֵךְ צְעַשְׁמִיכְלָטּ.
— אַט אַזְוִי פָּאָרָט מַעַן איַן נְיוּ יָאָרָק, אַין סָאָבוֹויִס. נְאָךְ צְוַיִּי סְטָאָנְ-
צְיעַס אָונְ מִיר נְיִיעַן אַראָפּ. — דָּרְקְלָעָרְטּ מִשְׁתָּה.
אוֹן מִיר דָּאָכְטּ זְוִיּ, אוֹ סְּאָיִזּ נִיטּ קִיּוֹן באָן פָּאָרְטָאָזְוִוִּין, קִיּוֹן
סָאָבוֹויִי, נָאָר אַמִּין גִּיהַנְמָדָאָגָן, וּאָסְ דָּאָרָפּ אַוְיסְטָרְוִיסְלָעָן דִּי קִישְׁקָעָס אָוֹן
צְעַקְוּעָטָשָׁן דִּי בִּינְעָרְטָן דִּי מַעַנְטָשָׁן פֿון נְיוּ יָאָרָק.

אין די גָּאָסְן

„טְוִוִּים סְפּוּוּרְדּ.“ כְּמַעַט אַלְעָגָאָזְשִׁוִּין גִּיְעָן אַרְוִוִּים פֿון סָאָבוֹויִי.
אַיךְ אוֹן מײַן ברודער משה גִּיְעָן אַזְוִי אַרְוִוִּים. אַוְוַיְךְ דָּעָר פָּלְאָטְפָּאָרְמָעְ זְוִיּ
גַּעֲוָעָן אַזְוִי פִּילּ מַעַנְטָשָׁן. אַלְעָגָאָזְשִׁוּעָתְקָטּ. מִיר האָט זְוִיּ אַוְיסְ-
גַּעֲוָיִזּ, אוֹ אַיךְ טָרָעָט אַוְיָחְדָּה גִּימְצָעָר שְׁפָאָנְטָן אַוְיָחְדָּה, וּוּיְ-
אַלְעָמָלְהָאָב אַיךְ גַּעֲכָאָפּ אַלְעָגָאָפּ. אוֹן אַיךְ האָב זְוִיּ גַּעֲהָטִים קִיְּנָעָם
נִיטּ אַנְצְּרוֹרָן. דָּאָךְ האָב אַיךְ אַ פָּאָרְטָאָזְשָׁן אַזְוִי אַומְנָעָן גַּעֲשָׁטוּסִין. אַזּ
סְּאָיִזּ גַּעֲוָעָן קָאָפּ אַוְיָחְדָּה, וּוּיְ מַעַן לְוִיְּפָטּ זְוִיּ צְעַנוֹתִים, אַזּ עַסְּ בְּ-
אוֹסִים אַ פִּיעָר, אַן אַוְמָגְלָטּ.

קוּיִם אַרְוִוִּים אַ לְעַבְדִּינְגָּן אַוְיָחְדָּה דָּעָר גָּאָסְן, דָּרְקְלָעָרְטּ הָאָט מִיךְ דָּעָר
מַאֲנָטָן אַיְן טָאגּ, וּוּיְלָאָן דָּעָר אַוְנְטָרְעָרְדִּישָׁעָר באָן אַיְן שְׁטָעְנְדִּינְגָּן נְאָכְטָן.
אַיךְ האָב אַפְּנָעָטָעָטָמָט אַיְן גַּעֲמִינְגָּן, אוֹ דָאָ אַוְיָחְדָּה דִּי גָּאָסְן פֿון נְיוּ יָאָרָק,
וּוּלְאַיךְ שְׂוִין רְוָאִיגּ צְוִינְיָן צְוָם שָׁאָפּ. אַבְּעָרְכּ בְּ-הָאָב גַּעֲהָטִים אַנְרוּסְ-
אוֹיְךְ בְּ-בִּידְעָן זְוִיְּטָן טְרָאָטָאָרְן האָט זְוִיּ גַּעֲשָׁוּבָטּ, אַ וְאַלְ-
מִיטּ מַעַנְטָשָׁן, טְאָקָעְוּ וּוּיְ בְּ-כִּימְרָאָר אַיְן אַ גַּעֲדִיכְטָן וְוּאָלְדָּ. צְוִוִּיְּגָן גַּעֲ-
פָּלְאָכְטָן, האָבָן זְוִיּ דָּעָר עֲרַשְׁטָעָר אַיְן קְוָפְּסָוּיְּזָן גַּעֲיָאָונְגָּן, אוֹן יְ-
אוֹסִים, גַּעֲוָאָלָט זְוִיּ דָּעָר עֲרַשְׁטָעָר אַיְן רְעָר אַיְינְצִינְגָּנָר אַוְיָפְּן טְרָאָטָאָר, וּוּיְ-
מַעַן אַיְזָן גַּעֲגָנְגָּעָן זְוִיְּרָע שְׁנָעָל אַיְן פָּעַסְטָמָאָזָן אַזּ אַיךְ האָב גַּעֲכָאָפּ אַ
שְׁטוּסִים, אַ שְׁטוּרְכָּעָן פֿון אַיְמִיצָנִס אַ צְעַפְּכָעָטָן עַלְנְבוּגָן, האָב אַיךְ עַסְּ שְׁטָאָרְ-
גַּעֲפִילְטָן.

איַן מִיטָּן דִּי גָּאָסְן אַיְן עַוְוָנוֹס זְיִינְגָּן גַּעֲלָאָפּן מַאֲשִׁינְגָּעָן אַיְן טְרָאָ-
כָּדָּן. זְיִיְּהָאָבָן גַּעֲקָלָאָפּט אַיְן גַּעֲבָלָאָזָן, גַּעֲפִיְּפָט אַיְן גַּעֲקָלְוָנְגָּעָן, אַזּ מַעַן האָט
נָאָר גַּעֲקָעָט פָּאָרְטָוּבָט וּוּרָעָן.

אוֹיְךְ אַ פָּאָר מִינְגָּות בֵּין אַיךְ גַּעֲבָלְבִּין שְׁטִיְּן אַוְיָחְדָּה אַ בְּ-רָעָן פֿון אַ טְרָאָ-
טְוָאָר. מַעַן האָט גַּעֲדָאָפּט וּוּאָרְטָן בִּיגּ בְּ-מַעַן וּוּעַט אַפְּשָׁטָעָלְן דָּעָם פָּאָרְטָעָר,
אַרְבִּיבְּרָעְזִינְיָן אַוְיָחְדָּה דָּעָר צְוּוֹיְטָר וּוּיְטָאָבָן אַיךְ זְוִיּ אַוְיָנְגָּהָוִיָּן אַוְיָחְדָּה דִּי
שְׁפִיעְזִינְגָּנָר אַיְן בֵּין דָּרְצִיכְטָרְטָן גַּעֲוָוָאָרְן פֿון בִּילְדָּ: אַיְם, אַזְּ אַקְעָעָן. נִיטּ
קִיּוֹן שְׁטָאָטָן, נִיטּ קִיּוֹן גָּאָסָן. בּוּאָלְלִיעָם, שְׁטוּרְמָדְרִינְגָּן בּוּאָלְלִיעָם מַעַנְטָשָׁן רְ-
שְׁעָן אַיְן זְוִיּן. מַאֲשִׁינְגָּעָן אַיְן טְרָאָלְלִיעָם, וּוּיְ הַיּוּנְ-שִׁיפָּן, שְׁוּיְמָעָן אַ-
רְ-וָמָעָן. נָאָר דָּעָר גַּרְוִיסְעָר יִם אַיְזָן אַרְמוֹנְגַּעַזְיָוִטָּמָט מִיטּ גַּוְיְסָעָמָעָן אַ-
שְׁטָעָלְטָן דִּי זְוִיּן, דָּעָם הַיְמָלָ.

הָאָב אַיךְ גַּעֲטָאָכְטָן: וּוּיְ קַעְגָּעָן דָּאָס מַעַנְטָשָׁן לְעָבָן דָּאָ ? מַעַן שְׁעָן דָּאָ ?
דָּעָרְהַגְּעָטָם, צְעַקְוּעָטָם, דָּרְטָרְוִנְקָעָן וּוּרָעָן יְ-דָעָ מִינְגָּות.
„אַיזּ שְׁטָעְנְדִּינְגָּן אַזְוִי ?“ — פְּרָעָגּ אַיךְ מײַן ברודער משה.

"ניזן — ענטפערט ער — נאר וווען מען גויט צו אונן פון דער ארבעעט".
"קען מען דאך פארשפרויטן די שעפער איבער ער גרויסער שטאַט
נוו יארק. צו וואָס האָט מען זי אָזועקנעשטעלט אָזוּ פֵּיל אַרְוֹם דעם טוּיכַס
סקווער?"

"בּוּזֶט נָאָך אַ סִינְדֶּן. וּוּסְטֶט אָרְבָּעַטְן אַ לְעָנְגָּנְעָרָעָט צִוְּתָאַן נָוָוַיָּאָרָק,
וּוּסְטֶט שְׁוִין אַלְיוֹן פָּאָרְשְׁטְּיוֹן".

אונן אַיְדָּגְּלִיב מִיּוֹן בְּרוּדְעָר מִשְׁהָן אַלְיעַ, וָאָסֶט ער זָאנְט. וּוּיְיל אַיְדָּ
פָּאָרְדָּאָר דָּאָס עֲרַשְׁתָּעָט מָאָל קִיְּמָן נָוָוַיָּאָרָס אָרְבָּעַטְן.
הָאָבָּן מִיר זַיְד גַּעַשְׁטוּפְט אָוֹן גַּעַשְׁטוּפְט דָּוָרְךָ די גַּעַדְיכְּטָעָט נָאָסָן, בְּיוֹ
מִיּוֹן בְּרוּדְעָר האָט מִיר אָפָּנְעָשְׁטָעָטְן:

"דָּא אַיְזָן דִּין שָׂאָפְּ" X
איְדָּה האָט זַיְד נַאֲכָטָמָלָאָל אָוּמְנַעְקוּסְט אָוּוֹף די נָאָסָן אָוֹן סְחָאָט זַיְד מִיר
אָוּמְנַעְווּוֹן, אָז סְאָזִין אַ שְׁלָאַכְּטָעָלָד. יְעֻדְעָר — אַ סְּאָלְדָּאָט. מעַן יָאָגָּנְט זַיְד
אַיְינְגָּר נַאֲכָזָן צְוּוּיְטָן. מִעַן אַטְּאָקְרָוֶת זַיְד מִיר פּוּסְטָן אָוֹן עַלְעַנְבָּוּגְּנָס —
גַּלְיוֹיךְ וּוּיְאלָעָ אָרְבָּעַטְרָאָר אָוֹן נָוָוַיָּאָר זַיְנְגָּעָן זַיְד שְׁוֹנָאִים אַיִּינָס דֻּעָם צְוּוּיְטָן
אוּפְּהָעָבָן אָוֹן טְוִוִּיט.

איְזָן שָׂאָפְּ

מעַן האָט זַיְד אַרְיוּנְגָּנְעָקְוּעָטָשָׁט אָוֹן אַ קְלִיּוֹן צִימָעָרְלָ, וּוּיְהָרְיָינְגָּ אָיְן
אַ פְּעָמָלָ. אַ גַּעַנְגָּר האָט פָּאָרְדָּאָכְּט דָּאָס טְרָוְל אָוֹן גַּעַנְגָּר אַ דִּרְיָי מִיט אַ
קָאָרְבָּעָלָעָ, הָאָט זַיְד דָּאָס צִימָעָרְלָ מִיט אָנוֹן, גַּעַפְּאָקְטָמָיט אָרְבָּעַטְרָ, גַּעַנְגָּר
בְּעַן אָזָא שְׁנָאָלָן הָוִיב, אָז סְחָאָט זַיְד מִיר פָּאָרְדָּרְרוּיטָט דָּרָר שָׂאָפְּ. דָּרָר גַּעַנְגָּר
הָאָט וּוּידָרָר אַ דִּרְיָי גַּעַטְאָן מִיטָּן קָאָרְבָּעָלָעָ אָוֹן דָּאָס צִימָעָרְלָ האָט זַיְד גַּעַנְגָּר
גַּעַנְגָּר אַ שְׁטָעָלָאָפְּ אָזָוָיְהָאָסְטָיְן, אָז אַיְדָּה האָבָּן גַּעַמְיָינָס, אָז מִיר זַיְנְגָּעָן אָרְאָפְּ.
גַּעַפְּאָלָעָ פָּוֹן הִימָּל אַיְזָן דָּרָר דָּרָר.

ער האָט גַּעַפְּנָטָט דָּאָס טְרָוְל וּוּיְאָרוּנְגָּנְעָפְּאָלָעָן, וּוּיְאָגְּרָוִסְטָן זַיְד אָנוֹן
אָרוּנְשְׁבָּיוּנָן.

דָּרָר פָּעָרְצָנְטָעָר שְׂטָאָפְּ.

איְזָן שָׂאָפְּ אַיְזָן גַּעַוְוָן שְׁטִילָ. אָרְבָּעַטְרָ זַיְנְגָּעָן שְׁוִין גַּעַשְׁטָאָנָעָן אוּיְסָנָעָן
טָאָן דִּי רַעַלְלָעָר, מִיְּדָלְעָר מִיט פָּאָרְטָוּכָעָר, גְּרוּיִיט צַוְּדָרָאָרָעָט. אַ לְּאָנְגָּנָעָן
רוֹיִי נַיְּמָאָשְׁינָעָן. אָיְן דָּרָר צְוּוּיְטָעָר זַיְנְגָּעָן גַּעַשְׁטָאָנָעָן טִישָׁן. גְּרוּיִיט
פְּרָעָס-אִיְיָזָס לְעַבְּן זַיְד. יְעֻדְעָר אַיְזָן קָוְסָט אָזָוָיְהָנוֹרִים, אָז דָּרָר
מִסְחָמָא וּוּנָן אַ פּוֹר אָדוֹאָר. עַס מָוָן זַיְנְגָּעָן זַיְד שְׁוּוֹרָר צַוְּדָרָס מִיט זַיְד.
בְּיוֹי אַ טִּישָׁ, אַוְרָה וּוּלְכָן עַס לְיִינְגָּעָן, קָנְעָפְּלָעָר, נַאֲדָלָעָן, פָּאָרְדִּים, קָלְעָצְלָעָר
מַאֲסָרָא, זַיְצָן שְׁוִין אַ פָּאָר מִידָּלָעָק. זַיְד שְׁוּקָשָׁעָן זַיְד. אַיְינָעָ פָּאָרְכַּט זַיְד
הָאָר.

עַס בָּאָזְוִוִּזָּט זַיְד אַ מאָן. אַ פָּעָטָר אָוֹן אַ נִּידְרָעִינָעָר. קָוְסָט אָוִוִּס פָּוֹן
עַטְלָעָבָעָ אָוֹן פָּעָרְצִינָגְיָאָר. ער גְּנוּיִיט צַוְּדָרָאָר אַ שְׁמִיכָּל. וּוּנָן ער גְּנוּיִיט,
הָוּוֹדְלָטָט ער זַיְד, קָוְסָט זַיְד, וּוּיְאַפְּעָסָל.

ער גְּרוּסָט זַיְד מִיט מִיּוֹן בְּרוּדָר.
— דָּאָס אַיְזָן שְׁוּוּסְטָעָרְלָ, מִשְׁהָ? — קָוְסָט ער אַיְזָן מִיר.
— מָר. וּוּיִסְט, זַעַט מעַן זַיְד זַיְד בָּאָהָאנְדָלָעָן פִּיוֹן, — זָאנְט מִיּוֹן בְּרוּדָר
אָרוּסָמִיט אָזָא טָאָן, גַּלְיוֹיךְ וּוּיְ ער גְּנוּיִיט מִיר אָיבָעָר עַרְגָּעָץ נִיט צְוּוּשָׁן מִעַן-
טְשָׁעָן, וָאָס קַעְנָעָן מִיר שְׁלָעַבְטָס טָאָן.

— ניט געזאָרגנט, משה, — באָנְגַּלִּיט ער מײַן ברודער.
וֹוֹ רַפֵּט מַעַן דֵּיר? — פֿרַעַנְטַ ער מַן, אַרוֹפֶּלְיַוְּגַּנְדָּרְגַּן זַיְוַן הַאנְטַ אָוִוַּת
מַיַּוַּן אַסְּפָלַ.

הַאַטַּ ער זַיְךְ גַּעֲזַעַנְדַּט צֹ אַ מִיְּדָל — דַּוְוַעַסְטַ אַידְרַ וַיְוַיְוַן וַיְאַזְׂוֵי מַעַן נִיטַ
הַאַטַּ ער זַיְךְ גַּעֲזַעַנְדַּט צֹ אַ מִיְּדָל — דַּוְוַעַסְטַ אַידְרַ וַיְוַיְוַן וַיְאַזְׂוֵי מַעַן נִיטַ
איַין קַנְעַפְלָעַךְ, — אָוֹן ער הַאַטַּ זַיְךְ אַוְעַקְנַעַקְיַיךְלָט.

מִיטַּאמָּאָל הַאַטַּ עַס אַנְגַּעַחוּבִּין אוֹן קַלְאָפַן. מִירַ הַאַטַּ זַיְךְ
אוֹיסְגַּוְוִוִּין, אוֹ בְּאַנְגַּעַן לְוִוְּטַן אַרוֹם דַּעַם גַּוְיִיטַן צִימַעַן,
די פָּסַן הַאַבְּן זַיְךְ גַּעֲדַרְיוּת, די מַאְשִׁין צַעַנְעַן זַיְנְעַן גַּעֲלָאָפַן. בַּיְּ יַעֲדַרְ מַאְשִׁין
איַזְׂוַעַסְטַ אַמְּאָן. זַיְוַן קַאְפַּט אַיְינְגַּבְּוִוִּין, וַיְאַזְׂגַּעַקְלָאָפַט צַוְּסַעַפְלַ פָּוּן נַיְוַר
מַאְשִׁין. די נַרְוִיסַע פֿרַעַנְטַ אַיְיָוּנָס הַאַבְּן אַנְגַּעַחוּבִּין אַרְמוֹשְׁפָצִירַן אַוְוַרְ די
הַוְּיכַבְּ טַשִּׁין. הַתְּנַעַם, לְאַגְּנַעַ הַאַרְגַּנְעַ הַעַנְטַ, הַאַבְּן זַיְךְ
זַיְנְעַן אַלְעַ שְׁטָלַי. סַיְּ דַּי שְׁטַיְעַנְדְּרַנְעַ פֿרַעַנְטַרַם, סַיְּ דַּי זִצְנְדִינְעַ שְׁטַעַ
פֿרַעַם, סַיְּ דַּי מִיְּדָלָעַךְ, וַיְאַסְפַּט פְּרִין אַזְׂוֵי שְׁנַעַל דַּי נַאֲדַלְעַן מִיטַּסְ דַּי פָּאַדְיַים,
אַזְׂוֵי וַיְיַוְעַלְעַנְגַּלְעַךְ, וַיְיַוְסַע אָוֹן שְׁוֹאָרְצַעַ אָוֹן רַוְּטַע שְׁלַעַנְגַּלְעַךְ זַאְלַן זַיְךְ
צַיְעַן אַיבַּעַר די קַלְיַיְדָעַר; אַלְעַ, אַלְעַ זַיְנְעַן אַזְׂוֵי שְׁטָלַי, וַיְיַוְסַע אַזְׂוֵי
חַילְגַּנְעַר, שְׁטִילְשְׁוּוֹיְגַּנְדִּיגַּר תְּפִילַה, אַגְּבַּעַט אַזְׂאָל, אַיְן וּוּלְכַן מַעַן טַאָר
נִיטַּ אַוְיסְרָעַדְן.

אָוֹן אָפְשַׁר הַעַרְתַּמְעַט מַעַן נִיטַּ דַּעַרְפַּאְרַ קַיְוַן וּוּאַרְטַּמְעַט, וַיְיַוְלַּי דַּי מַאְשִׁין עַנְעַן קַלְאָ-

פָּעַן זַיְךְ שְׁטָאַרְקַ ?
סַיְּוִידַי הַאַטַּ מִירַ גַּעֲוַוְוִוִּין וַיְיַזְׂוֵי אַרְיוֹנְצַוְעַיְוִן אַקְנַעַפְלַ.
אַיךְ זַיְךְ בָּאַלְרַ אַוְיסְגַּלְעַרְנַט.
„מִירַ, דַּוְאַרְפַּסְטַ אַרְבַּעַטַּן אַבְּיַסְלַ שְׁנַעַלְעַדְרַ“, הַאַטַּ מִירַ סַיְּוִידַי אַרְיוֹנִי
נַעֲרִיםַמְטַ אַיְוַרְ.

אַיךְ הַאַבְּ גַּעֲרַבְעַט שְׁנַעַל מִיטַּ מִינְעַן הַעַנְטַ.
כַּחַאָבְ דַּעַרְפַּלְטַ אַ שְׁרַעַלְפַּעַן וּוּוִיטַאַגְּ אַין קַאְפַּט, וַיְיַזְׂמַעַר זַאְלַ קַלְאָ-

פָּעַן אַין אַמִּיטַ אַחַמְעַר. אַין דַּי זַיְוַטְן הַאַבְּ אַיךְ נַעַפְלַט אַמְּנַעַטְבַּעַד
נִישַׁן. צַיְעַס זַאְלַ זַיְנְעַן פָּנַן דַּי שְׁטוּרְכַּעַס אַוְנוֹ שְׁטוּרְסַן, וַיְאַסְפַּט אַיךְ גַּעַרְאַנְעַן
אַוְוַפְלַ דַּעַם לְאַנְגַּן אַוְנוֹ עַנְגַּן וּוֹגַן פָּוּן פְּאַסְיִסְקַיְוַן נַיְוַן יַאֲרַק צַוְּסַעַפְלַ
פְּאַרְ, וַיְאַסְפַּט אַיךְ בַּזְוַן נַאֲרַק סִינְמָאָל נִיטַּ גַּעֲזַעַנְדַּן אַיְן אַשְׁאַפְלַ אַוְנוֹ
שְׁנַעַל. מִירַ הַאַטַּ זַיְךְ אַוְיסְגַּוְוִוִּין, אוֹן אַלְעַ מִינְעַן גַּלְעַדְרַ זַיְנְעַן עַפְעַס צַעַ
דְּרִיטַ, צַעַרְוִוִּיפְטַ.

אַיךְ הַאַבְּ פְּאַרְבִּיסְוַן די לְיַפְּוּן אַוְנוֹ גַּעַשְׁוִוִּין. מַיַּוַּן פְּאַפְּפַאְ אַיְן קְרַאַנְסַ.
אַיךְ אַרְבַּעַטַּן אַיְן שַׁאַפְלַ.

אין אוֹיטַאָמָּאָט

צַוְּעַלְקַ אַזְׂיַוְנַעַר אַיְן מִיטַּאמָּאָל שְׁטַיְלַ גַּעַוְאַרְן אַיְן שַׁאַפְלַ.
הַאַבְּן זַיְךְ אַפְגַּנְשַׁטְּעַלְטַ, מַחַאָט אַוְעַקְנַעַלְיִוְגַּט די אַרְבַּעַטַּן. די אַרְבַּעַטַּרְ הַאַבְּן
זַיְךְ אַוְיַה נִיךְ אַגְּנַעַטְאַן אַוְנוֹ מַעַן אַיְזַעַפְלַ עַסְוַן.

— וַוְאַוְ עַסְטַוְ, מִירַ ? — הַאַטַּ מִיךְ סַיְּדַי גַּעַפְרַעַנְטַ.

— אַיךְ וּוֹיַסְ נִיטַּ, סַיְּדַי, אַיךְ וּוֹלְ נַיְוַן מִיטַּ אַיךְ עַסְוַן, — הַאַבְּ אַיךְ גַּעַ-

עַטְפַּעַטַּן.
— גַּוְטַ, מִירַ ? עַסְוַן אַיְן אוֹיטַאָמָּאָט, — הַאַטַּ מִיךְ סַיְּדַי גַּעַלְעַטַּן.
אַיְן דַּרְוִיסַע הַאַטַּ גַּעַשְׁוּמַעַט מִיטַּ מַעְנַטְשַׁן, וַיְיַאַזְׂנַטְאַק מִיטַּ

בינגען, איך האב זיך געוואלט אופשטעלען באטראכטן, נאר סיידי האט מיר ניט געלאזט.

— נישטאַן ציון צייט, מירל, מיר וועלן ניט האבן ציון פלאז אין דעם טראָן צו עסן.

וי האט מיך אָראָפְּגָנְשָׁלְעָפְּט אָזֶן אַגְּרוֹזְן לִיבְּטִיגְן פָּעַלְעָר. ווֹיְסַעְטַּשְׁ אַלְעָר
לְעָרְגָּעָן גַּעֲשְׁטָאָגָן אָזֶן פִּיל. אָרוֹם דֵי טִישָׂן אַיזְמָעָן גַּעֲשְׁטָאָגָן
גַּעֲשְׁטָאָגָן אַנְדָּרָן אָזֶן גַּעֲנָעָסָן, אַינְגָּטִיטָן, צָוִישָׂן דֵי דָוְרְגָּנָגָן, האָבָן
זיך מענטשָׂן גַּעֲשְׁטוֹפְּט מִיטָּטָאָצָן עַסְנוֹוָאָרגָן אַיזְמָעָן דֵי הָעָנָט. סְהָאָט ווֹוָר אַיְידִי
מִיצְזָן טַעַלְאָגָנָגָן נִיטָאָמִיסָטָן אַשְׁטוֹרְדָּמִיטָן עַלְנְבִּוְינָן, האָט זיך אַיכְעָרְגָּעָן-
פָּעָרְט אָטָאָז. צָוְוִי טַעַלְעָרְלָעְךָ זַיְינָעָן אָראָפְּגָנְשָׁלְעָפְּלָן מִיטָּט אַלְיאָרְט, ווֹי זַיְיָ
זַיְלָן זַיְיָן זַיְיָר בִּיְיָן, האָבָן זיך צָבָאָרָן אַוְרָה פִּיצְלָעָר. דֵי שְׁטִיקְלָעָר האָבָן
זיך צָעַשָּׂאָטָן אַיזְמָעָן אַלְעָר זַיְוִיטָן, אַלְעָפְּלָעָע, אַגְּנָפְּלָאָן אַזְמָעָר האָבָן זיך צָעָז
לְלוֹגָעָן אַוְפָּמִיטָן לְוִידְרָן טָאָז, אַיזְמָעָן גַּעֲוָאָן זַיְיָר בִּיְיָן. נָאָר עַר האָט
זיך קָאנְטָרָאָלִוָּט. דָעַר צְוִוְוִיטָר, ווֹאָסָקָהָט אַים אַונְטָרָעָנְשָׁלָאָגָן, האָט זיך
אַנטְשָׁוְלְדוּינָט. אַיְינָגָן האָבָן גַּעֲלָאָקָט אָזֶן גַּעֲשְׁמִיכְלָט.

מען האָט גַּעֲוָכָט פְּלַעְצָעָר, אַבְּעָר אַלְעָר זַיְינָעָן גַּעֲוָעָן פָּאָרְגָּוּמוּן.

— סְאָזִי שְׁטָעָנְדִּינָג דָא אַזְיָי עַנְגָּנָג? — פָּרָעָג אַיְיך.

— בְּלִיוֹז דֵי מִיטָאָגְנְשָׁטְנוֹדָע. האָסָט נִיקְלָס, מִירָל? — פָּרָעָנָט מִיךְ סיְידִי.
אוֹן אַיךְ זַעַז זַעַז זַיְיָגְט אַזְוָעָק אַלְאָבָן דָּלְאָלָר אַזְוָן דָעַר קָאָסִיר ווֹאָרָפְּט
אַרוֹדִים צָעָן פְּינְסָעָנְטִינָג. מַז אַיךְ אַזְיָד אַזְיָד.

— צַו ווֹאָסָקָהָט דָאָרָף מִעְן דָאָס? — פָּרָעָג אַיךְ סיְידִי. לְאָכְטָן זַו : — ווֹעָסְט
שְׁוֹזָן זַעַז. קָומ. — אוֹן זַיְפְּרָט מִיךְ זַו אַזְוָעָק עַסְטָעָלָעָךְ, ווֹי סִיאָל
זַיְזָן עַפְּעָס אַזְוָעָנְשָׁלָגָן. אַיזְמָעָן יְעַדְעָר פָּאָרְשָׁלָאָסָן עַסְטָעָלָעָךְ לִינְגָט אַיזְמָעָן
טַעַלְעָרָל אַשְׁטִיקָל בְּרוּתִים מִיטָאָזָר, פְּלִוִישָׂן, גַּרְנוֹוָאָרגָן, גַּעֲבָקָס. אַגְּרִיסְעָר
אוֹסְוָאָל. אוֹן מענטשָׂן גַּיְעָן. תָּאָקָעָ אָרוֹם, הָאלָטָן דֵי פִּינְסָעָנְטִינָג אַיזְמָעָן דֵי
הָעָנָט אַיזְמָעָן באָטְרָאָכָטָן, ווֹאָסָקָהָט צַו גַּעֲמָעָן. בִּיְיָדָן עַסְטָעָלָעָךְ שְׁטִיטָטִים אַגְּנָגָן
שְׁרָבִין ווֹיפִיל נִיקְלָס מִעְן דָאָרָף אַרְיִינְוֹאָרָפְּן פָּאָר דָעַר פָּאָרְצִיעָן.

אַיךְ מַז נָאָר סיְידִי : אַיךְ ווֹאָרָף אַרְיָין זַיְיָוָי נִיקְלָס. דָאָס עַסְטָעָלָעָךְ
עַפְּנָט זַיךְ אוֹן אַיךְ נָעַם אַרוֹדִים מִיּוֹן טַעַלְעָרָל, גַּיְטָן זַיךְ אַינְגְּוָיָינִין אַדְרִי,
עַסְטָמָט אַרְיָין אַזְוָעָנְדָעָר עַסְטָמָט אַזְוָעָנְדָעָר. דָאָס עַסְטָעָלָעָךְ אַיזְמָעָן זַו
דָעַר פָּאָרְשָׁלָאָסָן.

— ווֹעָר ווֹעָר שְׁטָעָלָט דָאָס אַרְיָין? — פָּרָעָג אַיךְ סיְידִי.

— פָּוֹן יְעַנְעָר זַוִּית ווֹאנְט שְׁטִיעָן מַעֲנָטָשָׂן, אַרְבָּעָטָר, פָּאָרְשָׁלָאָסָן,
וֹוָי אַז טָרְמָעָ, אַז שְׁטָלָעָן אַרְיָין דֵי עַסְנָס פָּאָר אַזְוָן, דָעַרְקָלְעָרְטָס סיְידִי.
מִיר האָבָן זַיךְ אַזְוָעָנְשָׁלָעָט אַיזְמָעָן אַדְרִי. מַעֲנָטָשָׂן האָבָן גַּעֲהָלָטָן
טַעַלְעָר. סיְידִי האָט מִיר אַזְוָעָנְשָׁלָעָט אַיזְמָעָן אַדְרִי. אַיךְ האָבָן אַרְיִינְוֹאָרָפְּן
אַז נִיקְלָס, אַדְרִי. גַּעֲטָאָן מִיטָאָזָר, קָרְעָנְטָל, האָט זַיךְ גַּעֲצָפְּט קָאָוּז מִילְקָ
פָּוֹן ווֹאנְט. אַבְּעָר מַעְרָז ווֹי אַיזְמָעָן טַשְׁאָשָׁלָעָחָט זַיךְ נִיסְט אַגְּנָעָאָסָן.

— ווֹי גַּוְטָן אַזְוָעָלָעָן שְׁנָעָלָעָן נִוְיָט דָאָ, — הָאָבָן אַיךְ זַיךְ גַּעֲוָאָן דָעַרְטָמָעָן.

— עַסְטָמָט זַיךְ גַּעֲוָאָן דָעַרְטָמָעָן ווֹאָנְדָעָרְלָעָבָעָן זַאָכָן אַיזְמָעָן נִירָק, עַנְטָפְּרָט

סְיִידִי שְׁטָפָלָאָז, גַּלְיָיךְ ווֹי סְאָזִי אַיר גַּוְיָאָק. מִיר האָבָן זַיךְ אַזְוָעָנְעָצָט בִּיְיָ אַטְוַשְׁלָעָן. אַיךְ בֵּין גַּעֲוָסָן אַנְטָ
קָעָן סיְידִי, האָבָן אַיךְ גַּוְטָן גַּעֲקָעָנְטָמָעָן קָוָטָן אַוְיָאָפָר אַיר. אַיר פְּנִים אַיזְמָעָן
גַּעֲוָעָן אַלְטָמָעָן. קָנִיטָשָׂן האָבָן זַיךְ בָּאָמְעָרְטָן. אַיךְ בֵּין גַּעֲוָעָן זַיְכָאָר, אַז זַיְיָ

האט א מאן, א סינד, אדרער קינדער, נאר זי מז מסתמא ארכבעטן און העלפֿן
אייר פאמיליע, ווי איך מז ארכבעטן צו העלפֿן מיין קראנקן טאטן.
וי האט אויף מיר געלוקט מיט אועלכע רחמנות אוינן, גלייד ווי איך
בין אייר שוערטעל און מז ארכבעטן שוער.
פלוצים האט זי אויף מיר אוזא קוּס געטאנ מיט קנהה, ווי מיר זאל זיין
בעסער פון אייר.

— זאגן מיר דעם אמת, מירל, וויפיל ביזטו אלט?

איך בין געלביבן זיינן א מינוט פארטראקט. איך האב ניט געוואסט
צי דארך איך סיידין אפנאנן אויף צוינו יאָר, צי מעג איך איך זאנן דעם
אמט. איך בין דויט געוואָרָן און אַרוֹנְגֶּשֶׁטָּאַמְּלָט: "זעכַּצְּנִי יאָר".

— אונן דו קומסט אויס זי דרייצַּעַטְּצָן. ווען דו ביזט מיין שועסְטָּעָלָל, וואַלט איך דיך נאָך ניט געלאָזָט ארכבעטן. נאר מסתמא ביזט ניט
געקמען איז שאפ אַרְיָין פָּן פָּאַרְגָּעָנִין. איך בין אויך געפּומען אָזּוּי יונְגָן
זו דער ארכבעט. מיין טאָפָּע איזו יונְגָן געשטָאָרְבָּן, האָב איך געמוּסָטָן אָזּוּי
בעטן, — האט סיידין גערעדט מיט אָזּאָטָן, ווי זאל וועלן ווינְגָן.

איך האָב אייר דערצַּיְלָט, איז קיון מאָמָעָן האָב איך ניט. מיין טאָפָּע
האט זיך אַפְּגַּעַשְׁטָעָט דֵּי האָנָט בֵּי דֵּי דָעַ מַאֲשִׁין. מז איך אָס אָזּוּן זיך
העלפֿן.

אונן מיטאָמָל איזו מיר אַרוּפָּה אַ שְׂרַעַלְעַכְּדָר גַּעֲדָאָנָק: איך וועל אָזּוּן
זיינן מיט דער נאָדָל מִינְעָן טען און יאָרָן, ווי סיידין. איך וועל ווערן אלט,
אָזּוּן ווי זיך דָּס אָזּוּן שְׂרַעַלְעַךְ.

סיידין האט מיך אַוְּפַּגְּנָעָוָקָט פָּוּן דֵּי גַּעֲדָאָנָעָן. מיר זיינען אַרוּפָּס אָזּוּן
נאָס. עס האָבָן זיך אַרוּמְגַּנְדָּרִיט אָזּוּי פִּיל מִידְלָלָעָד אָוָן פָּרוּזָן. יונְגָן פָּאָרָר
לְעָרְבָּאָזְנוּדָעָר אָזּוּן עַלְמָעוּת בָּאָזְנוּדָעָר. גְּלִיאָד ווי דֵּי יונְגָן זָאָלָן זָיְן דֵּי
וּלְבִּיגָּעָ אַרְבָּעָטָרְבָּינָס פָּוּן דֵּי שְׁעַפְּרָעָר, ווי דֵּי אלְטָעָר. ווי צוּווִי
וּלְעָלָטָן. דֵּי יונְגָן האָבָן גַּעֲלָאָכָט אָזּוּן זיך גַּעֲשָׁוּקָט. דֵּי אלְטָעָר האָבָן גַּעֲרָדָט
שְׁטִיל, ווי זיך ווּאָלָטָן זיך דערצַּיְלָט טְרוּוּרְיָגָן גַּעֲשִׁיכְּטָמָעָן.

איין אפשר דערפָּאָר האָבָן אויף אָנוּנוּ אָזּוּי פִּיל מַעֲנְטָשָׁן גַּעֲקָוָקָט. ווייל
איך מיט סיידין האָבָן אַוְּסְגַּעַטְּקָט, ווי אַמְּאָמָעָ מִיט אַ סִינְד.

מייטאָמָל האט מען אַנְגַּהוּבוּן לְיוֹפָּן אִין דֵּי שְׁעַפְּרָעָר. דֵּי מִטְּאָגְּשָׁטוֹן-
דע האט זיך שְׁוֹין גַּעֲנְדִּינִים.

איך האָב זיך ווּידָעָר אַוְּסְגַּעַטְּעָצָט לְעָבָן סיידין. דֵּי מַאֲשִׁין-הָאָבָן אָנְ-
עהָבוּבָן צוּ פְּלָאָפָּן.

— מִירָל, אָזּוּי לְיוֹפָּן אַנוּזָּעָר טען אָזּוּן יָאָרָן אִין שְׁאָפָּ. דֵּי לְאָנָעָ שְׁטוּנָדָן
אונָן שְׁוּעוּרָ אַרְבָּעָטָן זְוִינְגָן אָסָס אַנוּזָּעָר יונְגָן. אַנוּזָּעָר לְעָבָן לְיוֹפָּט אָזּוּן
שְׁנָעָל אִין בֵּוּ יָאָרָק, ווי דָּס עַסְנָ אִין אַוְּטָאָמָאָט.

איך האָב גַּעֲשָׁקָלָט מִיטְּן קָאָפָּ. מִינְעָן פִּינְגָּרָה האָבָן אַנְגַּהוּבוּן-לְיוֹפָּן
שְׁנָעָל מיט דער נאָדָל. פִּיל מִאָל האט זיך מִיר אַוְּסְגַּעַטְּקָט, אִיך בֵּין ניט
קיין סִינְד פָּן פָּעָרְצָן יָאָר, נָאָר אָן אַוְּטָאָמָאָטָישָׁע מַאֲשִׁין. מִינְעָן פִּינְגָּר
זְוִינְגָן פְּרָעָנְטָלָעָךְ. זיך דְּרִיְעָן זיך אָזּוּן דְּרִיְעָן זיך.

הארסָן טוב

מיר זיינען אראפ פון שאפ פרילעכע, ווי באפריליטע פון א טורמען.
אויפֿן טראטמאָר האט שווּן געוֹאָרט אויף מיר מיין ברודער משה. ער האט
געשמיילט :

— נו, מירל, ווי האסטו געפֿילט דעם ערשותן טאג אין שאפֿן?
— שווער אביסל, אבער איך וועל זיך צונגעוואוינען ווועט זיין גראנער,

— האב איך גענטפֿרטום.
מיין ברודער האט מיך זויער געלובֿט פֿאָר מיין ענטפֿער. ער האלט,
אויך בין שווּן אויך א גרויסער מענטש, ניט קיין סיינְד פון פֿערצַן יאָר.

— אהוים וועלן מיר פֿאָר מיט "טובּס", האט מיין ברודער באָר
שלאָסן.
אין סאָבוּוי איז ווירער געווען אָזֶאָ שטיקעניש, ווי אינדרעפֿרי צו דער
אָרבּעט פֿאָרנדִין.

אָרבּעטער זיינען געלאָפּן, ווי פון אָ מלַחְמָה-פּֿלְאָז, וווען דער שונא יאנט
נאָך.

מיר האָבן אָפּגעשטיינט בּוּי פֿעַנְסְּלוּוּיְנִיעַ סְטָאָנְצִיעַ. מיר זיינען געַ
נאָגְנָעַן דורך אָלָאנְגָּן פֿאָרְדוֹאָר. דער קָאָרְדוֹאָר איז לְיכְטִינְגָּן אָוּן רַיִּין, מיט
וּוּוּיסְעַ קָאָכְלִינְגָּן ווּעַנְטָן אַיְּן אַיְּן, אוּוּפּ דער צְוּוּיְטָעַר—גְּרוּוּסְעַ אָוּסְ-
שְׁטָמְלָאָגָּן פֿעַנְסְּטָעַר. יְעַדְרֵר פֿעַנְסְּטָעַר אַיְּן דִּי גְּרוּסִין, ווי אָוּאָנְטָן. מְפֿאָרָ-
קוּוּיפֿטַן דָּאָרָט קָלְיְידּוֹנִין, בִּיכְעָר, זְוִיפְּן, אָוּמְעָטוּם שְׂטִיטַסְטַ-
אָנְגְּעָשְׁרִיבָּן מיט
גְּרוּוּסְעַ בּוּכְשְׁטָאָבָּן : "גִּימְבָּעַל בּוּרְדוּרָעַ".

— זְוִי זיינען זְוִיְּרֵר רַיִּיךְ. זְוִי דָּאָרָפְּן נִיט אָrbּעַטְן אָזֶוּ ווי מִיר,—הָאָט
מִיךְ מיין ברודער מיט דִּי ווּוּרְטָעַר אָוּקְעַנְשְׁלָעַטְטַן פּוּן דִּי פֿעַנְסְּטָעַר.

— פּוּן ווֹאָס זיינען זְוִי אָזֶוּ רַיִּיךְ גְּעוֹוָאָרָן? — פֿרְעָנְ אָיךְ אִים.
— אָדוֹ הַוִּיכְסָטָן שְׁוּין אָנוּ מִטְּ דִּיְנָעַ פֿרְאָגָעַם, קָוָם שְׁנָעַלְעָר, לְוִיפְּן מִיר
וּוּוּיטָעַר.

פֿאָרָטָן צְוּוּיְ ווּעַנְטָן צְוּיְ דִּי בָּאָגָּעַן, הַאָרָסָן טֻובָּם, אַיְּנָעַ פֿוּרְטַן אָרְיִּין,
דָּאָרָטָן אָרְיִּינוּוּאָרָטָן צְעַן סְעַנְטָן. דִּעְרֵר צְוּוּיְטָעַר — אָרוּסִים, פֿאָרָטָן
וּעַקְסָם סְעַנְטָן בָּאָצְּאָלָטָן מִעְן, ווּעַנְטָן מִעְן פֿאָרָטָן אָרוּסִים פּוּן נִוְוּ דּוּשְׁוּרְיוּיְ שְׁטָמָטָן.
נוּוּ יְאָרָק שְׁטָמָטָן אָזֶוּ רַיִּיכְעָר, קָרְגַּטְעָר פֿרְעָנְ אָזֶוּ פֿאָסְאָזְוּרְ הַזְּנָן אָזֶוּ
צְוּרִיקְ.

בּוּי דִּי אָרְיִּינוּגְּאָגָּנְגָּעַן זיינען גַּעַשְׁטָאָגָּעַן צְוּוּיְ הַוּטָּרָסְטָן גַּעַלְיְידָעַטָּן וּוּי
פָּאָנְדוּקְטָאָרָן. אַיְּנָעַר אָזֶוּ גְּעוֹוָעַן אָהָוִיכְעָר, אָ גַּעַונְטָמָעָר. דִּעְרֵר צְוּוּיְטָעַר —
אָ קָלְיְוִינְגְּקָעָר, אָן אַיְּנָעַהְיְקָעְטָמָעָר, ווי ער זְאָלָן אַהְנוּבָּן וּוּאָקְסָן צְוּרִיקְ.
דוּכְטָן זְיךְ מִיר, אָזֶוּ ווּעַנְטָן אָיךְ דָּאָרָטָן לְעַבְנָן קָעַסְטָלָן אָגָּנְצָן טָאגְן אָזֶוּ הַאלְ-
טָעַן מִיךְ פָּאָפְּגָּעָן צְוּיְ דִּי גַּלְעְזָעָן וּוּנְטָלְעָר פּוּן קָעַסְטָלָן, הַיְתָן מִעְן זְאָלָן
אָרְיִּינוּוּאָרָטָן פֿוֹנְקָטָן פֿרְעָנְסָם, וּוּאָלָטָן אָיךְ אָזֶוּ אַיְּנָעַגְּוָאָסָן גְּעוֹוָאָרָן,
וּוּי דִּעְרֵר אָלְטָעַר הַיְתָעָר.

די הַאָרָסָן טֻובָּם לְוִיפְּן זְוִיְּרֵר שְׁנָעַלְעָר. ווּעַנְטָן זְוִיְּפָנְעָן עֲרַגְּנָעַץ אָוּנְטָעַרְן
וּוּאָסָעָר, אָוּנְטָעַרְן הַאָרָסָן, צְוּוּשָׁן קָרִיסְטָאָפְּאָר גָּאָס אָזֶוּ אָירִיְּ סְטָאָנְצִיעַן,
הַעֲרָטָן זְיךְ אָקְלָאָפְּרָעָרִיְּ, אָ פֿיְיְלָעָרִיְּ, ווי טְוִזְוָנָטָן מִעְנְטָשָׁן זְאָלָן קָלְאָפְּן מִיט
שְׁטָעַקָּסָן אָין גְּרוּסְעַ לְיִדְרְיָעָן פֿעַסְטָר.

"אָירִיְּ סְטִוִּישָׁאָן, אָירִיְּ", רֹופְּטָן אָוּסְטָן דִּעְרֵר פָּאָנְדוּקְטָאָר.
מִיר לְאָזֶן זְיךְ אָרוּהָ דִּי טְרָעָפָן. אָנוּ ווּיְדָעָר צִיטָן זְיךְ אָלְאָגְּנָעָר בְּאַלְוִיכְ-

טענער קארידאָר. אַנְגַּסְּן אָזֶן אֲפִישָׁן הָעֲנָגָן אֹוֵיפֶּה דַּי קָאָכְלָעָנָה וּוּעָנָט. זַיִּוּ
זַאַנְיָן אָזֶן וּוּעָנָן בְּעֵנֶק, קָלִידָעָרְפָּאָרְקוּיפֶּה אָזֶן נַאֲךָ אָסְךָ זַאַכָּן. אָ פָאָרְ קָרְעָמֶה
לְעֵךְ פָּאָרְקוּיפֶּן סִינְגָּרָן, פָּאָפִירָדָסָן, נָאָשָׂעָרְיָעָן. אַיְנְגָּלָעָךְ, יוּנְגָּעָ אַיְנְגָּלָעָךְ אַיִּן
מִיְּנָעָ אַיְרָן, שְׁרִיְעָן אָוִיסֶּה דַּי נַעֲמָעָן אָזֶן דַּי נַיְסָן פָּוּן צִיְוָנוּנָעָן. זַיִּוּ עַנְדִּין
מִיטֶּן אַגְּזָנָן: „מַאֲרָנִינְגֶּ פִּיְּפֶה“ זַיִּוּ אַגְּבָעָט: „קְוִיפֶּתֶה אַ צִיְוָנוֹגֶן“.
מִיר זַיִּצְן שְׁוִין אֹוֵיפֶּה דַּעַר בָּאָזֶן, „מַעַיִּן לְאָזֶן“, וּוּאַסְפָּט אַוְנוֹ אַחֲהִים
קְיֻין פָּאָסְיִיךְ.

אִיךְ זַיִּצְן לְעֵבָן מִיְּן בְּרוּדָעָר. עַר לְיִיעָנָט אַ צִיְוָנוֹגֶן. אָזֶן אִיךְ טְרָאָכְט
נַאֲךָ אַלְעַזְן וּוּעָנָן דַּי לְאָנְגָּעָאָרְדָּאָרָן, וּוּאַסְפָּט פָּרָן אָזֶן צַוְּ דַּי בְּאָנְגָּעָן, וּוּאַסְפָּט
לְיוּפֶן אַונְטָעָרְזֶן וּוּאַסְפָּט. עַרְגָּעָז וְאַוְהָבָאָ אִיךְ גַּעַלְיִיעָנָט וּוּעָנָן אַונְטָעָרְדִּישָׁעָ פָּאָלָאָצָן פָּוּן אַמְּמָ-
לִיגָּעָ צְעָנָגָן, וּוּאַסְפָּט פָּלָעָנָן זַיִּוּ אַיְנְגָּעָהָלָט אַיִּן גַּעַהְיִמְנִינָּשָׁן אָזֶן כִּיְשָׁוֹגֶן.
אָזֶן מִיר הָאָט זַיִּן הַיְּינָט, מִיְּן עַרְשָׁטָעָרְטָאָג אַרְבָּעָט אָזֶן נַיִּוּ יַאֲרָט.
אוּוִסְּנָדוּכָּט, אָזֶן דָּאָסְגָּאָצָעָ אַיְנְדָּגָעָ לְעֵבָן אָזֶן אָזֶן אַרְוָם דַּעַר גַּרְשָׁטָעָר
שְׁטָמָט אֹוֵיפֶּה דַּעַר וּוּעָלָט, אָזֶן גַּעַהְיִמְנִינָּשָׁן, זַיִּוּ אַפְּרָעָם פָּאָרְכִּישָׁוֹפֶט.

שָׁאָפֶּ אָזֶן בְּרָאָדְזָוִי

הַיְּינָט אָזֶן גַּעַוּאָרָן אַ מַאְנָגָט זַוְּנָט אִיךְ אַרְבָּעָט אָזֶן נַיִּוּ יַאֲרָט. מִיְּן
פָּאָפָּעָסְפֶּה הַאָנָט אָזֶן נַאֲךָ נִיטָּ פָּאָרְהִיְּלָט. עַר קָעָן נַאֲךָ נִיטָּ אַרְבָּעָטָן. אִיךְ בֵּין
שְׁוִין אַזְוִי צְוָנוֹאָוָיָנֶט צַוְּ לְעֵבָן צְוָוִישָׁן נַוּוֹעָסָן, אָזֶן אִיךְ וּוּוִיסְמָ נִיטָּ צַיִּ אִיךְ
וּוּאָלָט גַּעַסְעָנָט צְוָרִיקָנִיָּן אָזֶן שָׁוֹל לְעָרָנָעָן.

פָּאָרְ דַּעַר צִיִּים, וּוּאַסְפָּט אִיךְ פָּאָרְ פָּוּן פָּאָסְיִיךְ קְיֻין נַיִּוּ יַאֲרָט אָזֶן צְוָרִיקָ-
הָבָאָ אִיךְ אַגְּנָעָזָעָן אַזְוִי פִּילְבִּילְדָּעָר אֹוֵיפֶן וּוּעָנָן, אָזֶן אִיךְ קָעָן זַיִּוּ נִטָּ
אַגְּנָעָדָעָקָעָן.

אַיְינְמָאָל אָזֶן גַּעַוּאָרָן אַ טְוָמֵל אֹוֵה דַּעַר שִׁוְתָ, וּוּאַסְפָּט אַרְבָּעָט דַּעַם
הַאָדָסָאָן. אַ מָאָן הָאָט זַיִּ אַרְיְינְגָּעוֹוָאָרְטָן אָזֶן גַּעַלְיִעָּט. יַעֲנָעָרְטָאָג אָזֶן גַּעַד
וּוּעָנָן אַ קָּאָלְטָעָר. דַּעַר הַאָדָסָאָן הָאָט זַיִּ בְּיוֹנְגָּכוֹוָאָלִיעָט. סָאָזֶן גַּעַוּאָרָן
אַ גַּרְוִיסְעָרְלִיאָרָט. שִׁימְפָּלָעָרְטָהָבָאָן בָּאָלָל אַגְּנָעָיָאנָט אָזֶן אַרְוִיסְגָּעָנוּמָעָן דַּעַם
מָאָן. עַר אָזֶן גַּעַוּעָן אָזֶן אַרְבָּעָטְסָאָלְזָעָר.

אַיְינְמָאָל הָאָט מַעַן גַּעַפְּרִיטָט וּקְסָמָ אַיְנְגָּלָעָךְ גַּעַשְׁמִידָט אָזֶן קִיְּטָן. צַוְּוִיָּ-
שָׁעָן זַיִּוּ אַיְנָעָר — אַ שְׁוּוֹאָרְצָעָר. זַיִּי הָאָבָן אַוִּיסְגָּעָסָט אָזֶן עַלְטָרְטָפֶן פָּוּן פָּוּמְפָּצָן
בֵּין זַיְבָּעָצָן יַאֲרָט. אָזֶן וּוּאַסְפָּט זַיִּירְפָּאָרְבָּעָעָן אָזֶן בָּאַשְׁטָאָנָעָן, וּוּוִיסְ אִיךְ נִטָּ.
מַעֲנָטָשָׁן הָאָבָן גַּעַשְׁפָּאָסָט : „זַיִּי הָאָבָן נִיטָּ גַּעַוּוָלָטָן עַנְדִּין פָּאָכְלִיסְקָפֶלְן,
שִׁקְטָתָמָן זַיִּוּ אָזֶן קָאָל עַד זָהָשׁ“. זַיִּי הָאָבָן מַסְתָּהָאָגָּנָמָן גַּעַמְיִינָט אָזֶן טְרוּמָעָן.
דַּיְ וּקְסָמָ אַיְנְגָּלָעָךְ הָאָבָן גַּעַטְרָאָנָן זַיִּירְפָּאָרְמָעְלָעָרְלָעָר.

אַיְינְמָאָל אָזֶן אַמְּשָׁשִׁין אַרְיוֹופֶּה אֹוֵיפֶּה אַ טְרָאָטָוָאָר אָזֶן פָּאָרְוָוָאָנָדָעָט פִּיר
סִינְדָּרָעָ. סָאָזֶן גַּעַוּאָרָן אַזְוִי גַּוּוֹאָלָר, גַּלְיִיךְ זַיִּירְפָּאָרְמָעְלָעָרְלָעָר
אָזֶן אַלְעַלְעָמָעָן. אַזְוִי זַיִּירְפָּאָרְמָעְלָעָרְלָעָר.

דַּיְ עַרְשָׁטָעָט טְעָנָפֶן מִיְּן אַרְבָּעָטָן אָזֶן נַיִּוּ יַאֲרָט פָּלָעָנָן אִיךְ זַיִּיךְ וּוּאָגְדָּרָעָן.
אִיצְטָ בֵּין אִיךְ אַזְוִי קָאָלְבָּלוֹטִיגֶן, וּוּיְ אַלְעַלְעָמָעָן זַיִּירְפָּאָרְמָעְלָעָרְלָעָר
טְרָאָכְטָמָאָלָי, אָזֶן נַיִּוּ יַאֲרָט מַאְכָטָט דַּיְ מַעֲנָטָשָׁן אַזְוִי הָאָרָט אָזֶן חִיהַשׁ, וּוּיְ
סָאָלָאָטָט אֹוֵיפֶּה אַ שְׁלָאָכְטָמָעָלָד, וּוּאַסְפָּט וּעָנָן זַיִּירְפָּאָרְמָעְלָעָרְלָעָר, חַבְּרִיםְסְלָלָטָן,
טוּיִיטָן, קוּקָן זַיִּיךְ זַיִּיךְ נִיטָּ אָזֶן אַלְעַגָּן זַיִּיךְ וּוּיְוִיטָרָן.
אַבְּגָר שְׁטָעָנְדָּרָג וּעָנָן אִיךְ זַיִּיךְ זַיִּיךְ אַוְמְגָלִיק, טְרָעָפֶט. עַסְנָאָר אָזֶן אַרְיוֹמָעָן
מַעֲנָטָשָׁן, אָזֶן אַרְבָּעָטָר.

פארוואס?

ווי אנדעריש אין דאס לאבען אויף בראדוויי ביינאכט. סיידרי, מיין שאפֿר חברדוועה האט מיר מיטגענו מען אין „ראקסיס“ טעאטער. ס' אין לאיגנער אויף בראדוויי ביינאכט, ווי בי אונז אין שאפֿ ביטאג. צויזנטער עלאקטוריישע ליבט, שילן, פינלאן ווי שטערן, מענטשן שפֿאץ צויז פַּיל און געדיכט, ווי עס גיעען אינדרופרי ארכבעטער אין די שעער.

נאך די בראדוויי-שפֿאציזער טראגןן ריביע קליידער. זוי יאנן זיך ניט, שטוףן זיך ניט. זוי דארפֿן ניט קומען פונקט אכט איזיגנער אין שאפֿ אריין. „ראקסיס“ טעאטער ניט געווען אין א פָּאלְאָץ. אַבָּעָר אַיך האָב אַסְּד געליענט ווענן דעם. די לערערס אַיִּז פָּאַכְּלִיס סָקוֹל האָבָּן דערציילט מעשיות ווענן קען ניגן אַזְּנִין פָּאלְאָץ.

איך טראקט טאקע איצט:

פארוואס האָבָּן די לערערס פֿוֹן דער אַידִישֶׁר אַרְבָּעַטְּעַר-שְׁוֹל דער-צְיוּינְט ווענן אַרְבָּעַטְּעַר אַזְּנִין רָעוֹאַלְזִינְאָרְן, שְׁעַפְּרָעָר אַזְּנִין רָעוֹאַלְזִינְעָם, אַזְּנִין לערער פֿוֹן פָּאַכְּלִיס סָקוֹל—ווענן קענִין אַזְּנִין פָּאלְאָץ?

אין „ראקסיס“ ליגן טעיפֿער אַוְיֵשְׁפּוּרִיט אַוְיֵף דְּלִין אַזְּנִין טְרֻעָפּ. מען ניט אַזְּוֵי שְׁטִיל, אָזְּ מַעַן הָעַרְתָּן ניט דעם טְרָאָט. אַוְיֵן, לְעַבָּן סְטְעַלְעָיָן, אַזְּ אַוְיֵשְׁפּוּרִיט אַ שְׁטִיבָל מִיטּ הוַיְכָעַ שְׁפִּיצָן, ווי פֿוֹן אַ קְּרָדָ. די מענטשן דערן דָּא טְאָקָעַ אַזְּוֵי שְׁטִיל, ווי דָּא וּוָאַלְטָט טְאָקָעַ גְּעוּועָן דער פְּלָאָץ זְוִיעָר הַיְלָגָה.

אַינְעוּיִינְג זִיכְּן טויזנטער מענטשן אַזְּוֵי וַיְכָעַ שְׁטוֹלָן. אַזְּנִין אַזְּוֵי שְׁטִיל, זוי קִינְגָּר וּוָאַלְטָט דָּא ניט גְּעוּועָן. אַט עַפְּנַט זִיך אַ פְּלוֹשָׁעָנָר פָּאָרָה האָגָּג. עַס הַוּבָּן זִיך אַרוֹיִס פֿוֹן אַנְטָרָר דער עַדְעַט בְּאַגְּוִילְעַטְעָ פִּיאָּס. אַיְינְעַ פֿוֹן דער אַנְדָּרָעָר-פְּרִיָּה, לְעַבָּן זִיכְּן שְׁפִּילָעָר. אַזְּ אַזְּ דָּאָרָה זִיך אַוְיֵחָזִין יַעֲדָן טָאָג אַזְּוֵי דעם זַעַכְעַטְעָן שְׁטָאָק צָוּ מִין שאָפּ, מַזְּ אַזְּ זִיך שְׁטִיקָן אַזְּנִין צִימָעָרָלָן פֿוֹן הַוּבָּמָאָשָׁן, עַלְעוּוּיְטָאָר, וּוָאָס אַזְּ גְּרוּים ווי אַ פְּעָסָל.

אַזְּנִין זוי שְׁפִּילָן אַזְּוֵי שְׁיַוִּין אַזְּוֵי פִּיאָּנָס, אַזְּ עַס גְּלוּסָט זִיך מַיר חַלּוּמָעָן. דערנַאָך קְּמוּעָן אַרוֹיִס זִינְגָּרָם אַזְּנִין טְעַנְצָרָם, וּוָאָס פֿוֹרָן דְּרָאָז וּוָאוּנְדָּרְלָעַכְעָ נְוּמָרָן. מַעַן וּוְיַוְזָט בְּלָדָעָר, אָזְּ בָּאַטְּשָׁ אַיך אַיִּן אַיִּן מַוְּרָס פֿוֹן יַאֲרָן שְׁוֹן, האָב אַיך אַיצְטָט דָּאָס עַרְשָׁתָן מַאְלָן גַּעַטְאָכָט, פָּאַרְוּאָס מַעַן וּוְיַוְזָט שְׁטַעַנְדִּינְגָּן דָּאָס לְעַבָּן פֿוֹן דָּאָרָה וַיְכָעַד מַעַן ניט דָּאָס לְעַבָּן אַזְּנִין דְּשְׁעַפְּרָעָר, דָּאָס יַאֲנָן זִיך צָו אַזְּנִין פֿוֹן שְׁטִיקָעָנִישׁ אַזְּנִין סָאָכָוָיִי.

טְרָאָכָט אַיך ווענן דִּי צְוּוִי בָּאוּנְדָּרָעָ וּוּלְטָן: שאָפּ אַזְּנִין ברָאָדוּיִי.

מיין ערשותער סְטְרִיִּיך

וואָאַלְעַ טָעַג, בֵּין אַיך הַיְנָט גַּעֲקָוּמָן אַכְט אַזְּנִיגָּר אַזְּנִין שאָפּ אַרְיוֹן. אַלְעַ אַרְבָּעַטְעַר האָבָּן פָּאַרְגּוּמָן זַיְעַרְעָ פְּלָעַצְעָר. די מַאְשִׁינָן האָבָּן אַנְגָּעָה הַוּבָּן צָוּ רְוִישָׁן. סְחָאָט זִיך אַגְּנָפְּאָנָגָן דָּעָר שְׁאָפְּטָמוֹל; דָּאָס גַּעַזְעָן פֿוֹן אַרְבָּעַט.

פּוֹנְקָט צָעַן אַזְּנִיגָּר האָט זִיך אַפְּגַּעַשְׁטָעַלְטָ דָעָר שאָפּ, בְּעַרְלָ פְּרָעָסָר, אַ הַוּבָּקָעָר יַוְנְגָּרְמָאָן מִיטּ צְוּוִי שְׁאָפְּעָ אַוְיָגָן, האָט אַוְיֵשְׁפּוּרִין:

"מָרְדּוֹ נַיְעַן אֶלְעָרָאָפּ אִין סְטוּרְיוֹקַ!"
עלרטש איצט האב אויך זיך דערמאָנט, אָז שווין עטלעכע טאג, ווי מ'מושׂד
קעט זיך אַין שאָפּ, אָון מיר זאגנט מען נאָר ניט אויס.

— דו נײַיסט מיט אונַגַּן, מִירֿלַ? — פרענַט מִיךְ סִידַּרְן.

— אויך נַיְיַי, אויך וועל קִיְּן סְקָעַב נִיט זַיְוַן, — האָבָּאָבָּא אַיךְ אָוִיסְנָעָרוֹפּן.
סִידַּרְן האָט מִיךְ אַרְוָמְגָנְעָנוּמָעַן אָזְן גַּעֲקָשָׁת. האָבָּאָבָּא אַיךְ זַיךְ פָּאַרְשָׁעָם.
כ'הָאָבָּאָבָּא פָּאַרְשָׁתָּאָנָעַן, אָזְן מַהְאַלְטָמָר אַין שאָפּ פָּאַרְשָׁת.

אויך אַיךְ בֵּין שְׁוִין אַלְטָט פָּעָרְצָן וְאַרְמִיט דְּרַיְיַי חַדְשִׁים.

אויך דערמאָן מִיךְ זַוְּיַּעַדְרַ אַזְנַעַן לְעַרְעָם:
אַין פָּאַבְּלִיקְ-סְפָּולְהָאָט מַעַן מִירְ דְּעַרְצִיּוֹלְט, אָזְן סְטוּרְיוֹקָעָרָם זַיְנַעַן פּוֹיַּה
לְעַמְנַטְשָׁן, וְאַסְמַוְּלַן ניט אַרְבָּעָטָן.

אַין דָּעַר אַוְידְּשָׁעָר אַרְבָּעָטְרָשְׁוֹלְהָאָט מַעַן מִירְ דְּעַרְצִיּוֹלְט, אָזְן סְטוּרְיוֹיַּה
פָּעָרָם זַיְנַעַן קְלָנוּעַ אַרְבָּעָטָר, וְאַסְמַוְּלַן זַיךְ נִיט פָּאַרְשָׁקְלָאָפּן. סְטוּרְיוֹקָעָרָם
זַיְנַעַן שְׁטָאַלְצָעַ אַרְבָּעָטָר, וְאַסְמַוְּלַן פָּאַרְדָּרָוְזְוַיְעָרְעַ רַעַכְתָּן פָּאַרְזָוְיַעְרַ אַרְבָּעָטָר.

הָאָט טַאַקָּעַ מִין אַוְידְּשָׁעָר אַרְבָּעָטָר לְעַרְעָרְדָּעָם דְּעַמְתָּ דְּעַרְצִיּוֹלְט.
שְׁטָאַלְצָעַ זַיְנַעַן מִירְ אֶלְעָרָאָפּ פָּזָן שאָפּ. אוֹיפְּן גַּאַסְמָהָאָבָּן זַיךְ שַׁוְּיַּן
גַּעַזְוַיְן דְּיַעַן מִיטְ אַרְבָּעָטָר, וְאַסְמַוְּלַן סְטוּרְיוֹקָעָרָם. אוֹוֵף זַיְעַרְעַהְעַדְרַ זַיְנַעַן
גַּעַהַאַגְּנַעַן שְׁילְדָן מִיטְ גַּרְוִיסְעַדְרַ רַוְּיַעַט בְּכוֹשְׁתָאָבָּן „סְטַרְיַיְהָן דָּעַר גַּעַנְעָרְדָּעָר וּוּלְטָמָר.

אַפְּשָׁר וּוְעַלְןִי דִּי פָּאַבְּרִקָּאָנְטָן, קָאַפְּטִיטָאַלְסָטָן אַנְהָוִיְּן פָּאַרְשָׁתְיוֹן, אָז
מְדָאָרָךְ אַונְזָן נִיט הָאַלְטָן אַזְעַלְכָּבָּלְאָנְגָּעַ שְׁטָוְנָדָן אַין פָּאַרְשָׁתְקָטָן שאָפּ.
„קְלָעַנְעָרְעַ שְׁטָוְנָדָן. נַרְעַמְעָרְעַ שְׁעַפְרָעַ. נַרְעַסְעָרְעַ פָּאַרְדִּינְסָטָן“ — סְטוּרְיוֹיַּה
קָעַן מִירְ פָּאַרְדָּרְוָןְגָּעָן. נִיט דְּרַפְּפָאָר, וְאַסְמַוְּלַן פּוֹלְ.

מִירְ זַיְנַעַן גַּעַגְגַּעַן אוֹיפְּן פְּרָאַטְוָאָר. דַּאַסְטָמָאָל אַיזְ אַגְּנַעַפְּרָאָרָן וְאַונְזָן פָּוֹן פָּאַלְיִסְטְּדָעָטָמָעָט. פָּאַלְיִסְטְּדָעָטָמָעָט
רִוְּתָמָאָל אַיזְ אַגְּנַעַפְּרָאָרָן וְזַוְּיַּהְיָה הַיְּצָלָמָה, וְאַסְמַוְּלַן כָּאַפְּן חִינְמָתָן. אַלְעַמְּאָל
הָאָבָּן זַיךְ צָעַלְאָזָן אַרְוָמָן, וְזַוְּיַּה הַיְּצָלָמָה, גַּעַלְעַפְטָמָעָט אַזְנָבָן
אַין וְוְאַנְןָ אַרְיִין, וְזַיךְ מְזֻזְאָפְטָ אַרְיִין הַיְּמָטָן.

מִירְ זַיְנַעַן אַבְּעָר שְׁטָאַלְצָעַ גַּעַגְגַּעַן אוֹיפְּן „פִּיקְעַטְלִיְּוִין“.
אַטְ הָאָט מַעַן גַּעַכְאָפְטָ סִידַּרְן אָזְן גַּעַלְעַפְטָ צָוְ וְאַגְּנָן. אוֹיךְ זַיךְ דָּעַרְ
לְאַנְגַּט אַגְּנַעַרְיוֹ אוֹיפְּן פָּאַלְיִסְטְּמָאָן, הָאָט עַר זַיךְ אַוְמְנַעְקָרָט אַין מִיךְ אַיךְ
פָּאַרְנָוּמָעָט.

אַין וְוְאַנְןָ זַיְנַעַן מִירְ גַּעַלְעַנְןָ אַיְינָעָרָ אַיְוֹפְּן אַנְדָּרָעָן צַעְנוּיְפְּגַעְנוּוֹאַרְפָּן
אַין אַסְפָּעָ, וְזַיְיַיְשָׁ אַין אַגְּעָץ.

די פָּאַלְיִסְטְּיַהָּאָבָּן גַּעַלְאָכָּטָה. אוֹיךְ האָבָּן גַּעַפְּלִיט וְזַוְּיַּה זַוְּיַּה
כ'הָאָבָּן זַיךְ גַּעַשְׁעָטָה. אוֹיךְ האָבָּן גַּעַלְאָכָּטָה, אָזְן גַּעַרְשָׁמָאָנָעָן, אוֹ אַמְּרִיקָעָ אַיזְ
פְּרָוִי לְאַנְדָּרָ נִאָרָ פָּאַרְדָּרָ. וְאַונְזָן אַרְבָּעָטָר וְזַוְּיַּה פָּאַרְבְּכָעָסְעָרָן זַיְן לְעַבְנָ

דוֹרְךְ אַסְטְּרִיּוֹק, לְאַזְטָמָעָן נִיטָן, מעַן שְׁלָאָנָטָן.

מעַן הָאָט אַונְזָן גַּעַרְאָכָּט אַין גַּעַרְאָכָּט. דָּעַר צִימָעָר אַין אַגְּרִיסָעָר, וְזַיְיַיְשָׁ
אַזְלָל נִאָרָלְעַמְּאָל הָאָט מַעַן צַעְנוּגְנוּוֹאַרְפָּן נִיְיעַ סְטוּרְיוֹקָעָרָם. עַס אַזְוָעָ
זַוְּאָרָן עַגְגָן.

די אונפערעד פון כטורייס האבן אונז ארוינגעשאפט עסן. די פאליסלעט האבן געוויאָרנט: „פֿרִיט זַיְדָה אַיוֹף רְוָאִין, דָּאַס אַיז דָּאַס גַּרְבְּכָת“. מען האט זיך אַבעָּר אַלְמָאָל פֿאַרְגְּנָעָסן, אלְעַזְיָונְגָעַ נְעֻוָּן פֿרִילְעָךְ אַונְזָהָר בען גַּעֲזָנְגָעַן.

„טַאַלְדִּיאָרִיטָעַט אַיוֹף אַיְבָּוּן,
וּוַיְלָהָה אַונְזָהָר אַמְּכָת אַונְזָהָר שְׁטַאָרָקְסָה.“

דעָרְיכְּטָעָר, אַן אַלְטָמָעָר מַאַן מִיט אַיְדְּרָגָן קָאָפּ, וּוֹי אַלְבָּנָה; מִיט בִּיעּזְ צַוְּיָה אַונְזָהָן, וּוְאַסְ האַבָּן אַרְבִּיבְרָגְנְקָפָּט זַיְעַנְ בְּרִילְ—אַיז אַרְיָין. עָרְחָט כְּמַעַט נִיט גַּעֲהָרָט אַונְגָּרָעָן נְעַמְּנָן בֵּים אַוְסְרָופָּן. בְּלִוְיָה אַוְפְּנָן קוֹט חָטָע אַוְסְגָּנְטִילְט צַוְּצַוְיָה אַיז צַוְּצַוְיָה צַוְּצַוְיָה טְעַג טְרָמָעָן. אַטְיָלָה האַט עָרְבָּאָפְּרִיט. מִיךְ אָוּרָה. עָרְחָט מִיךְ גַּעֲהָרָט וּוְסְפִּילְ אַיךְ בֵּין אַלְטָה. אַיךְ האַב אָוּרָה אַם אַפְּגָנְגָנְאָרָט אַונְזָהָר גַּעֲהָרָט וּבְצַוְן יָאָרָה.

איַן עַטְלָעָבָע טְעַג אַרוֹם האַט דָּעָר בְּאַלְעָבָס פּוֹן אַונְזָהָר שְׁאָפּ נְאָכָּבָן גַּעֲגָנְגָעָן אַונְזָהָר פֿאַדְרָוְנוֹגָעָן אַיז מִיךְ זַיְיָונְגָעַ שְׁטַאָלְצָעַ צַוְּדָעָר אַרְבָּהָבָעָט.

אַיךְ האַב פֿאַרְשָׂרִיבָן:

„מִיּוֹן עַרְשָׁטָעָה מִלְחָמָה אַיְן נִיְוָה יָאָרָה, מִיּוֹן עַרְשָׁטָעָר סְטוּרִיס. אַיךְ האַב גַּעֲזָנְגָעָט.“

אַיךְ וּוֹעָר אַ רְעוֹאַלְזְוִיצְיָאַנְעָרָקָע

איַן זַאְל אַיז אַ טְוּמָל. סְאַיְזָה מִיטְינְגָעָן פּוֹן מִיּוֹן זַיְיָונְגָעָן. מִיךְ קְלִיּוֹבָן נְיוֹט בְּאַאַמְּטָעָה. דָּעָרְמָעָר דְּוּכְבָּרָן. הַעֲנָגָט אַ רְיִיךְ לְעָבָן דָּעָר סְטוּלִיעָה, וּוֹי אַזְאָלָהָבָעָט. מעַן רְעָדָת וּוְעַנְגָּן אַונְזָהָר סְטוּרִיס. אלְעַזְיָונְגָעַ שְׁטַאָלְצָעַ צַוְּדָעָר אַרְבָּהָבָעָט, טָאָהָבָעָט שְׁוֹזְגָעָט אַזְאָלָהָבָעָט.

אַיךְ בֵּין נְאָךְ נִיט צְנוּעָוָוָיָּנָט צַוְּזַעְלָכָעָמָטָנָעָן. אַיךְ זַיְזַעְבָּן סִידְרִיְּזָה. זַיְזַעְבָּן בְּאַקְעָנָט מִיךְ מִיל אַרְבָּעָטָר. זַיְזַעְבָּן לְוִיבָּט מִיךְ פָּאָר זַיְזַעְבָּן. וּוְיָסָט פְּאָרְוּאָס זַיְזַעְבָּן מִיךְ לְוִיבָּן. וּוְקָעָן דָּאַס אַזְאָלָהָבָעָט, וּוְאַס פְּאָרְשָׁטִיָּת זַיְזַעְבָּן, זַיְזַעְבָּן לְעָבָן, זַיְזַעְבָּן אַסְפָּעָבָעָט? וּוְאַס הַיּוֹסֶט נִיט סְטוּרִיסָן צַיְתָאָלָה גַּלְיִיךְ?

דָּעָרְפָּאַרְזִעָּרְכָּעָרְלָאַפְּטָאַלְעָמָל. דָּעָרְשְׁרִוּוֹת. דָּעָרְבָּעָט זַיְזַעְבָּן, עַס זַאְלָהָבָעָט וּוְרָעָן שְׁטִילָה. מעַן שְׁוִוִּיצָמָן, סְאַיְזָה הַיּוֹסֶט אַיז זַאְלָהָבָעָט. נְאָרָהָר עַולְמָה אַיז פְּרִילְעָךְ. וּוְקָעָן מעַן זַיְזַעְבָּן שְׁטִילָה?

אַרְבָּעָטָר דָּעָרְדָּן. אַיְינָהָר מַאְכָת מִיט דִי הַעֲנָגָט. נְאָךְ יְעָרָן שְׁטַאָרָקָן וּוְאָרָט נִיט עָר אַפְּאָד מִיט זַיְזַעְבָּן, וּוֹי עָר אַזְאָלָהָבָעָט. צְזוּוּיְטָר עָרְדָּת זַיְזַעְבָּן גַּעֲזָנְגָעָן, וּוֹי עָר אַזְאָלָהָבָעָט אַלְדָּרְצִיּוֹלְן אַלְמָשְׁהָלָעָן. עָרְדָּרִוִּיט זַיְזַעְבָּן צְרוּדָקָס אַזְאָלָהָבָעָט, וּוֹי עָר אַזְאָלָהָבָעָט בְּנִיגְעָן, וּוֹי אַלְמָלָהָבָעָט. אַלְמָלָהָבָעָט מִיטְמָן מוֹיְלָשְׁנָעָל, וּוֹי אַלְמָלָהָבָעָט אַלְמָלָהָבָעָט. אַלְדָּרְטָר עָרְדָּרִוִּיט זַיְזַעְבָּן זַיְזַעְבָּן זַיְזַעְבָּן צְחוּוּטָן.

אוֹן אלְעַזְיָהָרָן וּוְעַנְגָּן אַונְזָהָר לְעָבָן אַיז שְׁאָפּ, וּוְעַנְגָּן סְטוּרִיס. וּוֹי אַזְוִי מִיךְ האַבָּן הַעֲלָדוּשָׁגָעָט. דִי פְּאַלְיִיצִיָּה האַט אַונְזָהָן גַּעֲשָׁלָאָגָן, גַּעֲזָנְגָעָן טְרָמָעָן, אוֹן מִיךְ האַבָּן זַיְזַעְבָּן נִיט דְּרָשְׁרָאָקָן. אוֹן זַיְזַעְבָּן מִיךְ בְּיַלְדָּרְעָרְלָאַפְּטָאַלְעָמָלְעָטָה לְיִוְן, פּוֹן שְׁאָפּ, פּוֹן גַּעֲרִיכְטָמָן.

אוֹן פְּלָזְצִים בְּאַוְוִוִּיזָט זַיְזַעְבָּן אַיז שְׁאָפּ, וּוֹעַן עָר קוֹמָט נְאָר אַרְזִיָּה וּוְרָט אַלְמָאָלְעָרִי. מעַן פְּלָזְצִים לְאַגְּגָן מִיט דִי הַעֲנָגָט. דָּעָרְפָּאַרְזִעָּרְלָאַפְּטָאַלְעָמָלְעָט צְעָדָה אַים פָּאָר פָּאָר אַונְזָהָן: דָּעָרְרָאַדְקָטָאָר פּוֹן דָּעָר אַיְינְצִינָהָר.

אידישער ארבעטער ציוטונג אין אכטראיךע, די "מארגן-פריהויט", די קאומו-
ニיסטישע ציוטונג, וואס האט אונז געהאלפֿן געווינען דעם סטראיך.

א פאר ברידער האבן זיך אלעל א הוייב געטאנ און זיך אַנְטֶרָה-
נאציאנאל". מיט אמאָל האבן זיך אלעל א הוייב געטאנ און זיך אַנְטֶרָה-
טערגעכאנט דאס לוד.

איך האב אויך געווינגען. איך גערדיינק נאך גוט די ווערטער און דעם
מאטיוו פון מיין אידישער ארבעטער שול.

איך גערמאָן זיך אצט, איז און שול האבן מיר ניט פארשטיינען די
לייד איזו גוט, אבער איצט פיל איך איז אַנטֶרָה אַנטֶרָה זיך אַנְטֶרָה.
סידיו איזו פול מיט פריד. מיין גוטער חבר'טע פון שאָפּ פֿרְעָנֵט מיך :

— דען דעם אַנטֶרָה ציאָנָאָל?
— זיכער, איך געדענס נאך פון שייל.

דען חבר האט זיך ציעוינט און גערעדט אויף דער בינע וועגן אונזועז
לאגע איז אכטראיךע, וועגן אונזוער קאמפֿ גען די באַלעבאָטִים און גען אונז
זער אַנטֶרָה אַנטֶרָה רענירונג. און האט אונז דערציילט וועגן סָאוּוּעָטָד
אַנטֶרָה, וואו דער ארבעטערדרליך אַנטֶרָה שוין גענומען די רענירונג איז
זינע הענט דורך אַנטֶרָה גרויסן סטראיך—דרטן זיינען די אַנטֶרָה
בעטער די בויער און פֿרְעָנֵט פון זיינע לאנֶה.

אונזיער און אַנטֶרָה אַנטֶרָה אַנטֶרָה אַנטֶרָה אַנטֶרָה אַנטֶרָה
געמען איך דאס לאָבּן איז אונזערע הענט.

אונז זוינער פֿלְיעָסְקָעָן מיר מיט די הענט. און מיר דאָכְט זיך, איז איז
זאל קאָכְט און זורת, ווי איז אַ קָּעֵסֶל. יעדנִים האָרֶץ קלאָפְט האָסְטִינְג, מיין
האָרֶץ און סיְדִיִּים פִּיל אַיך. אונזוער אוינִין גָּלָאנְצָה. אַ פֿרְיִיד האָט זיך צְעִיר
שְׁפָרִיט אַוְרָה אונזוער פֿנִימָעָר. מיר זיינען גרויט זיך מקרוב צו זיינע פֿאָר
אונזוער גערעטען קאמפֿ צו באָפְּרִיעָן אַלְעָמָעָן פון שְׂלָאָפְּרִירָי און עַקְסְּפְּלוֹאָ
טאָצִיעָ.

— מירל, וואָלְסָט וועלן אַריין איז דער קאמוניסטיישער באָווענָגָן?
די קאמוניסטן זיינען די ערשות, וואָס וואָרפּן זיך אַין אונזוער קאמפֿ, ווי
ניינע אַין די גְּרָעָסְטָעָ פֿיעָרָן. איך בִּין אַיך אַנטֶרָה צְעִיר.

— זיכער וויל אַיך, סיְדִיִּים, איך וויל אַוְיסְטוֹאָקסָן אַ גְּרוֹיסָע קָעְמָפְּרָיוֹן,
אַ רְעוּאָלְצִיאָנְרָקָע, ווי די גְּרוֹיסָע הָלְדָן, וואָס מען האָט פְּאָרְשִׁיקָט אַין
טוֹרָמָעָס פֿאָר רְעוּאָלְצִיאָנְרָקָע. מײַן לְעָרָר פון דער אַידְיִישָׁר אַרְ-
בעטער קִינְדָּרָע שְׁוֹל האָט מיר אַ סְּךָ דּוּרְצִיְּלָט וועגן זיינע.

— אַבער וועט מען מיך אַריין גענומען? איך בִּין נאך יונָג אַון ניט
געַרְעָנָט.

סיְדִיִּים האָט זיך צְעִשְׁמִיכָלָט. זיך האָט אַרוּסְינְגָעָמָעָן אַ רוּיטָקָרטָן.
איך האָט עס אַוְיסְגָּעָפְּלִיט: אַגְּנָעָשְׁרִיבָן מײַן נָאָמָעָן, אַדרְעָס אַון מײַנָּע
אַמְתָּע' יָאָרָן. איך וויל וווער אַ מִּתְגָּלִיד אַין דער "יְוִינְגָר אַרְבָּעָטָעָר קָאָמָר".
ニיסטישער לִיג אַין אַםְעָרִיךָעָן.

סְּיִדְיִהָּאָט מיר גְּדָרִיקָט די האָנט:
— מירל, דו וועסט זיינע אַ גּוֹטָרָעָן דּוּרְצִיְּלָט, אַ גּוֹטָרָעָן
ニיסטְקָע.

מְאָרָגָן אַיְוָן דער ערשותער מְאָי. נאך דער אַרְבָּעָט בִּין איך אַזְוּעָק צו סְּיִדְיִהָּאָט
דיַן אֲהָיָה. מיר דָּאָרְפָּן צְגָרִיָּתָן אַ רְוִיטָעָ פָּאָן. איך פִּיל זיך אַזְוּעָק צו יְסִידָוּבָּ
דיַן אַין שְׂטָאָלִיזָן: איך וויל הָלְפָּן אַוְיסְנִיָּעָן די פָּאָן.

אונזער מלחה מאין נוּ יָאָךְ

איין סיידיעס צימערן איין שטיל. איר אלטע מאמען שלאלט. איר ברודער איין אועש אוויה אַ ווֹיכְטָנִיגְמַן. מיר זונצן און נײַען אוֹוִים די ווּרטעֶר: "פרָאַלְעַטָּאַרְיָעֵר פֿוֹן אַלְעַ לְעַנְדָּרָר, פֿאָרָאַיְינְגְּט זַיְקְ!" אַיְן צִימָרָל שְׁוּבָעַט אַרְוֹם הַיְּלִינְגִּיסִּיט. די רְוִיטָעָפָּאָן, וּאָס לְיִגְתּ צֻשְׁפְּרִוִּיט אַיבְּעָיְן טִישׁ. שְׁנִידָּת מִיט אַיר רְוִיטָעָפָּאָן. דָּאָס לְיַוּלְלַ נִמְתָּמָכָן קִיּוֹן טָעוֹת. דָּאָס איין דָּאָר נִמְתָּמָכָן קִיּוֹן מַאֲנָטָל. דָּאָס איין אַונְזָעָר רְוִיטָעָפָּאָן. אַוּן אַיךְ לְיַיְעַן אַלְעַ לְעַנְדָּרָר.

אוֹן קְומָעָן ווּעַט אַטָּאגְן. אַוּן אַזְאַטָּאגְן ווּעַט זְוִיכְרָר קְומָעָן, עַר מוֹן קוֹרְמָעָן—אַזְוִי הַאֲבָן אַוּנוֹ מַאֲרָקָס אַוּן עַנְעַלְסָס אַוּן לְעַנְיָנְטָגְן—וּוֹעֵן די אַרְדָּה בְּעַטְעָרָר פֿוֹן דָּעַר גַּאנְזָעָר וּוּלְטָס וּוּלְטָס אַיבְּעַנְעַמְעָן די מַאֲכָתָן אַזְנִיעָר הַעַנְתָּמָעָן. זַיְיָ וּוּלְזָן אַיְנְפִּירָן אַקְּאַמְּוֹנִיסְטִישׁ לְעַבָּן. אַלְעַ וּוּלְזָן אַרְכָּבָעָטָן גַּלְיִיךְ. אַוּן לְעַבָּן גַּלְיִיךְ.

סִיְּדִי אַיְן פְּאַרְטִּיפְּט אַיְן ווּאַרְטָט פְּאַרְ-אַיְ-נִיגְמָט. אַוּן אַפְּשָׂרְטָרָאָכָט זַיְיָ אַזְוּלְבָּעָן גַּעֲדָאַנְשָׁעָן, וּוּאָס אַיךְ טְרָאָכָט.

מִיטְאַמְּאָל נָעַם אַיךְ די פֿאָנָן אַוּן פְּאַרְוּוּקָל מִיּוֹן קָאָפְּ. סִיְּדִי גִּיט זַיְיָ אַ כָּאָפְּ:

— מַירְלָה, פְּאַרְזִיכְטָגָן, קַעַנְסָט נַאֲרַ פְּאַרְפְּלָעָקָן. אַונְזָעָר רְוִיטָעָפָּאָן טָאָר נִמְתָּמָכָן קִיּוֹן פְּלָעָק אַיְיָ זַיְיָ.

אַיךְ שְׁמִיכָּל. אַיךְ פְּלִיל עַפְעָמָס אַיְן זַיְיָ אַזְאַטָּהָר, וּוּאָס אַיךְ קָעָן נִמְתָּמָעָן בְּאַשְׁרִיבָן מִיט ווּרטָעָר אַיְן מִיּוֹן טְאַגְּבָּוֹךְ. אַיךְ וּוּלְטָס זַיְיָ גַּעֲוָלָט אַיְנִינִי וּוּיקְלָעָן אַיְן דָּעַר רְוִיטָעָפָּאָן אַוּן זַיְיָ מַעַן מִיךְ מַוְּאָגָן, מַרְאָגָן אַיְן דָּעַר לְוָפְּזָה טָעָן אַוִּיפְּ דָּעַר דְּעַמְּאַנְסְּטָרְאָצִיעָ. עַס זַיְיָ זַיְקָר אַוְּסְדוּכָּטָן, אַזְוּ אַיךְ פְּלִיל פֿוֹן לְאָנְדָּר אַוּן דָּוָף אַוּן שְׁרוֹי: "פְּרָאַלְעַטָּאַרְיָעֵר פֿוֹן אַלְעַ לְעַנְדָּרָר, פֿאָרָאַיְינְגְּט זַיְקָר אַוְּנְטָעָר פֿאָן!"

סִיְּדִי בְּאַפְּטָמִיךְ אַוּן קִוְשָׁטָמָס מִיךְ. אַיךְ דָּעַרְזָעָ, טְרָעָרָן אַוְּפָה אַירָעָ אַוְּנִינָן. הַוִּיבָּא אַיךְ אַוְּדָן צַוְּ וּוּיְנָעָן.

— פְּאַרְ פְּרִיְּה, פְּאַרְ פְּרִיְּהָיִיט, — מַוְּרָמְלָט זַיְיָ.

:: :: ::

מִירָהָבָן זַיְיָ גַּעֲלִינְטָמָלָאָפָּן. אַבְעָרָלְאַפְּן הַאֲבָן מִירָ נִמְתָּמָעָן. אַינְדְּרָעְפְּרִי זַיְיָנָעָן מִירָ אַוְּעָקָמִיט דָּעַר רְוִיטָעָר פֿאָן אַיְן אַרְכְּבָּעָטָר-צַעְנָטָרָר. אַוְּיָה יְנוּיָאָן סְקָוָעָר.

עַס אַיְן גַּעַוְעָן וּוּלְאַקְנָדִיגְן. אַרְעָן אַיְן גַּעַנְגָּנָגָן אַיבְּעָר אַוְּנָה, וּוּ אַדרָּאָנוֹגָג, אַזְוּ יְעָרָעָ מִינְיָט קָעָר עַר זַיְקָר אַרְאָפְּלָאָזָן.

אַלְעַ מַאֲלָלְזַיְיָנָעָן אַגְּנָעָקָמָעָן נִיְעָ אַרְכְּבָּעָטָר, חֲבָרִים מִיטְ רְוִיטָעָר פָּאָנָעָן. מַעַן אַטְזָזָז גַּעֲוָרְטָלָט: — גַּאֲתָ אַיְן אַקְּפִּיטָאַלְיִיסָּט. עַר וּוּלְ שְׁטָעָרָן אַונְזָעָר יוּסְטָובָ, דָּעַם נַטְּן מַאיָּ.

מַעַן הַאֲטָזָז זַיְקָר טְאַקָּעָ גַּעַשְׁרָאָקָן. נִיְטָ יְעָדָר ווּעַט מַאֲרָשִׁירָן אַיְן אַרְעָגָן.

פֿוֹן אַלְעַ זַיְיטָן, פֿוֹן אַלְעַ גַּאֲסָן זַיְיָנָעָן אַגְּנָעָקָמָעָן מַחְנוֹת אַרְכְּבָּעָטָר מִיטְ פְּלָאַקָּאָטָן, מִיטְ רְוִיטָעָר פָּאָנָעָן. אַטְזָז קָמָעָן שְׁוִין די פְּיָאָנְדָרָן, די קִינְדָּרָעָן די אַרְכְּבָּעָטָר שְׁוֹלָן. אַוּן אַטְזָז אַיְן — — — יָאָ, מִיּוֹן לְעַרְעָרָן פֿוֹן מִיּוֹן שְׁוֹלָן. אַיךְ לְוֹחָץ צַוְּ אַיְם. עַר שְׁטִיטָט, וּוּ אַקְּמָאָנְדָר. לְעַבָּן אַיְם שְׁטִיעָן אַמְּחָנָה קִינְדָּרָעָן, וּוּ סָאַלְדָּאָטָן.

— מירל, וואס זשע מאכטטו? — דרייקט ער פריינטעלעך מײַן האנט.
און וווען איך שעם זיך ניט, ומאלט איך זיך אָרוֹמְגַּבְּאַפְּט מיט אַים קוֹרְשָׁען. וויסט ער דען ווי צונזע עס קומט מיר זיין לערגען אַין של?

— איך בין שווין געווארן אַ גרויסע, חבר לערער, איך אָרכְבָּעט אַין שאָפֶט.
איך בין געווארן אַ קעטערין, אַ קאמוניסטָקע, די רוויטע פָּאוֹן אָונְגָּעֵר.

יוניאָן האָב איך מיט אַ חֲבָרְטָע פָּוֹן מִיּוֹן שאָפֶט אָוִיסְגָּעָנִיטִים.
הָאָלָט איך באָטְשָׁאָן קָנְעָבָל פָּוֹן זִיּוֹן דָּרְקָל אָנוֹ גָּלְעָט עַס, ער אַיז זַיְעָר
צַוְּפִּירְדִּין, ווֹאָס אַיך בֵּין אַזְּוִי קָעְמָפְּרִישִׁין.

עם דערהערט זיך דער "אנטערנַאַצְּיָאנַאַל" פָּוֹן אַן אָרכְעַטָּעָר. דאס
איַז אַ טַּיְלָל פָּוֹן נְעַנְעַרְשָׁע מַזְוִיקָאָנָּטָן. זַיְיָ פִּינְיָ אָן. מִיר, רֻעוּאַלְזִיָּאַנְעָרָע אָרְדָּ
בעטער, ווֹילְן ווֹיְזָן די קָפִּיטָאַלִיסְטָן, אָזֶן אַלְעָ דָּרְפָּן זִיּוֹן גַּיְיךְ אָנוֹ פָּאָרָ
איַינְגְּטִים.

אַס מיט מענטשָׁן טְרָאָגָט זיך. דִּיסְצִיפְּלִינְרוֹטָעָן זַיְיָעָן, ווֹי סָלְדָּאָטָן פָּוֹן
אַ רְוִוְתָּעָר אָרְמִיָּי. די רְוִוְתָּעָר פָּאָנָּעָן פְּלָאָטָרָן. פְּלָאָקָאָטָן שְׂוִימָעָן אַיְן
דָּעָר לְוָפְּטָן, ווֹי מַאֲסְטְּבוּמָעָר אַוְוָה שְׁפָן. עַס מַאֲרָשָׁרָן סְטָרְיוּקָעָרָט, קָאָמָר
ニְסְטִישָׁע אָרְגָּאַנְיָאַצְּיָעָם, קָלוּבָּן, סְטוּדָרָעָן, פִּיאָנָּעָרָן, שְׁוֹלְדִּיְנָדָרָן, יְנוּאָנָּטָן.
די רְיִיעָן זַיְנָעָן גָּדְבָּכָט. בֵּין די זִיּוֹטָן גַּיְעָן סִימְפָּטִיקָעָר פּוֹפְּצִינָן טְוִיזָּנָט.
הָנוּנְדָּרָטָט טְוִיזָּנָט. וּוֹעֵר קָעָן זַיְיָצִיְּלָן. הַיְנָטָט אַיז דָּעָר עַרְשְׁטָמָעָר מָאָיִ. די אָרְדָּ
בעטער פָּוֹן נַיְיָ אַרְקָ דָּעְמָאַנְטָרִירָן זַיְיָעָן סָלְדִּיְאָרִיטָעָט מִיט די רֻעוּאַלְזָ
צַיְאָנְעָרָע אָרְבָּעָטָעָר פָּוֹן דָּעָר גָּאָנְצָעָר וּוּלְטָט.

אַוְן מִיר האָט זיך אָוִיסְגָּדוּכָט, אָז גָּדְרִיבָּטָע וּוּלְדָעָר טְרָאָגָט זיך, שְׂוּעָד
בָּעָן. אַלְעָרְלִיִּי קָאַלְיָוָן פָּוֹן קָלְיִידָעָר, פְּנִימְיָעָר. אַלְעָ רָאָסָן: גָּלְעָל, שְׂוּוּאַרְצָעָע,
רְוִוְתָּעָר, וּוֹיְסָעָט. אַוְן אַיבָּעָר זַיְיָהָעָנָט אַזְּוָן. אַרְטָיָע, מִיט פְּלָאָמָעָן-פָּאָנָעָן.
אַוְן אַיבָּעָר זַיְיָהָעָנָט פָּוֹן אָרְבָּעָטָעָר—סְעָרָפָע אַזְּהָמָעָר.

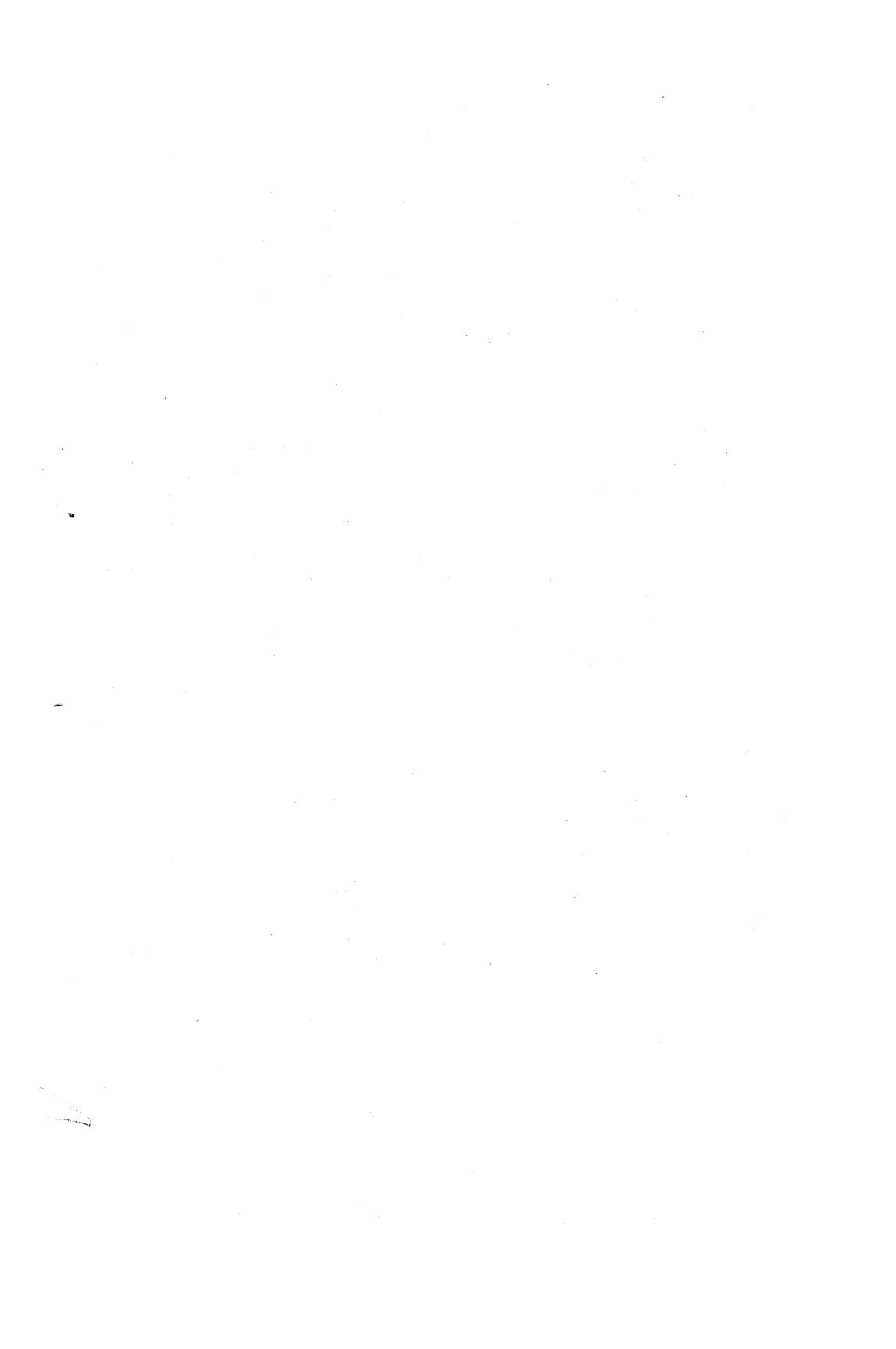
דָּס אַיז הַיְנָטָט, דָּעָם בָּטָן מָאָיִ, דָּעָר נִוְּרִיאָרְקָעָר אָרְבָּעָטָע-קָלָאָט אָרוּוּס
אוֹוָה די גָּאָסָן צַו בָּאוּוּיָּוֹן זַיְנָעָן כְּחָותָה, אַנוֹזָאָגָן, אָז עַס דָּעְגָּעָנְטָעָרָט זיך די
צִיְּטָמָ, וּוֹעֵן מִיר וּוּלְעָן אַרְוִיסָאָיִן אַ לְמַחְמָה, אַז נַזְזָעָר מֵלְחָמָה, גָּעָן
דָּעָר קָפִּיטָאַלִיסְטִישָׁר נַיְיָ אָרָק. מִיר האָבָן הוֹיךְ גַּעֲנוֹנָעָן אַנוֹנָעָר לִיְּדָ, גָּעָן
שְׁוּאָוִירָן זיך, אַזְּוָן מִיר וּוּלְעָן שְׁטוּנָדָרָקָעָן זַיְיָ גַּרְיָיטָזָוָן גַּעֲרָבָטָן
קָאָמָה, צַו בָּאָפְּרִיעָן אַלְעָ אָוְנְטָעָרְדָּרְקָעָט אַיז שָׁפָּאָן אַ נִּיעָזָוָן וּוּלְטָט, אַ שְׁעָנָעָ
רָע, אַ בְּעָסְרָע, וּוֹאָלְעָ וּוּלְעָן אָרְבָּעָטָן גַּיְיךְ אַזְּבָּנָן גַּלְיָיךְ.

אַיך בין גַּעֲגָנָגָעָן שְׁטָאַלְזָ אַזְּוָן גַּעֲהִילָּכָט צְוֹזָמָעָן מִיט אַלְעָ:

— דָּס וּוּט זַיְיָ שְׁוֹן דָּעָר לְעַצְטָעָר אַזְּ אָנְטָשִׁיְּדִידָּעָר שְׁטָרִוִּיטָן.

מִיט דָּעָם אַיְנָ-טָעָרָ-נַאַ-צִּיְּאָנָּאָל,

שְׁטִימָט אַוְוָה, אַיר אָרְבָּעָטָס-לִוִּיטִ!

י. קראפלייך

הויבן

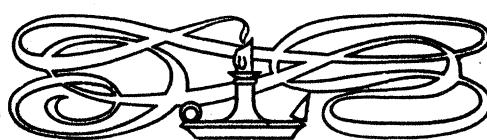
ארויסגעבען פון דעם פאָרלאָג

מ ת נ ו ת

בָּא דָעַם

שלום-עליכם פאלק-אינסיטוט

נוו יאָרָק, 1928

*Copyright 1928
The Sholem Aleichem
Folks Institute, Inc.
New York*

מיר צוויי, איך און מײַן עַלטערעד ברודער, זייןען געשטענען הינטער אָכּוּם, געוווארט אָונְגַעטען. מיר האבן דערוואָרט צו כאָפּן פֿאָר אָונְדוֹזֶעֶר טויבּן-שלאָק אָ גָּאָלְדִּיק-גָּרְינָעַ טויבּ, ווֹאָס אֵיזֶה פֿאָרְפּֿאָלְזִיגְּן אָונְ צָוָאַנְגָּעַן צָוָם כְּמָרָס (קוּיְמָעָרָס, גָּלְחָס) טויבּן, אָונְ גַּעַזְצָעַרְתּ הָאָבּן מִיר: דָּעַם כְּמָרָס פֿאָרְאָבְּקָעָם (דִּינָעָר) זָאָלָן אָונְדוֹזֶה נִיטֶּה צָפָן, צָוְנָעַן באָ אָונְדוֹזֶה דִּי חִיטָּלָעָן אָונְ שְׁלָגָן. מיר האבן נָאָךְ גַּעַחַטְזָה צָוָיְטָעָרָן, טָאָמָעָר דָּעְרוֹזָעָט אָונְדוֹזֶה עַמְּיצָעָר אָ בָּאָקָאנְטָעָר אָונְ דָּעְרָצִילָט אָונְדוֹזֶעֶר שְׁטוּרָעָנְגָּשְׁטוּרָעָנְגָּעָן טָאָטָן.

דאָס אָוּזְגָּעָוּן אָוּזְגָּעָוּן אָוּזְגָּעָוּן זָוְנְטִיכְוָן זָוְנְטִיכְוָן פֿאָרְנָאָכְטָן אוּפּ אָ פֿלְיכְּבָ�וָאָטָן שְׂטִיכָּקָעָטָן בָּאָטָם בָּרוּדְיָק-זָוְיָוָטָן פֿאָרְקָאָצָן פָּוּן קָלוּסָטָעָר מִיטָּה דִּי צָעוֹזָקָסָעָן לִינְדָעָן אָוּזְגָּעָוּן בָּעָרְעָיוּסָעָטָן.

אָיךְ אָונְ מִינְזָהָרָה זָיְנָעַן גַּעַזְעָן אָזְזָהָרָה פֿאָרְקָאָכְטָן צוֹ כָּאָפּן דִּי גָּאָלְדִּיק-גָּרְינָעַ טויבּ, וּוּלְכָעַ האָטָז זָרָךְ דָּא אָרוֹטָם גַּעַדְרִיטָם צְוִישָׁן דִּי אַיְבָּעְרִיקָּעָטָן, אָזֶה מִינְנוֹנוֹוִיָּה פֿלְעָנָן מִיר פֿאָרְגָּעָסָן אָזֶן אַלְיאָ, פֿאָרְגָּעָסָן אַפְּיָלוֹ מַוְרָא צָוָהָן. אָזֶה אָונְדוֹזֶעֶרְעָ אָוּגָּינָן זָיְנָעַן נָאָרָה נָאָכְגָּעָנָגָעָן דָּעַם גַּרְאָצְיָעָן גַּאָנָגָן פָּוּן דָּעַרְטָהָרָה טויבּ, נָאָכְגָּעָנָפָּאָלָגָטָה דִּי רָאָזָעָ פֿיְסָלָאָךְ, דִּי אִמְּפָעְטִיקָּעָטָה קָלְיָינָעָטָה טְרִיטְלָאָךְ. גַּעַזְעָן נָאָרָה דָּאָס פֿאָרְבִּיקָּעָטָה שְׁטָאָלָצָעָטָה קָעָפָלָה, וּוּאָס נְוִיגָּטָה זָרָךְ חֲנוֹדִיקָּה בָּאָטָם גַּאָנָגָן אָוּזְגָּעָוּן פֿיקְטָה, פֿיקְטָה, פֿיקְטָה פָּוּן דָּעַרְטָהָרָה.

פֿלְעָגָטָה אַבְּכָרָה אָ רִים טָאָן דָּעַרְטָהָרָה זָיְנָעַן אָ שְׂוִיכָרָה טָאָן דִּי קָעָפָה פָּוּן דִּי לִינְדָן, אָדָעָרָה אָ פֿלְאָטָעָרָה טָאָן אָזֶה דִּי בְּלָעָטָה אָונְ צְוִוִּינָגָן פָּוּן דִּי בָּעָרְעָוָעָם אָונְ מִיר פֿלְעָגָן בְּלִיבָּנוֹ צְוִירָקָה דָּעְרָשְׁרָאָפָּקָעָנָה: דָּאָס לוּפְטָה שְׁוִין מִסְתְּחָמָא אַיְמִיצָעָרָה פָּוּן דִּי פֿאָרְאָבְּקָעָם... אָזֶה מִיטָּהָרָה פֿלְיכְּבָ�וָאָטָן שְׂטִיכָּקָעָטָה פָּאָלָךְ זָיְנָעַן אָרוֹמָנָגָן גַּאָנָגָן דָּעַם כְּמָרָס טויבּן, זָרָךְ אָרוֹמָנְגָּדְרִיטָה פֿאָר

אונדזערע אוינגן, זיך געמיישט, איבערגעפלויגן, געוואָר-
קעט און געפֿיקט.

אַבְּסִיל אָן אַ זַּוְיִת אֵיז גַּעֲלָעַן אַרְיִינְגָּעַלְאָפֶט אַין דַעַר
ערַד אַונְדוּרַס אַ רַיְפָעַלְעַ, גַּאֲרַ אַומְשָׁוֹלְדִּיק אַרְוָמְגַעַשְׁאָטַן
מִיט אַרְכָּעַם. אַכְּבָּעַר מִיט אַ סְךָ שְׁלִיְּפָלָאָר פָּוּן שְׁטָאָרָקָע
פָּעַרְדָּן-הָאָר, וּזְאָס מִיר הָאָכָּן אַומְיַשְׁנָע פָּאָר דֻּעַם גַּעֲרִיסָן
איַן מַאְרָק-מַאְג בָּאַ דַי פָּעַרְדָּ פָּוּן דַי וּוִידְלָעַן.

מִיר הָאָכָּן דַעְרוֹזָאָרט : זַאֲלַ דַי גַּאֲלְדִּיק-גַּרְיָינָע טַוִּיב
נַאֲרַ וּוּלְעַן פִּיקָּן דַי אַרְכָּעַס אַזְוָם רַיְפָלְעַ וּוּעַט זַי שְׂוִין מַזְוָן
אַרְיִינְשְׁטָעַקָּן אַ פִּיסָּל, אַ נַּאֲגָלָעַן אַין אַשְׁלִיְּפָלְעַ. זַי וּוּעַט
זַיךְ פָּאָרְטְּשָׁעְפָּעַן, דַעְרְפָּלְן דַאֲס שְׁלִיְּפָלְעַן וּוּלְעַן צַוְעַק-
פָּלְעַן. אַכְּבָּעַר דַאֲס שְׁלִיְּפָלְעַ וּוּעַט זַיךְ פָּאָרְצָיעַן, זַי פָּעַסְט
צַחְאָלָטָן צָוָם רַיְפָלְעַן אַזְוָן וּוּלְעַן מִיר זַיךְ הָאָכָּן, זַי וּוּעַט
זַיְן אַונְדוּרַעַן.

די גַּאֲלְדִּיק-גַּרְיָינָע טַוִּיב הָאָכָּן מִיר נִיט גַּעְוָאַלְטָ פָּאָרְ-
כָּפָן בָּאָס כְּמָר. זַי אַיְן נִיט גַּעְוָוָן זַיְנָעַן. די טַוִּיב אַיְן
גַּעְוָוָן אַ פָּרְעָמָדָע, אַ נַּאֲגָוָתָנָע, וּזְאָס אַיְן גַּעְקָוָמָעָן פָּוּן
עַרְגָּעַץ צַוְּפָלְעַן אַזְוָן אַזְוָן צַוְּגָעַשְׁטָאָנָעָן גַּרְאָד צָוָם כְּמָרָס
טַוִּיבָן.

מִיר הָאָכָּן דַאֲס אַלְיָוָן גַּעְוָוָן.

דַאֲס הָאָט גַּעַהָאָט פָּאָסְרָט מִיט עַטְלָאָכָע טָעַג פָּרָיעַר.
אַיְד, מִיְּן בְּרוֹדָעַר, אַזְוָן נַאֲך אַינְגָּלָאָר, וּזְאָס הָאָכָּן אַונְדוּ
גַּעַהָאָלָפָן פָּאָרְטְּרִיבָן אַונְדוּרַעַן טַוִּיבָן אַוִּיפָּ נַאֲכָלָעַנְעָר,
זַיְנָעַן גַּעְוָעָסָן בָּאָס בְּרָעַג טִיףָ. מִיר הָאָכָּן זַיךְ גַּעְנוֹג אַגְּנָעַ-
לָאָפָן אַזְוָן אַנְגָּעַשְׁטִיפָט אַזְוָן אַיְינְגָּעַמְטָעַרְטָעַ הָאָכָּן מִיר זַיךְ
צַעְזָעַצְטָ וּזְאָוָ אַיְינְגָּעַר הָאָט גַּעַקָּאָטָן, אַוִּיפָּ אַ שְׁטָיָן, אַוִּיפָּ
אַ קְלָעַצְלָ, אַדְעַר אַוִּיפָּ אַדְעַר הַוִּילָעַר עַרְדָּ. מִיר זַיְנָעַן נַאֲך
גַּעְוָוָן צַעְחִיצָט פָּוּן אַרְמוּנָגָן זַיךְ אַזְוָן מִיר הָאָכָּן נַאֲך וּוּיָיָ-
טָעַר גַּעַטְעָנָהָטָ. גַּעַלְאָכָט אַזְוָן זַיךְ בָּאָרִימָטָ. אַכְּבָּעַר בִּים-
לְאַכְּבָּוֹיוֹ הָאָכָּן מִיר זַיךְ אַיְינְגָּעַשְׁטִילָט, אַפְּלוּ דַי לְעַבְּדִיקָ-
סְטָעַ פָּוּן אַונְדוּ זַיְנָעַן גַּעְוָאָזָן עַפְעָם וּוּי פָאָרְטְּרָאָכָטָ.

דַאֲס הָאָט דַעַר זַוְמְעַרְדִּיקָעַר פָּאָרְנָאָכָט אַפְּגָנָטָאָן דֻעַם
כִּישְׁוֹפָ אַזְוָן אַונְדוּ אַיְנָגָלָאָך אַיְינְגָּעַשְׁטָלָט.

מִיר — קְלִיּוֹן, דַעַר הַיְמָל — גְּרוּם, הוּיָך, טִיףָ. אַיְין זַוְיִת
ברָעַנְטָ אַזְוָן דַעַר גַּאֲנָצָעַר הַיְמָל אַזְוָן פּוֹל קָאָלִירָן. שְׁטָילָ.

פָּאַר דִּי אֹוְינֵן וַיְיֵן זֶיךְ רִיטְמִישׁ זַיְילֵן קָאַמְּאָרָעָם (מאסקוי טאָם) : אַרְזִיף-אַרְאָפּ, אַרְאָפּ-אַרְזִיף... עֲפָעַם לְאַשְׁטְשַׁעַט אָונְדוֹ אָן וּוּגַטּ אָונְדוֹ אַיְין אָונְטִיעָרְן שְׂתִילֵן גָּרוֹוִישׁ פָּוּן טִיךְ.

זַיְילֵן מִיר שְׂוּוִיגְנְדִּיקָע, פָּאַרְטָאַכְטָע, קָוְקָן צַו דָּעַר עַרְד אָונְ פַּיְילֵן גָּאָר דָּעַם הַיְמָל. קָוְקָן צַו דָּעַר עַרְד אָונְ פַּיְילֵן וּוּצְסַמּ עַס טָוָט זֶיךְ הַוִּיךְ אַיבָּעַר אָונְדוּזְעָרָעַ קָעַפּ. פְּלִיט אַשְׁוּאַלְבּ צָוּמָעַט אָונְ מִיר דָּעַרְפְּלִין עַס גְּלִיךְ אָונְ הַוִּיכְן דִּי קָעַפּ אָונְ קָוְקָן נַאֲרַ דָּעַם וּגְזָנְגִישָׁן פְּלִין.

הַאֲטַמּ זֶיךְ אַפְּלַעְדָּעַר-מוֹיְן אַרְזִיףְגַּעַלְאָוּט אַז גָּרוֹוִישׁ אָינְ אָוּנְטּ אַרְיַין אָונְ מִיר קָוְקָן נַאֲרַ אַיר צְעַדְרִיִּיט. פְּלָאַץ טַעַדְדִּיק פְּלִיעָן. אָונְ קָוְקָן ! קָוְקָן ! אַנְדָּעָרָעָ פָּוּן אָונְדוֹ שְׁפְּרִינְגְּנָעַן אַיְוָת. וּוּלְדָעַ גַּעַנְדוֹ אַיְן אַשְׁרְפָּן דְּרוּיְ-עַק צַעַן הַוִּיךְ אַיְן הַיְמָל, עַרְגָּעַץ אַיבָּעַרְן טִיךְ. זֶיךְ שְׁוּוּמְעָן אָינְ דָּעַר לְופְּטָן, וּוּי אַיבָּעַר אַז וּוּסְמָעַר. דִּי גַּעַנְדוֹ פָּאַרְשְׁוּוֹנְדָן-רוֹאַיק, שְׁוּוּמְעַנְדִּיק. אַבְּאַטְמָשָׁן פְּלִיט דָּוָרָק אָזָט זֶיךְ אַרְוֹנְטָעָר אַיְן קָרְיוּן אַיְוָפּ אַז בּוּיְם. אָונְ דָּעַר זְוּמְעַדְקִעְרָר פָּאַרְנָגָאַכְטּ כִּישְׁוֹפְּט וּוּיְטָעַר זַיְין כִּישְׁוֹפּ. עַר צְעַזְעַצְט אָונְדוֹ וּוּדָעַר בָּאַרְזִיףְטָעָ, פָּאַרְטָאַכְטָע. מִיט אַמְּאָל אַזְאָשְׁטִילָן-קִוּיט ! קִיְּנָעַר פְּלִיט נַיְטָמָעַר. שְׁוֹן, אַלְעַ פִּינְגָּל אַיְן דִּי גַּעַטְסָן. דָּעַר גְּרוּוּסָעַר הַוִּיכְרָר הַיְמָל אַיְזָ לְיִדְיָיק, פּוֹסְט !

בָּאַ אַיְין רָאנְד אַיְזָ נַאֲרַ גַּעַבְלִיבָּן אַלְיְכְטִיק רָאַזְעָר פָּאַם. אָונְ סְ'גִוִּיט אַז אַשְׁטוּמָעַר פָּאַרְבָּן-שְׁפִילָן. מִיר קָוְקָן פָּאַרְגָּאַפְּטָעָן. אַנְטְּקָעָן, וּוּי פָנָן דָּעַר זַיְיתָהָט דָּעַר אָוּנְטָן-שְׁטוּעָן אַפְּנִינְקָל גַּעַטְאָן גְּרוּיִים. לְיִכְטִיק אָונְדוֹ שִׁין. אָונְ מִיט אַמְּאָל, וּוּי עֲפָעַם וּוּאַלְטָ אָונְדוֹ אַז גַּעַטְאָן. הַאֲבָן מִיר עַטְלָאָכָע פָּאַרְרִיסָן דִּי קָעַפּ :

קוְקָן ! סְ'פְּלִיט נַאֲרַ ... אָונְ אַמְּתָה. אַיְן סָצְמָעַן מִיטָּן הַיְמָל שְׁוּוּבָט אַז אַיְינְ-צִיקָּעָר פּוֹיגָל. אַיְין אַיְינְצִיקָּעָר פּוֹיגָל, מִיטָּפָּאַרְרִיסָּעָן קָעַפּ קָוְקָן מִיר נַאֲרַ. קָוְקָן וּוּי אָונְ טַעַרְן גְּרוּיִן בָּאַלְדָּ נַאֲכָטִיקָן הַיְמָל פְּלִיט אַיְין אַיְינְצִיקָּעָר פּוֹיגָל. וּוּי קְוּמָט אַפְּוֹיגָל אַזְזִי שְׁפָעַט צַו פְּלִיעָן ? חַוִּיךְ-הַוִּיךְ אַיבָּעַר אָונְדוּזְעָרָעָ קָעַפּ, דּוּכְטָ זֶיךְ אָז דָּעַר פּוֹיגָל פְּלִיט נַיְטָ, אוּ עַר הַעֲנָגָט אָז דָּעַר לְופְּטָן,

אבער מיר וויסן, איז ער פלייט און איז נויט איזוי קליען, ווי
עם קוקט אוים און טאקט: דער פויגל הוויכט און פלאנג פאלן ווי אונטערגען-
שאַסן. ער קוילערט זיך איזן דער לופטן ווי אַ שטיינדל,
פאלט נידעריקער, נידעריקער, אט ווועט ער אַרונגטער פאלן
זום סָגְטָעָן טײַר אַזְמָט אַמְּאָל ער פלייט שוין ווֹידער
גִּילִיךְ מִיט רֹואֵיקָע אַוִּיסְגָּעֶשְׁפְּרִוִּיטָע פְּלִיגְלָעָן.

— אַ ווּעֲרַפְּלַטְוִיב! — האבן מיר אַוִּיסְגָּעֶשְׁרִיעָן.
אַ פָּאָר אַיְנְגָּלָאָךְ האַבָּן זיך נאָךְ נִיט גַּעֲלִוִּיכְט אַזְן
זוי האַבָּן זיך גַּעֲטִמְפְּעָרטָט, גַּעֲקָלְעָרטָט צו אַיז עַם נִיט עַפְעַם
אנדערש.

אַכְּבָּעָר דַּעַר פְּוִיגְלָע אַיז שְׂוִין נִידְעָרִיךְ פַּאֲרַבְּיִינְגְּפְּלוּגְן
איַכְּבָּעָר אַונְזְּעָרָעָע קַעַפְּ אַזְן אַלְעָה האַבָּן מִיר דָּעָרְזָעָן, אַז עַם
אַיז אַ טּוֹיב.

— סְאָרָאָז ווּעֲרַפְּלַטְוִיב! גַּעַזְעָן, ווי זַי האַט זיך
גַּעֲקִיְּקָלְטָן?!
די טוֹיב האַט זיך גַּעֲדָרִוִּים, גַּעֲדָרִוִּים ווי אַ פַּאֲרַבְּלָאָן-
דוּשְׁעָטָע. מִיר האַבָּן אַיר נַאֲגַנְעַקְוַתָּ מִיט אַ פַּאֲרַכְאָפְטָן
אַטְעַם אַז דָּעָרְזָעָן ווי זַי לְאַזְטָז זיך אַרְוָנְטָעָרָעָע לְעַבְנָן קְלוּסָם-
טָעָר.

— זום כְּמָרִים טוֹיבָן! האַבָּן אַיך אַזְן מִין בְּרוֹדָעָר
אוֹיסְגָּעֶשְׁרִיעָן.

בָּאַ אַונְדוֹז אַיז אַזְוַעַק אַ שְׁפָאַרְעָנוּשׁ: אַנְדָּעָרָה האַבָּן
גַּעֲזָגָט, אַז דָּאָם אַיז טַאַקָּע דַעַם כְּמָרִים אַ טּוֹיב, נאָר זַי
הַאַט זיך אַפְּגַּנְעַשְׁלָאָן אַזְן אַיְצָט אַיז זַי גַּעֲקָוּמָעָן צְוִירִיךְ.
אַנְדָּעָרָה ווּידָעָר, אַז זַי אַפְּרַעְמָדָע, אַ פַּאֲרַבְּלָאָן דַּוְשְׁעָטָע
פָּוֹן צְוִוִּיתָן בְּרַעְגָּטְיךָ.

אַיך אַזְן מִין בְּרוֹדָעָר זַיְגָעָן גַּעַזְעָן זַיְכָּעָר, אַז דָּאָם
אַיז אַפְּרַעְמָדָע טּוֹיב... דַעַם כְּמָרִים טוֹיבָן האַבָּן מִיר גַּעַי
הַאַלְטָן אַוִּיפָּן אַוִּיג אַזְן גַּעֲקָעָט יַעֲדָעָ פָּוֹן זַי.
נאָר מִיר ווּעלָן שְׂוִין זַעַן... אַזְן גַּעֲבָרָעָט פָּוֹן אַומְגָעָ-
דוֹלָד, אַז סִזְאָל שְׂוִין זַיְן מַאֲרָגָן פַּאֲרַנְאָקָט.

וּאַס אַיך אַזְן מִין בְּרוֹדָעָר האַבָּן גַּעַהַאַלְטָן אַוִּיפָּן
אַוִּיג דַעַם כְּמָרִים טוֹיבָן, דַאְרָפְּ קִיְּן ווּאַנְדָּעָר נִיט זַיְן. מִיר

בידייך זינגען געוווען פאראקאנט אין טויבן, און וווען ס'וואלט
זיך געוונגדט און אונדו, און מיר און מאין ברודעה. וואלט
בא אונדו די גאנצע שטוב געוווען פול מיט טויבן. מיר
וואלטן קיין אנדער זיך ניט געטאן, ווי נאָר געקראָבן
אויפֿ בויידעמער, געקלאָטערט איבער די דעכער און גע-
האָדערוועט טויבן.

עם הפתן זיך אבער ניט און גאנצן געוענדט און אונדז...
דער טאטעה האט אויך געהאט א דעה ! און נאך א זויאַ
סערע ! מיר פלענגן אלע ציטערן פאר זיין בליכ, אפיקו
די מאמע. ער פֿלעגט נאָר דאָרפּן, ווי מיר האָכְן עס גערופּן,
געוט אָקוֹק טאָז און עס איז געוען געונג מיר זאלן בליבּין
געילוימטע.

ער פַּלְעָגֶת זֶה אָנוֹ אֹזֵן פָּאֵל אֲוִיסְגָּלוּיכָן אֵין מַאֲדָנָעָר
עַקְשָׁנוֹתָה צַעֲנָעָמָעָן מִיתָּדִי פִּינְגָּעָר דִּי שְׂוֹאָרֶצֶץ גַּעֲדִיבְּכָטָע
בַּאֲרָדָה גַּאֲרָנִיטָה רַיְדָן צֹ אָוְנָה נַאֲרָ מִית אַיְוָנְגָּעָסָעָנָע
אוֹיְגָן אַ זָּאָגָן טָאָן דָּעָר מַאֲמָעָן :

— זאג זיין... איך וועל קאטטעווען.
אונדזן פָּלעגְמַט אַפְּעַנְגֶּמֶט דָּעַר אַטְמָט.

דער מאמעון פֿלעגט דער טאטע באשולדיקן אין אלע
חסורנות, זומס ער פֿלעגט געפינען בא אונדז, בא מיר און
מיין ברודער, ער פֿלעגט זאגן, איז מיר געווען גערاطן
אין אויר... א גליק נאך זומס ער טאטע איז געווען זיעער
א פֿאָרְנוּמָנָעֶר מענטש, א איד א וואָלְדִ-סּוֹחַר, און ער
פלעגט מער זיין ערגעץ אנדערשווואו זוי אין דער היים.
און איז דער טאטע איז ניט געווען אין דער היים.
האָבן מיר אָפְּגָנְלָעֶבֶת. געטאנז, זומס מיר האָבן געווואָלט.
צו דער מאמעון פֿלעגנ זיך זיך ניט צוחהָן. די מאמע
פלעגט אונדז אָפְּילּוּ סְטוּרָאַשָּׁעָן, איז זי ווועט אויף אונדז דער-
צִילְּן דעם טאטן. אָכְּבָּר ניט גענוג זומס זי האָט ניט ניט
צִילְּטָ פֿלעגט זי פֿאָר אונדז זיך נאך אַיִינְשְׁטָעָן. אָכְּבָּר
דאָס האָט ניט שטענדייך געהאלְפָּן, און מיר האָבן פֿאָרֵץ
טאָטָן זי וווערט שטראָק מורה געהאלְט. קען מען שוין פֿאָר-
שְׁטִיְּן, איז אונדזער טויבנשלאָק איז אונדז אַגְּנָעָקְמוּן מיט
גרויסע צְרוֹת. אַגְּנָעָהוּבָּן האָבן מיר אַים איז אַ צִיְּטָ, וווען
דער טאטע איז אַזְוּנְגָּעָפָּרָן און מיר האָבן געווואָסְט, איז

ער וועט זיך זאממען אין וועג. אפּילו פָּאר דער מאַמען
האָבן מיר עס אין אַנְהוֹבּ געהאַלטּן בסּוֹהּ, כָּאַטְשׁ וְהַאֲטּ
שְׂטָאַרְקּ לִיבּ געהאַטּ צוּ הַאַלְטּן אין שְׂטוּבּ הַיְנַטּ, קַעַזּ, הַיְ-
נָעַר, קָאַטְשָׁקּעַם, גַּעַנְדוּ, אַפּילו אָן אַינְדָּעַטְשָׁקּעַ פְּלַעַגְתּ זֵיכּ

אַרְומְדָּרְיוּעַן אָזֶן זֵיכּ בְּלָאָזֶן אַרוּם שְׂטוּבּ.

אוֹ דַּעַר טַאַטּעַ אָזֶן גַּעַקְמָעַן אָזֶן זֵיכּ דַּעַרְוּוֹאָסּטּ, אָזֶן
בָּאּ אַונְדוּ אַוְיְפּּן בְּוּידִים אַונְטָעַר דַּעַר סְטָרְעַכּ אָזֶן אַ-
טוּבְּנַשְׁלָאַקּ, הַאֲטּעַטּ עַר זֵיכּ צְעַבְּיְזָעַרְטּ: — פְּיִינְגְּעַלְאַקּ, טִיְּ-
בְּעַלְאַקּ פְּלִיעַן שְׂוִין בָּאּ אַיְיךּ אַין קָפּּ ? זְוָאַסּ אַין מִיטְּזּ
לְעַרְגַּעַן ? אָזֶן עַר הַאֲטּעַטּ «גַּעַקְוּקְטּ» אַוְיְפּּ דַּעַר מַאַמעַן.

מִיר הַאָבּן גַּעַוְוּאָסּטּ, אוֹ דַּעַר טַאַטּעַ וְוֻעַטּ בָּאָלְדּ
אַרְוִיסְפָּרְן מִיטְּזּ לְעַרְגַּעַן אָזֶן פָּאר זֵיכּוּן קַומְעַן, הַאָבּן מִיר
זֵיכּ אַין חַדְרַ נַאַךְ מַעַר גַּעַסְטָאַרְעַטּ, מַעַן זָאַל צוּ אַונְדוּ קַיְ-
טָעַנְוּתּ נִיטּ הַאָבּן.

די מַאַמעַן, זְוָאַסּ הַאֲטּעַטּ שְׂוִין געהאַטּ לִיבּ גַּעַקְרָאַגּן די
טוּבְּנַן נַאַךְ אַפְּשַׁר מַעַר וְוַיְ אַרְוּעַ הַיְנַעַר אָזֶן קָאַטְשָׁקּעַם הַאֲטּ
גַּעַנְמָעַן אַיְינְגְּטָעַנְחָן' מִיטְּזּ טַאַטּעַן:

— זְוָאַסּ אַרְטַּדְיַה, אוֹ זֵיכּ הַאָבּן טַוְיַבְנָן ? וְוֻמְעַן שָׁאַזְוּ
זֵיכּ ? קַיְיַן עַמְּן קָאַסְטַּט נִיטּ, זֵיכּ גַּעַפְּנִינְעַן שְׂוִין אַלְיַיְן.

— אָזֶן דַּאַסּ לְעַרְגַּעַן ? הַאֲטּעַטּ דַּעַר טַאַטּעַ אַרְיִינְגְּגָעַלְאַזְוּ
שְׁטָרְעַנְגּ דִּי הַאָגְנַטּ אַין בָּאַרְדּ.

— קְלָאַגּוּן זֵיכּ דָעַן אַוְיְפּּ זֵיכּ דִּי מַלְמְדִידִים ? זֵיכּ רִימְעַן
דַּאַךְ זֵיכּ, גַּאַטְנַצְּעַן צוּ דַּאַנְקָעַן. אָזֶן אַיְיךּ זָאַגּ דִּירַה, אוֹ עַם אַיְ-
אַמְחִיהַ צוּ קַוְקָן אַוְיְפּּ טַוְיַבְנָן ...

— גַּאַר גַּעַרְאַטְן אַין דִּירַה ... — הַאֲטּעַטּ דַּעַר טַאַטּעַ בִּיְ-
אַפְּנוּעַהָאַקְטּ דַּעַר מַאַמעַן, — גַּאַר דִּי מַעַשָּׁה מִיטְּזּ הַוְנַטּ,
הַאֲסַטּ שְׂוִין פְּאַרְגְּגַעַן ?

אוֹן דַּעַר טַאַטּעַ הַאֲטּעַטּ גַּעַמְאַכְטּ אַ פְּאַרְאַכְטָלָאַכּ מִינְעַ.
מִיר זַיְנְעַן גַּעַשְׁתָּאַגְּעַן פְּאַרְצִיתְעַרְטַּע, וּוְיִילּ בָּאַטּ דַּעַר-
מַאנְעַן "די מַעַשָּׁה מִיטְּזּ הַוְנַטּ". הַאָבּן מִיר שְׂוִין גַּעַוְוּאָסּטּ,
אוֹ די מַאַמעַן וְוֻעַטּ רְוִיְתּ וּוּרְעַן, אַנְטְּשָׁוּוֹגּן וּוּרְעַן, אָזֶן אַרְוַנְ-
טָרְלַאַזְוּ די אַוְיְגַן.

אוֹן דַּאַךְ זֵיכּ אַוְיְפּּ צוּ לְהַכְּעִים, דַּעַרְשִׁיְנַטּ נַאַךְ דַּעַר
הַעַלְדּ פָּוּן דַּעַר מַעַשָּׁה — אַונְדוּעַרְ הַיְנַטְּעַל מַוְצִּיקּ אַלְיַיְן.
עַר קוּמְטּ אַרְוִים פָּוּן עַרְגַּעַן אָזֶן שְׂטָעַלְטּ זֵיכּ קַוְקָן אַוְיְפּּ

טاطן, ווי אינגעַר פרענְט : האסט מיך גערופָן ? וויל דער-
הערט נאָר מוציך זיין נאָמען אָדער דאס וואָרט "הונט"
"הינטל". מוז ער אָרוּיסקּומען פֿאָר די אָוִינְג, צי מען דאָרֶפּ
אַים צי ניט. אַיך אָוּן מֵין בְּרוֹדָעָר ווִינְקָן צוּ מַזְיכָן ער
וְאַל אָוּעָק, מען דאָרֶפּ אַים ניט, וְאַל ער דאָ ניט זיין אַ
לְעַבְּדִיקָעָר עדות קעָן דער מאָמען. אָבעָר מַזְיכָק וְעַט
קיָין זאָך ניט, שטייט אָוּן קוּקְט הַינְטָש אָוּיפָן טַاطָּן...
— זעטט, גְּרִינְג אָוּיפּ דַּעֲרָמָאנְגָן, ער אַיז דָּא... —

רעַדְט טַאַקְעָע דער טַאַטְעָמִיט בְּיוּזְן שְׁפָאָטָם, "קוּקְט" אָוּיפּ
דער מאָמען אָוּן ווְיָוָט מִיטָּן פֿיְנְגָעָר אָוּיפּ מַזְיכָקָן, —
געַדְעַנְקָסְט דִּי מַעְשָׁה מִיטָּן אַים ? ...

דעַרְהַעַרְט אָזְיָינְעָ רַיְד פּוֹן טַאַתְּן הַאָכְּנָן מַיר אַין חַאַצְּנָן
זיך אָפְּגָעֻזְעָגָנט מִיט אָונְדוּעָר טַוְּבָנְשָׁלָאָק, ווּיל דִּי
מַעְשָׁה מִיטָּן הַונְט, אַיז גְּעוּוֹן אַזָּא, כָּאַטְשָׁ דִּי
מַאַטְמָעָה הַאָטָט לִיב גַּעַהַאָט אַיר קָאָז אִירָעָה הַינְגָעָר אָוּן קָאַטְשָׁ
קָעָם, הַאָטָט וְאָבעָר מַעְרָפָן זיך לִיב גַּעַהַאָט מַזְיכָקָן
בָּא אָונְדוּז אַין שְׁטוּבָה. הַאָטָט דער טַאַטְעָמִיט וְאָשְׁטָעַנְדִּיק אָוּיפּ
גַּעַלְאָכְטָפָר אַיר שְׂוֹאָכְקִיִּטָּה. וְאוֹ אַיז דָּאָס גַּעַהַעַרְט
גְּעוּוֹאָרָן, פְּלַעַגְטָעָר טְעַנְהָאָזָן, אַז נַאֲך אַבָּל הַבִּיתִיְשָׁעָר
אִידְיָשָׁעָר פְּרוּיָה וְאַל נַאֲכָלְוִיפָּן שְׁטָעַנְדִּיק אַהֲנָט. אַין שְׁטוּבָה
דער הַונְט, צָוָם קָצְבָּעָ דער הַונְט, אַין קָרָאָס דער הַונְט !
דאָרְפָּסְט אַים נַאֲך וְזַאֲגָט עָר, מִיטְנָעָמָעָן אַין בֵּית הַמְּדָרָש
צָוָם דָּאָונְגָן...
— אַין דער אַמְּתָן אַיז מַזְיכָק ניט גְּעוּוֹן קִיּוֹן הַונְט, נַאֲר
אַהֲנָטָל, אַגְּלָוְוִוִּיסְלָאָך הַינְטָל מִיט קְלוֹגָעָ ברְוִינְגָע,
גַּעַטְרִיעָ אָוִינְג, אָוּן וְאָשְׁטָאָרָק ער אַיז גְּעוּוֹן צְוֹגְעַבְוָנְדָן
צָו אָונְדוּז, אַיז ער צָו דער מַאָמעָן גְּעוּוֹן נַאֲך מַעְרָפָן צָוְנָעָ
בְּוָנְדָן. ער פְּלַעַגְטָעָר פּוֹן אַיר אַטְרִיטָט ניט אָפְּטָרָעָטָן. הַאָטָט
זיך גַּעַמְאָכְטָה, אַז דִּי מַאָמעָן אַיז אַמְּטָל אָזְוּקְגַּעַפְּאָרָן אַין
אַצְוֹוִיט שְׁטָעַטָּל אָוּפּ אַחֲתָנָה, הַאָטָט מַזְיכָק אַגְּנָנָצָע
נַאֲכָט אָפְּגָעֻוְוִינְגָט. צְוַרְשָׁתָה הַאָטָט ער זיך גְּרָאִיסְן אָרוּיפּ-
צְוָלוּיפָן. גְּעוּוֹן אָבעָר, אַז ער אַיז פְּאָרְשָׁפָאָרט, הַאָטָט ער
זיך אַנְדָּעָר גַּעַלְיָינְגָט וְוִינְגָעָן אָוּן בִּינְאָכָט גַּעַלְאָפָן צָו
אָונְדוּעָר בְּעָטָה, גְּעַבְּוָלָן, גַּעַהַאָקְוָעָט אָוּן גַּעַלְעָפָט אָונְדוּז
וְוִיּוֹן, אַז דִּי מַאָמעָן אַיז נִיטָּא אַין שְׁטוּבָה.

האט באדארפט טרעדן, איז מיט איז מוציקן זאל זיך
אויסלאז נאכיז טאטנס ריד. מוציק, וואס האט גע-
וואסט. איז אין דער ווייבערשר ער שול טאָר ער דער מאמען
ניט נאכניין, אייז אײַנמאָל אַשְׁבָּת, ווי משוגע געוואָרֶן און
אַרְיוֹנְגַּנְגַּלְפָּן אִין מִיטֵּן דָּזְוָנָן צו דער מאמען אִין שול
אַרְיִין. ווֹאָס דָּאָרְטָן האט זיך אַפְּגָעָטָן! די ווייבער
האָבָּן אַנְגָּהָוִיכָּן שְׂרִיעָן, לְיָצְרָעָמָן. מען האט אַים גַּע-
וֹאַלְטָ פָּאָרָהָאַלְפָּן. מוציק האט זיך אַבְּעָר אַרְיוֹסְגַּעֲדָרִיט
פָּן הענט. זיך דָּוּרְכְּגַּעַשְׁלִיכְּטָ פָּאָרְבִּי פִּים אָוּן גַּלְיִיךְ צָוָם
מָרוֹחַ וּוֹאָו די מָאָמָע האט גַּעַהָאָט אַיר "שְׂטָאָט".

די גַּאנְצָע וּוּבְּעָרְשָׁע שְׁוֹל האט גַּעַנוֹמָעָן שְׂרִיעָן צו
מַוצִּיקָן. מען האט גַּעַנוֹמָעָן צו אַים רַיְּצָן גַּוְיָאִישׁ:
"פָּאָשָׁאָל, סָאָבָּאָקָא!" עַם האט אַבְּעָר נִיט גַּעַהָאַלְפָּן.
מוציק האט זיך דָּעַרְקְּלִיבָּן צו דער מאמען, אָוּן זיך גַּעַגְּבָּן
אַץ אַוִּים פָּאָר אַירָעָ פִּים.

די מָאָמָע האט נַאֲכָדָעַם דָּעַרְצִילָּט, אָז וּעָן זיך האט
פְּלוֹצְלָוָג דָּעַרְזָעַן מַוצִּיקָעָן לְעָבָן זיך, אַיז זיך וּשְׁיר נִיט גַּע-
שְׁתָּאָרְבָּן פָּאָר חְרוּפָה. אַין שְׁטוּטָל האט מען אַהֲיָפָש בִּימָל
גַּעַרְעָדָט וּוֹעָן דָּעָם, נַאֲך אַגְּלִיךְ, ווֹאָס דָּעָר טָאָטָע אַיז
יעַנְעָם שְׁבָת נִיט גַּעַוּעַן אַיז דָּעָר הַיִּם.

אַבְּעָר וּוֹעָן דָּעָר טָאָטָע אַיז גַּעַקוֹמָעָן צְוָפָאָרָן, האט
ער זיך דָּעַרְוֹוָאָסְטָ די מַעַשָּׁה מִיט מַוצִּיקָעָן אָוּן האט
שְׁוִין גַּעַהָאָט דָּעָר מָאָמָעָן ווֹאָס אַוִּיפְּצָאָוָאָרָפָן.

אָונְדוֹ פְּלָעָגָט עַם שְׁטָעַנְדִּיק פָּאָזְדִּירִיסָן. מִיר האָבָּן
גַּעַוְאָסְטָ, אָז די מָאָמָע אַלְיָין האט בְּאַלְדָּן נַאֲך יְעַנְעָם שְׁבָת
גַּעַוְאָלָט פְּטוּר וּוֹעָרָן פָּן הַינְטָל, נַאֲרָע עַם האט זיך אַיז
נִיט אַיְוֹנְגַּנְגַּעַבָּן, וּוְיִלְוָוָס האט זיך גַּעַקְעָגָט טָאָן מִיט אַים?
אַים אַזְוַעְקָגְעָבָעָן? קִינְגָּר פָּן אָונְדוֹעָרָע אַיְזָן האָבָּן אַים
נִיט גַּעַוְאָלָט נִעְמָעָן. בָּאַקְאַנְטָעָן גַּוְיִים האָבָּן גַּעַהָאָט זְוִיעָרָע
אַיְגָעָנָע הַינְטָל. אַנְדָּעָרָע הַאָבָּן גַּעַעַצָּהָאָט: דָּעַרְטְּרִינְקָן...
די מָאָמָע האט אַזְשָׁ פָּאָרְבָּאָכָּן די הענט: וּוֹי אַזְוִי
רָעַדְתָּ מעַן נַאֲר אַוִּים אַזְוִינָן! בֵּין סִיחָאָט זיך גַּעַפְּנָעָן אַ
קְלָגְעָר אָוּן האט פָּאָרְיִכְּרָטָ דָּעָר מָאָמָעָן, אָז אַוִּיב מִעְן
זָאָל גַּעַמְעָן מַוצִּיקָעָן, אַים פָּאָרְבִּינְדָּן די אַוִּיגָן עַר זָאָל גַּאָר-
נִיט זָעָן, אַים אַרְיוֹנוּעָצָן אַין אַשְׁיָּפָל, אָוּן די גַּאנְצָע צִוְּיָּוָת

פֿון אַיבָּעֶרְשִׁיףַן, אִים נִוְתַּלְאֹזֶן אַוְיסְדְּרִיְיעַן דַּעַם קָאָפַ אַוְתַּף
צְוִירַק, וּוּעַט עַר פָּאֶרְלִיְוָן דַּעַם זְכוּרָן. וּוַיְיל אַהֲנָטַם, מַוְיַּת
אוֹיפַ אַזְּזַבְּ אַוְפַן פָּאֶרְלִיְוָן דַּעַם זְכוּרָן. אָונַן וּוּעַן מַעַן וּוּעַט
אִים דָּאָרָט אַיבָּעֶרְלָאָזֶן, וּוּעַט עַר שְׂוִין נִוְתַּלְאֹזֶן אוֹיפַ וּזְאַזְּ
סְעַדְרַע וּוּעַלְתַּעַט עַד אֵיזַ אָונַן זְיךָ מַעַר קִינְמָאָל נִוְתַּל אַומְקָעָרַן
צְוִירַק.

די מַאְמָעַ הַאָט אַזְּזַבְּ גַּעַטְאָן, אַכְבָּעַר פָּאֶרְזַ אַוּעַקְפִּירַן
אִים, אֵיזַ בָּא אַונְדוֹן קִינְדָּעַר, גַּעַוְוַעַן תְּשַׁׁעַה באָבַּבַּן
אֲפִילַו מַוְצִּיקַעַן בָּאַהֲאַלְטָן, הַאָט עַר זִיךְ אַרוֹיְסְגַּעַנְגַּעַט
פֿון בָּאַהֲלַטְעַנְיִישַׁ אָונַן אַלְלִיְנַן אַוּוּקְגַּעַלְאָפַן צְוַיְדַּעַר מַאְמָעַן.
מִיר הַאָבַּבַּן גַּעַוְוַיְינַט אָונַן גַּעַשְׁרִיעַן, אַכְבָּעַר די מַאְמָעַ הַאָט
אִים פָּאֶרְבּוֹנְדַּן די אַוְינְגַּן, זִיךְ אַרְיוֹנְגַּעַזְעַצְטַם אֵין שִׁיפְלַע. דַּעַר
אַיְבָּעֶרְפִּירַעַר הַאָט צְוַגְּבּוֹנְדַּן מַוְצִּיקַעַן אַזְּזַבְּ, צְוַיְדַּעַר
אֵין קִיְּזַן פָּאָל נִוְתַּל גַּעַקְעַנְטַט אַוְיסְדְּרִיְיעַן דַּעַם קָאָפַ אָונַן גַּעַנוּמָעַן
אִים אַיְבָּעֶרְפִּירַן אַוְיפַּזְן צְוַיְיַתְעַן בְּרַעַגְ.

אוּמְעַטְיִקְעַ, צְעוֹוִיטִיקְטַעַן הַאָבַּבַּן מִיר, אַיךְ אָונַן מַיְיַן
בְּרוֹזְדַּעַר זִיךְ אַוּמְגַעְקָרְטַעַת אַהֲיִים : נִיטַּא מַעַר מַוְצִּיק...
גַּעַוְוַיְינְטְלָאַךְ וּוְאַלְטָן מִיר גַּעַגְּנַגְעַן צְוַם טִיךְ אַפְּוּוֹאַרְטַן
דַּעַר מַאְמָעַן. מִיר זַיְינַע אַכְבָּעַר גַּעַוְוַעַן אֵין כַּעַם אָונַן גַּעַנְעַן
קוּקַט אַוְיפַּזְן טִיךְ דּוֹרְכַּן פָּעַנְצְּטַעַר, צִי דַּסְמַ שִׁיפְלַע קוּקַט
שְׁוֹן צְוִירַק. —

אָונַן מִוְתַּל אַמְּקָאָל — מִיר גַּלְוִוְבַּן נִוְתַּל אַונְדוֹעֶרֶעֶן אַוְינְגַּן —
פֿון בְּרִיקְ-זִוְּיטַ, מִיטַּן בְּרַעַגְ טִיךְ לְזִוְּיפְטַט אַחֲנִיגְטַל. אַונְדוֹן
אֵיזַ אַין הַאָרְצַן אַיְינְגַעְפְּאַלְן : מַוְצִּיק !
מִיר זַיְינַע אַרְיוֹסְגַּעַלְאָפַן אָונַן גַּעַפְלוֹוִוַן אִים אַנְטְקַעַן.
מִיר הַאָבַּבַּן אִים פָּאֶרְוּאָפְרַעַן מִיטַּפְרַעַן : וּוֹאֹזְ אַזְּ אַיְזַי
מַאְמָעַ ? וּוֹי אַזְּ ? וּוֹאַסְ ? אַכְבָּעַר מַוְצִּיק קָאָן נִוְתַּל רִידְעַן,
נַאֲרַ די צְוַגְּגַ שְׁטַעַקְטַט בְּיַי אִים אַרְיוֹסַ פֿון שְׁוֹועַרַן לְזִוְּפַן
אָונַן עַר לְאַסְטְּשַׁעַט זִיךְ אָונַן דְּרוּיְטַט מִיטַּן עַק.

מִיר הַאָבַּבַּן אִים אַכְפַּט גַּעַטְאָן, גַּעַבְרַאָכְטַט אֵין שְׁטוּב
אָונַן בָּאַהֲאַלְטָן, הַאָט עַר אַכְבָּעַר נַאֲרַ דְּעַרְפִּילַט דַּעַר מַאְמָעַ
קוּקַט מִיטַּן שִׁיפְלַע, הַאָט עַר זִיךְ וּוֹיְדַעַר אַרְיוֹסְגַּעַרְאָגְן פֿון
בָּאַהֲלַטְעַנְיִישַׁ אָונַן אַיר אַרְיוֹזְעַן מַוְצִּיקַעַן אַנְטְקַעַן.

די מַאְמָעַ, אָזְ זְיַי הַאָט דְּעַרְזַעַן מַוְצִּיקַעַן, אָזְ זְיַי גַּעַבְלִיבַּן
אַ צְעַמְיִשְׁטַעַ, וּוֹי זְיַי וּוְאַלְטַעַט דְּעַרְזַעַן אַמְתַּפְּזַעַן יְגַעְנַעַר וּוּלְטַעַן.

זי שוווערט זיך, אזו זי האט אים גוט פארבונדן די אויגן און ער האט בשום אויפֿ ניט געקאנט אומדריען דעם קאָפֶ.

— מאמע, רופֿן מיר אוים, — מיר האבן אים גיעזען לוייסן פון באָנְכּוּרִיךְ, דאס איז ער מסתמא געלאָפֶן אַרְוֹם און אַרְוֹם.

און די מאמע איז שוין ווידער מאמע — זי קוועטלט און מוציק'ען. הערטט, אוזח חכם אַהוֹנט: אים געפרטט מיט פארבונדעגען אויגן און מיטין קאָפֶ צוּ יונעט ברעהן און ניט פֿאָרְלְוִין דעם זְכּוּרָן! אַיְדִּי מעשה אַין שול, איז דאָךְ דער טاطע ניטאָ דערוויל אַין דער היים, און אויפֿן וויתער ווועט זי מוציק'ען שוין חיטן.

אייצט, אzo מיר האבן דערחהערט, ווי דער טاطען ווּאָרְפַּט ווּידַעַר אוּפֶף דער מאמען די מעשה מיט מוציק'ען און דער-זען דער מאמעס פֿנִים. האבן מיר אַין האָרְצָן זיך שוין גע-ועגןט מיט אָונְדוּזְעָרָעָט טויבּן. דער טاطען ווועט שוין אויפֿן טויבּן שלאָק ניט אַיְנְגִינְיָן. ער קלערט, אzo פֿון די טויבּן קאָז ער נאָךְ האָבָן אָזְוִינְעַן בּוּיְנוֹתָה, ווי פֿון מוציק'ען. אַכְּבָּר פֿלוֹצְלוֹנְגָּה האָט דער טاطע אַונְדוֹ אַפְּרָגְּ גַּעֲטָאָן:

— ווּאָס לְעַרְנֵת אִיר יַעֲצֵט?

— ישועה.

— ווּאָס פָּאָר אַ קָּאָפִיטָּל?

— קָאָפִיטָּל מִ.

— זאגַט אִים נאָר אַכְּבָּר אוּפֶף אַיְסְוּוּיְינִיק. פֿרִיעָר ער אַון דערנָאָךְ דָו...

דער טاطע האָט לְיבּ גַּעַהַאָט, אzo מיר זאלַן קָאָנְעַן אַיְסְוּוּיְינִיק דאס ווּאָס מיר לְעַרְנֵעָן פֿון „סּוּאָרְבָּעָ“ (עשרהים ואָרְבָּעָה). האָבָן מיר ניט געקאנט. פֿלוּעָגָט ער אַרְיִינְקָוּמָעָן אַיְן שְׁרֻעְלָאָכְּן כְּעַם. די מלמדים אָונְדוּזְעָרָעָה האָבָן שוין אַיְיךְ גַּעַוּוֹאָסְטָן זְיוּן שְׁוֹאָכְּבָּקִיָּות אַון פֿלוּעָגָט אַונְדוֹזָה מְאָטְמָעָן. אייצט פָּאָר זְיוּן קּוּמָעָן, האָבָן מיר אַלְיָוָן גַּעַזְוּן — מיר זאלַן קָאָנְעַן אוּפֶף אַיְסְוּוּיְינִיק, מיר זאלַן אִים גַּעַפְּעָלָן. אzo ער האָט אַונְדוֹזָה אייצט אַ זְּגַן גַּעֲטָאָן: זְגַט דעם קָאָפִיטָּל מִ... ווּעַלְכֵן מיר האָבָן גַּוט גַּעַקְעָנָט, האָט אַונְדוֹזָה אַיְן האָרְצָן גַּעַנוּמָעָן קָלָאָפֶן פָּאָר פֿרִיעָר. אַכְּבָּר דָאָךְ זְיךְ גַּעַשְׁרָאָקָן. אַיךְ ווּוִים ניט ווי מִין בְּרוּדָה. אַכְּבָּר אַיךְ האָבָן

אין הארץ נעה עטן גאט, איז דער זכות פון ישעיה הנביא
ואל אונדו כיישטינ, מיר ואלן זיך ניט פארהאךן באס זאנז
אויף אויסוועניך דעם קאפאיטל מ' און ניט פאָרְלִין דעם
טויבנשלאק.

דאס פארהערען איז אַרְבֵּעֶר בְּשָׁלוֹם אָזֶן דָּעֶר טָاطָע
האט אונדו נאָכֶן פָּרָהָרָעָן מַעֲרָגָרְנִיט גַּעֲזָגָט וּוּעָן
די טויבן. ער האט נאָרָ מַזְיִיךְעַן אַטְרִיבְּ גַּעַטָּן פָּוּן
זיך, וּוּעָן דאס הִינְטָלָהָט זיך גַּעַנוּמָעָן לְאַסְטְּשָׁעָן צָוָאִים.
מיר האבן מַזְיִיךְעַן בְּיוּן אַזְוּקָעָטְרִיבְּן: זָאָל ער
ניט פריד: אונדווער טויבנשלאק איז אַגְּרָאַטְוּעָעָט
טער, דעם טָاطָעָן אַרטָּן ניט. אַיצְטָן, וּוּלְזָן מִיר זיך אַגְּרָאַטְוּעָעָט
טאָן מאָכָן אַטְוּבָנְשָׁלָק...

מיר האבן זיך טָאַקָּעָן אַגְּרָאַטְוּעָעָט. אונדו האט זיך
געַלְסָטָט, אַזְוּלָעָטְוּבָן פָּוּן אַרְוּם זָאָלָן זָיְן אַונְדוּעָר
טויבנשלאק. מיר האבן זיך באַקָּעָטָט מִיט אַלְעָטְוּבָן
שְׁלָאָקָן אַזְוּנְדָּעָרָם מִיט די טָוּבָן פָּוּן כָּמָרָן צָוָוָן
וּוּפְיִילָן וּזְאָס אַזְוּן וּוּעָן... צָוָוָס מיר האבן דאס באַדָּרָפָט,
האָבָן מִיר אַלְיָין ניט גַּעַוְאָסָט, נאָרָעָם האט אונדו גַּעַזְוָן...

אייז דען אַז אַונְדוּעָר, אַז מיר האָבָן דָּעַרְזָעָן וּזְיִי
וּוּרְפְּלָטוּבְּ האט זיך אַרְאַפְּגָעָלָאָזָט לעַבָּן קָלוּסְטָעָר, האָבָן
אַיך אַזְוּן מִין בְּרוּדָעָר זיך קְוִים דָּעַרְוָאָרָט אוּפְּפִין מַאְרָגָן
דיַקְּן פָּאָרָנָאָכָט? מיר האָבָן שְׁוִין גַּעַוְאָלָט זָיְן אוּפְּפִין
פָּעָלָד לעַבָּן קָלוּסְטָעָר וּוּאָז דָּעָם כְּמָרִים טָוּבָן גַּעַיְעָן אַרְוּם
אוּן פְּיקָן.

אויף מַאְרָגָן, בָּאַלְדָּן נָאָכֶן חָדָר, זַיְגָעָן מִיר שְׁוִין דָּאָרָטָן
גַּעַוְעָן. עַרְשָׁתָן זַי אַיז טָאַקָּעָן דָּאָ, דִּי וּוּרְפְּלָטוּבְּ. מִיר
הָאָבָן נאָרָק אַזְוָאָשְׁיָנָעָט טָוּבָן ניט גַּעַיְעָן: אַגְּלְדִּיק-גְּרִינְעָן
אוּן עַס מִינְיָעָן זיך באָרָי אַלְעָטְקָאָלִיְּן. יְעַדְעָם פָּעָדָעָל
אַירָם. הָאָבָן מִיר גַּעַוְעָן, אַיז אוּסְגָּעָטָונְקָט אַין פָּאָרְבָּן.
אונדו האט זיך גַּעַטָּן דאס הארץ. מִיר האָבָן דָּעָם
כְּמָרָמָקָנָא גַּעַוְעָן. אַזְוָאָשְׁיָרָעָט טָוּבָן האט זיך באַדָּרָפָט

ארטפלען צום גלח! פאַרוּוָסֶם נוּט צו אונדו? אַ כָּמֶר
קָאָן קְרִינְגְּטוּבָן וּוַיְפֵילְ עַד וּוַיְלָאָן וּוַעֲלַכְּעַד וּדְרָאָן
אָונְדוֹן קְוָמֶט אָן אָזְוִי שְׁוֹעֵר אַיְדָעָר מִיר קְרִינְגְּן צו אַ טּוֹיבָן
אָן אַ וּוּרְפָּלְטּוֹיבָן! וּוּעָן זַי וּוּאַלְטָ אַפְּלִיכְ גְּעוּעָן אַ
פְּרָאַסְטָעָן טּוֹיבָן — אַ „שְׁפָוקָן“, אָזְוִינְעַ וּוּאַסְטָקְוִילְעַטְ וּזְנִיטְ
אַיְן דָּעַר לְוַפְּטָן, וּוּאַלְטָ זַי מִיטְ אַיְרָ פְּאַרְבָּ אַוְיךָ גְּעוּעָן דַּי
שְׁעַנְסָטָעָן טּוֹיבָן אַיְן אָונְדוֹעָר טּוּבְנְשָׁלָאָקָן. אַכְּבָעָר זַי אָזְוִי אַ
וּוּרְפָּלְטּוֹיבָן, אַ טּוֹיבָן וּוּאַסְטָקְוִילְעַטְ אַזְמָט צַוְּ אַנְדָּרָעָר טּוּבְנְ
אַיְרָ טּוּבְנְשָׁלָאָקָן. וּוּעָר וּוּוִים, זַי קָאָן נַאֲרָ אַיְרָ פָּזָן אָונְדוֹעָר
רַעַטְוּבָן פְּאַרְשְׁלָעָפָן צַוְּ אַמְּרָ...
מִיר, אַיְךְ אָן מִין בְּרוּדָעָר, הָאָבָן בְּאַלְדָּ אַנְגָּעוּחוּבוּן

טְרָאַכְּטָן וּזַי צַוְּ אַפְּגָן, צְוַעַרְשָׁתְ הָאָבָן מִיר גַּעֲלָעָרטָ:
מִיר וּוּלְן אַנְצִיעָן אַרְבָּעָם אַיְפָּ אַ פָּאַדִּים. דָעַם פָּאַדִּים
וּוּלְן מִיר צּוּבִּינְדָּן צַוְּ אַשְׁטְרִיקָל, דָעַם שְׁטְרִיקָל וּוּלְן מִיר
צִיעָן עַרְגָּעָן הִינְטָעָר אַ דּוּרְבִּיאִיקָן בּוּיָם, וּוּאוּ מִיר וּוּלְן
שְׁטִירָיָן.

מִיר וּוּלְן אַיְרָ פְּרִיעָר לְאָן אַיְנְשְׁלִינְגָּעָן דַּי אַרְבָּעָם,
אָן וּוּעָן זַי וּוּעָטָ זַי שְׁוִין הָאָבָן טִיפְ אַרְטְּפָגְעָשְׁלָוְנְגָּעָן, וּוּלְן
מִיר זַי כְּאָפָן, וּזַי מַעַן כְּאָפָט אַ פִּישָׁ.

דּוּגָאנְקָה הָאָבָן מִיר זַיְךְ אַרְוּמְגָעְזָעָן, אָוּ סַעַם אָזְוּעָר
אַרְוִיפְצּוֹשְׁטָעָן, אַרְוִיפְצּוֹעָן טְרוּקְעָנָעָן אַרְבָּעָם אַיְפָּ אַ
פָּאַדִּים אָן מִיר הָאָבָן בְּאַזְיַדְעָה אַפְּגָעָמָאָכָט זַי אַפְּגָעָמָאָכָט
אַ רְיִוְפְּעָלָעָ.

נַאֲרָ צַוְּ אַפְּגָן זַי אַיְזָן נִיטְ גְּעוּעָן אָזְוִי גְּרִינְגָּן. נִיטְ אַיְינְ
מַאְלָ וּוּגְנָעָן מִיר דָאָ. אַיְךְ אָן מִין בְּרוּדָעָר, גַּשְׁטָאַנְעָן מִיטְ
פְּאַרְשְׁטָאַרְבָּעָן הַעֲרַצְעָרָן צְגַעַטְולְיָעָטְ צַוְּ וּלְלִבְקָן בּוּיָם
אָן גְּעוּוֹאָרָטָם, גְּעוּוֹאָרָטָם. אַטְמָ, דּוֹכְטָ זַיְךְ, וּוּעָטָ זַיְשָׁוִין צַוְּ
גִּינְזָן צַוְּ אָונְדוֹעָר רְיִוְפְּלָ... אַטְמָ זַי קְוָמָטָ... אָן מִיטְ אַמְּאָלָ, זַי
שְׁטָעַנְדִּיקְ מִיטְ אַ טּוֹיבָן — זַיְךְ שְׁאָזְפָּ אַ קְעָדָר גְּעַטָּאָן אָן אַיְזָן
אָן אַנְדָּעָר זַיְםָ. אַנְדָּעָר אַנְשָׁטָאָט אַיְרָ, קְוָמָטָ גַּאֲרָ אָן אַנְדָּעָר
טּוֹיבָן. מִיר מְזָוָן דָעַר אַנְדָּעָר אַפְּטְרִיבָן, וּוּלְיָ דָעַם כּוּרְסָ
אַ טּוֹיבָן וּוּלְן מִיר נִיטְמָ. אָן דָאָם אַזְוּקְטְּרִיבָן מַאְכָטָ, אָזְ
אַלְעָזָלָן זַיְשָׁוִין אַיְבְּרָעָרְעָקָן אָזְ אַפְּפָלְעָן אָן מִיר מְזָוָן
וּוּאַרְטָן בְּיוֹ זַיְ פְּלִיעָן זַיְ צְנוּוֹיָפְ צְרוּיָקָן.
עַם הַאֲטָ אַיְךְ גַּעֲטָרָפָן, אָזְ אַיְזָן מִיטְאָן הָאָבָן מִיר גַּאֲרָ

געמוּת אלֵין אַיבָּרְלָאָן אָוֹן אַנְטָלוּיֶּפֶן... אִימְצָעֶר פָּוֹן כָּמָר
הָאָט גַּעַהְאַלְטָן אִין אַנְקּוּמְעָן...

אָוֹן אַיְנָמָאָל, אֲזֹוִי חִינְטוּרָן בּוּם, הָאָבָן אִיךְ אָוֹן מִיּוֹן
בְּרוּדָעָר אַנְגָּעוּהָיְבָן קוֹקָן מִיּוֹט אַפְּגָעַשְׁטָעַלְטָע אָוִיגָּן. זַי קּוּמְט
זַי קּוּמְט... אָוֹן זַי גִּיּוֹט טַאָקָע, דַי גַּאֲלְיוּקְ-גַּרְיוּעָ. זַי גִּיּוֹט
אָוֹן פִּיקְט, נִיּוֹט אָוֹן פִּיקְט אַרְוֹם אַונְדוּעָר רַיְיפָל, אַט וּוּעַט זַי
בָּאָלְד פָּאַרְטְּשָׁעַפְּעָן אַפִּיסָּל, אַנְגָּעַלְעָ... קְרוּאַמְּפִיקְ כָּאָפְּ
אִיךְ אָוֹן מִיּוֹן בְּרוּדָעָר בָּאָס הָאָט: זַי שְׁטִיטָט דַאָךְ שְׁוֹן
אַיְן מִיטָּן אַונְדוּעָר רַיְיפָל אָוֹן פִּיקְט, פִּיקְט, נַאֲר אַרְגָּע, נַאֲר
אַרְגָּע... מִיטָּט אַמְּאָל, מִיר בְּלִיּוֹבָן טַוִּיטהָ. בָּא אַונְדוֹ אַיְן
אַפְּגָעַנוּמָעָן הָעָנָט אָוֹן פִּים: דַי טֻוִּיבָה הָאָט וִיךְ פָּאַרְטָלָאָן-
טָעַט נִיטָּט מִיטָּט אַפִּיסָּל, נַאֲר מִיטָּן קְעַפְּלָל...

צּוּוֹישָׁן דַי טַוִּיבָה הָאָט וִיךְ אַוְיְגַעְהָיְבָן אַסּוּמְאָטָאָכָעָ.
זַי זַיְגַּעַן זַיְגַּעַן זַיְגַּעַן זַיְגַּעַן שְׁרָעָק צְעַפְּלָוִיְגָן. בָּא אַונְדוּעָר רַיְיפָל
זַעַן מִיר נַאֲר דַאָם פָּאַרְצְׁוּוּיְפָלְטָעָ פָּאַטְשָׁן פָּוֹן צּוּוֹיָ אַיְנָ-
צִיקְעָ גַּאֲלְדְ-גַּרְיוּנָעָ פְּלִיגָל אַיְן דַעַר לַופְטָמָ. דַי פְּלִיגָל פָּאַטְשָׁן,
פָּאַכְעָן מִיטָּט צְעַפְּרִיטָעָ פַּעַדְעָרָן. בִּידְעָ רַוּפָן, עַפְעָם וּוּי
צּוּוֹיָ הָעָנָט מִיטָּט צְעַפְּרִיטָעָ פִּינְגְּגָרָ פָּוֹן אַיְנָעָם וּוּאָס
טָרְנִיקָט זַיָּה, אָוֹן רַוּפָן אָוֹן פָּלְאַטְעָרָן: הַעַלְפָטָ! הַעַלְפָטָ!
עַם הָאָט אָפְשָׁר מָעָר נִיטָּט גַּעַנוּמָעָן וּוּי עַטְלָאָכָעָ רַגְעָס
אָוֹן מִיר זַיְגַּעַן גַּעַוּעָן לְעַבָּן רַיְיפָל. מִיר זַעַן: דַאָטָה הָאָ-
רַעַעַן שְׁלִיְפָל הָאָט וִיךְ פָּעַסְטָט פָּאַרְצְׁוּגָן, אַיְנָגְעַשְׁנִיטָן אָוֹן
דַעַם דִּינָעָם אַיְדָעָלָן הַעַלְדוֹלָן. דַעַר שְׁנָאָבָל בְּרִיחָת צְעַפְּנָט
אָוֹן אַיְוֹפָט אַונְדוֹ קָוְקָט אַכְלָוּטְפָּאַרְלָאָפָן אַרְוִיְשְׁטָאַרְצְּנִיךְ
אוֹיגָן...

אִיךְ הָאָב מִיטָּט אַוְמְפָעַט אַפְּלִיקָט גַּעַטְמָאָן דַעַם שְׁלִיְמָלָ
פָּוֹן רַיְיפָל. דַאָט שְׁלִיְפָל הָאָט וִיךְ נַאֲר אַכְבָּעָ גַּעַהְאַלְטָן אַרְוֹם
הַעַלְדוֹלָן. מִיטָּט צִיטְעַרְנִיךְעָקָ פִּינְגְּגָרָה הָאָב אִיךְ עַם גַּעַנוּמָעָן
פָּאַנְאַנְדָעַרְנִעְמָעָן. דַי טַוִּיבָה הָאָט וִיךְ גַּעַצְאָפְלָט מִיטָּט
יַעַדְעָר פַּעַדְעָר בָּאוֹנוֹנָדָר. דַי צּוֹוִיָּה פְּלִיגָל הָאָבָן אַלְעָ
שְׁוּאָכָבָר גַּעַפְּלָאַטְמָעָרָט, וּוּי צּוֹוִיָּה הָעָנָט מִיטָּט אַוְיְגַעְשְׁטָרָעָקָ
טָעַט פִּינְגְּגָר...

אִיךְ וּוּוֹיִס נִישְׁתָּחָפָר וּוּאָסָם, נַאֲר אִיךְ הָאָב אָוֹן מִיטָּן
גַּעַכְאָפְטָט אַקְוָק אַיְוֹפָט מִיטָּן בְּרוּדָעָר. עַר אַיְזְגַּשְׁתָּאָגָעָן אָוֹן
אַוְמְעַטְיִקְעָר, דַי אוֹיגָן אַנְגָּעַגָּאָסָן מִיטָּט טְרָעָן. עַר הָאָט

צורך אויפּ מיר אַ קוק געטָן אָון שטיל אַרוּסְגָּערעדט :

— זי ווועט נאך אָפְשָׁר אָפְלָעֶבֶן...

די גָּאַלְדִּיקְ-גָּרְינְעַן טויב האט טאָקָע אָפְגָּעָלָעַט וווען
מיינע צַעֲשֵׂרָאַקְעָנָע פִּינְגָּרָהָבָן לְיוֹזָן גַּעַמְאָכָת, צַעֲנוּמָעָן
דאָס שְׁלִיְּפָל אַוִּיפּן הַעַלְדוֹל.

צַעֲרָשֶׁת אַיז זי נאך אַלְץ גַּעַלְעָגָן אויפּ מִינְעַן הַעַנְטָן
מייט אָון אַרוּסְגָּעָשְׁטָרָעַטְהַעַט הַעַלְדוֹל, מִיט אַ ברִיטְ צַעֲעָפָטָן
שְׁנַאַבְעָלָע. אַירָעָ פִּימְלָאָךְ זַיְנְגָּעָן גַּעַוְועָן אַרוּסְגָּעָצָיָן אָון
די פְּלִיגְלָעָן זַיְנְגָּעָן גַּעַוְועָן מַאֲדָנָע פָּאנְאַנדְעַרְגָּשְׁפָּרִיט אַין
פֻּעְבָּרָם, ווֹי זי ווֹאלָט גַּעַהְאַלְטָן אַין מִיטָּן אַגְּנָעָשְׁטָרָעַנְגָּטָן
פְּלִיעָן ...

אָכְבָּעָר אַיז אַ רְגָּעָה האט זיך דָּאָס שְׁנַאַבְעָלָע אַגְּנָעָחוּבוֹן
פָּאַרְמָאָכָן אָון עַפְעָנָעָן, עַפְעָנָעָן אָון פָּאַרְמָאָכָן, די פִּיסְלָאָךְ
הַאַבָּן זיך אַיְנְגָּעָקָרְטָשָׁעַט אָון פָּאַרְלָאָרָן זיך אַיְנְגָּעָזָיָן, אָן אַיְנְגָּעָ
שְׁטָרָעָנְגָּטְקִיָּט. דָּאָס קַעְפָּלָה האט זיך אַיְנְגָּעָזָיָן, אָן אַיְנְגָּעָ
הַאַט אַ פִּינְטָל גַּעַטָּן אָון די פְּלִיגְלָעָן הַאַבָּן שְׁוֹאָךְ אַ פָּאָךְ
געַטָּן.

דָּעַרְזָעָן דָּאָס, הַאַבָּן אַיך אַגְּשָׁרְיִי גַּעַטָּן צּוֹם בְּרוּדָעָר :

— לאַטְמִיר לוֹיפּּן! — אָון זיך גַּעַלְאָזָט „פְּלִיעָן“ צוֹ אַ

.

דָּעַרְבִּיאַיְקָן הַוּפָּה. מִין בְּרוּדָעָר נאָךְ מִיר.
דָּעַר בְּרוּדָעָר האט גַּעַבְּרָאָכְט ווּאַסְפָּעָר אַין הַוּפָּה. מִיר
הַאַבָּן צַעֲעָפָן דָּעָם שְׁנַאַבְעָלָע אָון אַיְנְגָּעָלָזָט עַטְלָאָכָע
טְרָאָפָּנָס. זי האט אַרְאַפְּגָּעָשְׁלָוְנָגָעָן.

איַצְטָה הַאַבָּן מִיר שְׁוֹין גַּעַוְואָסָט, אָז זי ווועט לעַבָּן.

אוֹנְדוֹזָה האט אַרוּמְגָּעָכָאָפָּט אַ פְּרִידְקָעָר אִימְפָּעָט :
נִיכְעָר לְוִיפּּן אַחֲיִים... אָכְבָּעָר אַיךְ הַאַבָּן זיך גַּעַוְואָלָט טְרָאָגָן
אוֹן מִין בְּרוּדָעָר האט זיך גַּעַוְואָלָט טְרָאָגָן.

— לאָזָה מִיר, אַיך ווּעָל בְּעַסְפָּעָר טְרָאָגָן...

— נִיּוֹן, נִשְׁתָּה בְּעַסְפָּעָר ...

מִין בְּרוּדָעָר אַיז גַּעַוְועָן דָּעָר עַלְמָעָרָעָר, אָכְבָּעָר דָּעָר
תקְּיִפְּעָר (טְאַקְּיִפְּעָר) בֵּין אַיך גַּעַוְועָן, הַאַבָּן אַיך זיך גַּעַנְוּמָעָן
פָּאַרְזִיכְטִיךְ צְנוּנוּפְּלִיְּגָן באָז זיך אַין הַוּפָּה די פִּיסְלָאָךְ, די
שְׁפִּיצְן פְּלִיגְלָעָן. מִיטָּן' זוּיְדָעָלָע צְזוֹאָמָעָן — זי זָאָל באָז
מִיר נִית אַזְוּקְפְּלִיעָן.

דָּעַר בְּרוּדָעָר מִינְגָּרָה האט שְׁוֹין גַּעַוְועָן, אָז עַס אַיז

פארפאלן, או איך וועל זי שיין טראגן אהיים... נאר דיזייט.
ויאס איך האב בא דער גאלדייק-גרינער טויב צוניגגען-
ליינט די פיסלאך מיט די פלייגלען, האט ער זיך געהאלטן
אין איין צוריין צו אויר. ער וועט מיר העפלן, זאנט ער,
זי צוהאלטן באט צוניגעליגן... און דערויל מיט די פינגען-
געפרט איבער דער טובי, אונטערגערוקט דעם פנים. זי
זאל אים א פאטש טאן מיט א פלייגל, צונגרוקט א פינגען-
צום שנאבל — זי זאל אים א פיק טאן.

איך בין געווען אין כעט. ער שטערט מיר, און דא
זינגען מיר איין א פרעמדן הייפ. דערפֿאָר, ווי איך האב
נאר ארינגענעומען איין הויפן די צוניגעליגנט פיסלאך
און פלייגלאך. האב איך מײַן ברודער שיין געזאגט:
לאמיר לויפן! נאר זי אָפּ געטָאָן אונטערן דענק און
פלוצילינג אועעקגעלאָפּן... איך האב געפֿילט. אָזְ מײַן ברוֹ
דער איז נאך דארטן אָזְ ווילע געבליכּן שטיין אויפֿין ארטן
פֿון מײַן פֿלוצילינגן אונטלייפן. אבער באָלד האב איך דער-
הערט ווי ער לויופט מיר נאך.

וואָן מיר זינגען געקמען צולויפן אהיים. איז דער
ברוגו גלייך באָ אונז אָריבער. איצט זינגען מיר שיין גע-
ווען זיכער, אָזְ די גאלדייק-גרינער ווערפלט-טויב איז אונדזערע.
קיינער וועט זי שיין באָ אונדוּ ניט אועעקגעמען. אָזְ פֿרי-
דייקער אויפֿרעדונג האָבן מיר אָזְוִי היזיך גערעדט און גע-
לאָכט, אָזְ די מאמע האט געפֿונגען צויט זיך אָפּשטעלן און גע-
פרען: — "וואָם איז מיט איך די שמחה?"

מוֹזִיך איז איך אָרוּם אונדוּ אָרוּמְגַעְשְׁפּוּנְגָעַן, גַע-
דרוּיט מיטּין עַק, געקקט אָוּפּ דער טובי אָן בַּיּוֹלָאָך
צונגעקויטשעט, ווי אִינְיֶנְדֶר זאנט: גַּת זי מיר נאר אָהָער,
איך וועל זי שיין צורעכט מאָכוּן..."

מיר האָבן מיט מוֹזִיךְן גערעדט האָרבּע רײַיד: זאל
ער נאר פרוביין זי אָנְרִוִין, וועלן מיר אָים ניט שאָנוּוּן.
זאל ער ניט מײַנְעַן אָזְ דָּאָם זינגען די אָנדערע טוּבָן צו
וועלכּע ער גִּיט זיך אָלָא, ווען זוּ פֿיקָן אָרוּם שְׁטוּבָן.
שרעקט זוי אִיבָּער אָון מאָכְט זוי אָועָקְצְׂפִּיהָעָן.

די עֲרֵשְׁתָּע זאָךְ האָבן מיר געוואָלט זען, צי די גאלדייק-
גרינער טובי איז אָזְ ער" אָדער אָזְ זי". מיר האָבן געהאלט

אין אונדזער קליגנעם טויבנשלאק צוויי איבעריקע "ווּ-עַן"
אן "ערּ-ן", און מיר האבן געוואלט, און די טויב זעל זיין און
"ערּ".

מיר האבן זי גענומען באטראכטן.
— און "ערּ"! — האבן מיר בידע אין איין קול אויסגעגע-
שריען.

אונדזער טויבנשלאק אונטערין זאָר איי נאָך געוווען
אַ קליגנער, נאָר די עטלאָכע טויבּן-געסְטָן זיינען געוווען
צעויאִיט אַיבּער אַ האָלְבָּן בוידען: אַין הילצערנע קעסְטָלָאָך
וואָס מיר פֿלְעָגָן צענְיִיפְשָׁלָאָגָן, אַונְטָעָר די קְרָאָקְוּוּס אַדְּעָר
נאָר אַין אַ ווֹינְקָלָ פֿוֹן בוידען. מיר האָלְבָּן נאָר באָדָאָרט
אוּוּקְלִיְגָן אַכְּיִסְלָה הי אַין די טוֹבָּה אַלְיָין האָט שְׂוִין דָּעַם
געסְטָן אוּסְגָּעוּרְוָנְדִּיקְטָן, אוּסְגָּעְפְּלָאָכְטָן אַין אוּסְגָּעְבָּעָט
מייט פֿעְדָּעָן.

מייט גְּרוּוּס לִבְשָׁאָפָט האָלְבָּן מיר גַּעֲקוּט אַוְיפּ אַונְדָּזָעָר
קליגנעם טויבנשלאק. לֵיב גַּעַחַטְטָן די פֿאָרְלָאָךְ, וַיְיַזְיַזְיַן
מייט פֿאָרְלִיְגֶּטֶעֶן שְׁנָאָכְבָּעָלָאָךְ אַונְטָעָר די פֿלְגְּלָעָן וַיְיַזְיַזְיַן
זַיְגַּעַן אַיְינְגְּעַטְוָלִיְעָט אַיְגָעָן אַין דָּעַר אַנְדָּרָעָה, וַיְיַזְיַזְיַן
הַאלְטָן יַעֲנָעָם שְׁנָאָכְבָּעָלָעָ אַונְטָעָר אַיְגְּעָנָעָם פֿלְגָּלָגָן, וַיְיַזְיַזְיַן
שְׂיִין זַיְרִינְיִקְנָן זַיְרָךְ די פֿעְדָּעָן: פֿיךְ, פֿיךְ, אַון אַיבּער
דָּעַם אַלְעָם אַ שְׁטָמְנְדִּיקָעָר מַעְלָאָדִישָׁעָר וּוּאָרְקָעָן. עָרָ
קְיַיְקָלָט זַיְרָ, קְיַיְקָלָט זַיְרָ דָּעַר לִבְשָׁר בְּרוּסְטִיקָעָר קְלָאָגָן.
הַוִּיכְטָן זַיְרָ אַן, רִיְסְטָן זַיְרָ אַיבּער אַין הוּבְּטָן זַיְרָ וּוּידָעָר אַן.
אַון די טוֹבָּה אַין זַיְגַּעַן גַּעַוְועָן גַּעַוְועָן אַלְעָרְלִיְיָ: אַיְגָעָן אַין דָּעַר
אַנְדָּרָעָר נִימָּט גַּעַרְאָטָן. מיר האָלְבָּן גַּעַהָאָט אַ פֿאָרְ שְׁטָמְרָקָעָן,
גַּוְטוּ פֿלְיָעָר, וּוואָס פֿלְעָגָן קָאנְגָן לְאָגָן פֿלְיָעָן אַון שְׁוּאָכְבָּרָעָן,
וואָס פֿלְעָגָן שְׁנָעָלָזְיָר אַרְוֹנְטָעְרָלָאָן. צַוְוִישָׁן די טוֹבָּן זַיְיָ
גַּעַוְועָן גַּעַוְועָן קְלָגְעָרָעָ אַון נָאָרִישָׁעָרָעָן. מיר האָלְבָּן אַפְּיָלוּ גַּעַ
הַאָט אַ טוֹבָּה אַ בְּעַלְגָּאָהָנִיצְעָן, וּוואָס פֿלְעָגָט שְׁטָעָנְדִּיקָן
בְּלָאָזָן זַיְרָ וּוּאָלִיעָ, וַיְיַזְיַזְיַן אַינְדִּיטְשָׁקָעָן. אַון זַיְרָ אַיְדָה
בְּאַזְנְדָעָר.

נאָר צּוֹם עַרְגָּסְטָן אַיְזָן גַּעַוְועָן מיְתָן אַ פֿעְטָעָר דִּיקָעָר
טוֹבָּה — אַ פֿוּלְעָרָקָעָן. מיר פֿלְעָגָן זַיְמָזָן שְׁטָעָנְדִּיקָ טְרוּבָן
מיְתָן אַ שְׁטָעָקָן אַזָּן זַיְרָ אַכְּיִסְלָה פֿלְיָעָן. באָרָ אַרְאָפְצָזָן

פליען פון דאך אין דער לופט אריין אין געוווען, ווי בא א' שלעכטן שוימער אראפצעישפרינגען פון הייכן ברעה טיר אין קאלטן וואסער אריין. אט די פוילערקע האט אבער געהאט בענוג שכט זיך אויסצובאבא האטלטן, ווען מיר פלאג עפנען דאם פענטצטערל אין דאך זיך אויסצלאזן.
איך און מיין ברודער פלאג שטײַן באם פענטצטערל
קוקן אויפֿ דעם צונגעשלְּאָגָּנוּנָּם ברעטל און ציילן:

— אײַנס אָרוּם, צוֹוִי אָרוּם...

איינגע פעלט. מסתמא שווין וויזער די פוילערקע ערשט, זי האט זיך טאָקע פאָרְקְּלִיבְּן ערנגען און א' ווינקל נאָרְנִיסְט אַין אַיר גַּעֲסֵט, האט פָּאָרְדְּקְּטְּ דעם שְׂנָאָבְּל אָוּן טערן פְּלִיגְּל אָן עַס אַיר גַּות — זי שלאָפְּט.

דרעהרט ייָ אָבָּעָר, ווי מיר גַּיְעַן צַוְּאָר צַוְּ, צַיְּטַ זַי אָרוּם דאם קעֶפְּל פָּוּן אָונְטְּעָרָן פְּלִיגְּל אָן קוּקְּט אָוִיפֿ אָונְדוּ זַיְּטַיקְּ דַּא מִיטְ אַין איְנְגְּל, דַּא מִיטְ צַוְּוִיטְ אָן ווָאָרָט מַעַן זַאְל אַיר בְּעָטָן, זַי זַאְל גַּיְינָן. אָן אָזְזַעְנָה אַיר שְׁוִין אָטְמְרִיבְּ, אַיְלְטַ זַי זַיְּ אַיְדְּ נִיטְ, נָאָר קָאָטְשָׁעָט זַיְּ פָּאָטְמָעָה, ווָאָרָט מַעַן זַאְל אַיר אוּפְּהִוִּיבְּ אָן אָרוּפְּשְׁטָעָלָן אַיְוָן בְּרָעָטָל אָן עַרְשָׁתְּ באָם אָפְּעָנָּעָם פָּעָנָּעָם פָּעָנָּעָם, קוּקְּט זַיְּ זַיְּ ווִידְעָר אָסְ אָוִיפֿ אָונָן, ווי זַיְּ ווָאָלָט גַּעֲפְּרָעָגְטְּ: "אָפְּשָׁר ווּעַט אַיר פָּאָרְטְּ לְאָזְן צְרוּ?..."

אַט די פּוֹלְעָרָקָע אָן נַאֲךְ איְנְגְּעַן זַיְּגַּעַן דַּאָּמְ גַּעֲווּן באָונְדוּ די "זַיְּגַּעַן" אָן "ערָן". מיר האָבָּן גַּעֲקְּלָעָט: ווּער זַאְל זַיְּן אָ "פָּאָרְדְּ" פָּאָר דַּעְרָ גַּאֲלְדִּיקְּ-גַּרְנְיָר. אַיךְ האָבָּן גַּעֲזָגָט, נִיטְ די פּוֹלְעָרָקָע, עַס פָּאָסְטְּ נִיטְ צַוְּוִיטְ פָּאָר אָזְזַעְנָה, ווּערפְּעָלְ-טוּבְּ. מִיןְ בְּרָודָעָר האָט גַּעֲזָגָט דּוֹקָא מִיטְ דַּעְרָ פּוֹלְעָרָקָע: זַיְּ ווּעַט ווּרְעָן רִירְעוֹדְיִיקָּר. אָזָא "ערָ" ווּעַט זַיְּ ווּלְעָן גַּאֲכְּפְּלִיעָן.

באָונְדוּ אַיְזָן גַּעֲבְּלִיבְּן אָזְ די גַּאֲלְדִּיקָע גַּרְנְיָע זַאְל זַיְּ אלְיאַן אוּסְקְּלִיבְּן אַיר פָּאָר. אַיךְ בֵּין גַּעֲווּן זַיְּבָּרָה, אָזְ זַיְּ ווּעַט נִיטְ ווּלְעָן זַיְּן אָ פָּאָר מִיטְ אָזָא פּוֹלְעָרָקָע... אָבָּר גַּעֲטָאָן האָט זַיְּ, ווי זַיְּ ווָאָלָט זַיְּ צַוְּזָאָמְנָגְּנָעָרָעָט מִיטְ בְּרָודָעָר. זַיְּ אַיְזָן בָּאָלְדְּ צַוְּגָעָשְׁטָאָגָעָן צַוְּ דַּעְרָ פּוֹלְעָרָקָע אָזְ גַּעֲוָאָרָן מִיטְ אַיר אָ פָּאָר.
מִיר אַיְזָן דַּאָּמְ נִיטְ אָגְּנָגְּשָׁטָאָגָעָן. אַיְן אַנְחָוִיבְּ האָבָּן אוּךְ

זיך אביסל געברואזט. אכבר באלד אוינטגעעהרטט. וויל
יע א פאָר, נט אַ פאָר, פּוֹיְל צִיְּ רִירֻעוּדוּיק, יַעֲדָע טּוֹיב הַאֲבָן
מיר לֵיב גַּעַתָּט אָוֹן אַיְזָן אָונְדוֹן גַּעַלְעָן אַיְזָן הַאֲרָצָן. אָוֹן
טאָקָע :

הַאֲלָטָן אַיְזָן הַאֲנָטָן אַ טּוֹיב, פֿילְן אִירָעָ צָאָרָטָע גְּרָאָבָל-
דיַקָּע גַּעַלְעָאָךְ, דִּיְ שְׁפִּיצָן פּוֹן סָאָמָעָטָעָנָע פְּלִיגְלָעָן — וּוּי
וְאוֹנְדָעָרָאָךְ עַס אַיְזָן !

הַאֲלָטָסֶט אַיְזָן הַאֲנָטָן, קּוֹסֶט :

וּוּי אַיְזָן גַּעַבְעַט זַיְגָעָן צְנוּפָגָעָלִיָּגָט דִּי פְּלִיגְלָעָן, אַ
ליַב קָעָפֶל קּוֹסֶט אַוִּיפֶת דִּיר מִיטֶּ צּוֹטוֹרְיָי אָוֹן צְנוּפָנְדָנְקִיטִים.
אַט אַיְזָן הַאֲנָטָן אָוֹן בָּאָלָד אַיְזָן הַיְמָלָן. אַט אַיְזָן חַוִּיפָן אָוֹן בָּאָלָד
אַ פְּלִי אַרוֹיְף אַיְזָן דָּעָר וְוִיטָעָר הַוְּדָה. פְּלִיגְלָעָן עַפְעָנָעָן זִיה,
פְּאָכָעָן, לַיְגָן זִיה צְנוּפָיָה אָוֹן וְוִידָעָר צְעַפְנָטָעָ פְּאָכָעָן זִיה,
אוֹן שְׂוִוְימָעָן אַיְזָן וְאוֹנְדָעָרָאָכְעָן קְרִיזָן.

די גָּאָלְדִּיקְ-גְּרִינָעָ טּוֹיב אַיְזָן בא אָונְדוֹן גַּעַוּוֹתָן דָּעָר
„פָּעָר“ פּוֹן אָונְדוֹרָר קְלִינְיָנָם טּוֹבְנְשָׁלָאָק. זַיְגָעָט גַּעַ-
בְּלָעָנְדָט מִיטֶּ אִירָעָ קְאָלָרָן. זַיְיָ הַאֲבָן זִיה גַּעַהְאָלָטָן אַיְזָן
איַיְזָן מִינְעָן אָוֹן בִּיטָּן אָרוֹם אַרְךָ גַּעַטְאָקָטָן הַעַלְדוֹל.
די עַרְשָׁטָעָ עַטְלָאָכָעָ טָעָג, וּוּעָן אַיְךְ פְּלָעָג זַיְהַאָלָטָן
איַיְזָן האֲנָטָן אָוֹן אָפְלָאָזָן, הַאֲבָן אַיְךְ שְׁטָמָנְדִּיקְ נְאָכְדָּעָם גַּעַ-
קוֹסֶט בא זִיה אַוִּיפֶת דִּי שְׁפִּיצָן גַּעַנְעָר. אַיְךְ הַאֲבָן גַּעַהְאָט
דָּאָס גַּעַפִּילָה, אַזְוִי אַוִּיפֶת זַיְיָ אַיְזָן פְּאָרְבָּלִיבָן אַ סָּאָמָעָטָעָנָעָר
קְאָלְרָטָעָר שְׁטוֹיבָה. וּוּי אַיְךְ וּוּאָלָט גַּעַהְאָלָטָן אַ פְּאָרְבִּיקָע
זַוְּמָעָרָ-בָּאָבָעָלָעָ אַיְזָן האֲנָטָן.

מִיטֶּ דָּעָר גָּאָלְדִּיקְ-גְּרִינָעָ וּוּרְפָּלְטּוֹיב אַיְזָן אָונְדוֹרָר
טוֹבְנְשָׁלָאָק — אַיְזָן צּוֹ אָונְדוֹן גָּאָר קִיְּן גְּלִיכָּן נִיטֶּ גַּעַוּוֹן.
אִינְגָּלָאָךְ-חַבְּרִים זַיְגָעָן אָונְדוֹן מִקְנָא גַּעַוּוֹן. נִיטֶּ אָלָעָ הַאֲבָן
גַּעַהְאָט דִּי זְכִיהָ זַיְיָ צּוֹ הַאֲלָטָן אַיְזָן האֲנָטָן. מִירָ פְּלָעָגָן זִיה
הַאֲלָטָן אַיְזָן אַיְינָן בָּאָרִימָעָן : מִיטֶּ אָונְדוֹרָר וּוּרְפָּלְטּוֹיב
קָאָגָעָן מִירָ כָּאָפָן יַעֲדָעָ טּוֹיבָה, אַוִּיבָ מִירָ זָאָלָן גָּאָר וּוּעָלָן...
אוֹן אַיְזָן דָּעָר אָמְתָן הַאֲבָן מִירָ, אַיְךְ אָוֹן מִין בְּרוֹדָה.
זִיה אָרְוָמָגָעָטָרָאָגָן מִיטֶּ גַּעַדְאָנְקָעָן, אַזְוִי מִירָ קָאָגָעָן „צְזִיעָן“
צּוֹ אָונְדוֹרָר טּוֹבְנְשָׁלָאָק אָפִילָוּ דָעָם כְּמָרָם טּוֹיבָן. פְּאָרוֹזָאָט
נִיטֶּ ? מִירָ גַּיְעָן דָעָן בא אִים כָּאָפָן מִיטֶּ אַ רְיִופְעָלָעָן, זִיה

מייט א שטריקל? די ווערפלט-טובי אונדזערע וועט "צר-
ציען". דעם כמר'ם טובי וועט דאך אלײַן נאכפלען אין
אונדזער טובי נשלאָק אַריין, טו וואָס זייןגען מיר שלדייך?...
דעֶר טאטָע אַיז נִיט געלעַנְן אַזְוֵי אַין זַגְעַן,
אַיז אַונְדוֹ אַיצְטָן נִיט געלעַנְן אַזְוֵי אַין זַגְעַן, ווי די טוביַן.
מיר האָבָן ווענְן זַיִן געלעַרט אַין דַעַר הַיּוֹם, אַין חַדְרָה.
בָּאָם דָאָוּנוּן. דַעַר רַבִּי האָט זַיִן שְׁוִין געלְאָגָט פָּאָר דַעַר
טָאָמָעַן, אָז מִיר לְעַרְגַּנְעַן שְׁלַעַכְתָּן אַוְן קָאָגָנָט נִיט אַוְיסָ-
וַיְינִיק. די מָאָמָעַ האָט אַונְדוֹ גַּעֲסְטַרְאָשָׁעַט מִיטָּן טָאָטָן:
— וּאָרָטָן, דַעַר טָאָטָע וועט אַין גִּיכָּן קָוּמָעַן...

גַּלְיִיךְ אַוְיפָּה דַעַר רַגְעַן פְּלַעַגְתָּן אַונְדוֹ אַצְימָעָר טָאָן דָּאָם
חַאָרֶץ אָזָן טָרָאָכָטָן, אָז אַט גִּיעַן מִיר זַיִן שְׁוִין גַּעֲמָעַן צְרוּיק
מייט חַשְׁקָה צָוֵם לְעַרְגַּנְעַן. אַבְּעָר דָּאָם פְּלַעַגְתָּן בָּאָלָד אַרְיָבָעָר.
מיר האָבָן נָאָר בָּאַדָּאָרָפְּטָן צָוְגִּין אַרְוִיסְלָאָזָן די טַוְיבָן פָּוּן
טַוְיבָּנְשָׁלָאָק אַין זַוְּנִיקָן טָאגָן אַריַין אָזָן מִיר האָבָן אָז אַלְיאַ
פָּאָרְגָּעָסָן.

צּוּעָרָשָׁטָן פְּלַעַגְנָן מִיר אַרְוִיסְלָאָזָן אַונְדוֹזָעָר גַּאֲלָדִיק-גַּרְיָנִינָע
וּוּרָפְּלָטָובָן. אַרְוִיסְגַּעַשְׁקָט אַקְאָלְרַעַטָּה טַוְיבָן אַין הַיְמָלָ-
אַריַין. פָּאָרָנָאָךְ נְדַרְגָּעָפָנָט די פְּלִיגְלָעָן: פְּלִי! דָעָרָנָאָךְ:
איַנְעָן, צְוּוֹי, דְּרִיְ...
פְּלִיגְלָעָן פָּאָכָעָן, רַוִּישָׁן אַרוּם אַונְדוֹזָעָר. די לוּפְטָ אַרוּם
אונְדוֹזָעָר וּוּרָטָה לְעַבְעִידָּיק, פּוֹלָה אַאוּעָנָגָה, ווי אַשְׁטְלָעָר וּאַ-
סָעָר פָּוּן אַסְּקָה שְׂוִוִּימָרָה. פְּרַעַר אָזָן נִידְעָרְקָעָה עַנְגָּעָ-
קָרְיוֹזָן אָזָן דָעָרָנָאָךְ הַעֲכָרָה. בְּרוּיטָרָה, צָוֵם סָאָמָעָן מִיטָּן
פָּוּן הַיְמָלָל.

אַט אַלְעָ מִיט אַמְּאָל גִּיבָּן זַיִן אַ-
דָוְרָךְ אַ-
כְּשֻׁופְּ אַלְעָ קָאָלִירָן — הַעַלְוָוִים! פְּלִיגְלָעָן גַּלְאָנָצָן
מייט הַעֲלָעָר וּוּיסְקִיטָה. וּוִידָעָ טָוְנָקָל; וּוִידָעָ וּוִיסָּס... אַזְוֵי
אַין וּוּאַונְדָעָרְלָאָכָעָ קָרְיוֹזָן.

אַין מִיט מִיּוֹן בְּרוֹדָעָר שְׁטִיְיָעָן מִיט פָּאָרְרִיםְעָנָעָ קָעָפָ-
אָזָן קוֹקָן נָאָה, ווי זַיִן צְעַשְׁפְּרִיְיָטָן זַיִן אָזָן קָוּמָעָן זַיִן צְעָ-
נוּיָף, עַפְעָם ווי אַווּרְבָּלְ-זַוְּנָט וּוּאַלְטָה דָאָרָט גַּעֲדָרִיָּת אַין
די הוּיכָן אָזָן זַיִן צְוַנְיִינְגְּעַטְרִיבָן אַדְעָר צְעַזְוִית אַיְבָרָן
הַיְמָלְזָוָעָג.

אָזָן די גַּאֲלָדִיק-גַּרְיָנָע אַוְיפָּה פְּרִיעָר, שְׁטַעַנְדִּיק אַוְיפָּה

פריער און אלע טויבן נאך איר. נאך בא א שארטן בויג
בליבט זי פון הינטן, אבער ווידער א בויג און זי איי שווין
וoidער אויפר פריער.

מיר לאזונ זי ניט אפ פון אויגן. עפעם א שטראל, זו
א אומגעועגענער פאדיס ציט זיך פון אונדער איגן צו
איך און בינדט אונדו צוואטמען. אונדו דוכט, איז זי פילט
די גאנצע צייט אונדער קוק. אט וויזט זי אירע קונצן:
זי קוליעט זיך פון דער הייכער הוייך מיט צוניגונגעליגט
פליגלען, א קאלירטער קנויל קיקלט זיך עם ארוןטער
און באלאד וווערט פון קנויל א טובי, וואס שווימט הויאק
מיט צוויי צישפרויפטער פליגל, הייכט זיך ווידער אין דער
הוייך אין געשרויפטער קרייזן און אלע טויבן נאך איר.
— זעט זי? — האלט איך אין אינ פרעגן מײַן
ברודער.

— כייז. — רוייט ער ניט אפ אויפר א מינוט די איגן
פון הימל.

וילד פון פרויד ויינען. מיר געוווארן, ווען מיר האבן
איינמאל געפונען אייעלאָך בא דער „זַי“ פון דער גאלדייך
גרינער. איך און מײַן ברודער האבן ניט געוואוסט וואס
זו טאן פון פרויד. מיר האבן אויפן בוידעם אונגעהייבן
וילד שפרנגען, געכאמט די אייעלאָך און זיך מאמע
פלענט אונדו טאן קלינערהייט מיט א פריש אַי פון
דער הוּן, איזוי האבן מיר זיך געווישט אינגעער דעם אנדערן
די איגן און געלאָכט און געשריין:
„וואָ דאס אייעלאָ איזו פריש, איזוי זאלן זיין דינע
אויגעלאָך פריש...
וואָ דאס אייעלאָ איזו פריש, איזוי זאלן זיין דינע אוי-
געלאָך פריש!“

דער „פער“ אונדערער איך איצט ניט אפגעתראטן
פון געט. ער האט זיך אַרומגעדררייט, געווואָרקט אַרומ
דער פילערקע. איז זיך נאך צוועק אויף א זוילע, האט
ער זיך גלייך אליאין אַוועקגעזעט אויף די אייעלאָך —
זיך זאלן זיך ניט אַפְּקִין.

מיר זיינען געוווען אויפן זיבעטן הימל. אין גיכן וועלן

מיר האבן יונגענעם ווערפל-טוייבעלאך. בא אונדו האט די פאנטזיווע געשפיטלט: מיט אזי פיל ווערפל-טוייבן, וועלן מיר אויפֿן אן אמת קענען צויציען צו אונדו דעם כמרס גאנצן טויבנשלאך. מיר וועלן פארגעמען דעם גאנצן בו-די דעם מיט די נעסטען. מיר וועלן שוין האבן א סה, א סך טוייבן.

נאר אינמאָל קומט אריין די מאַמע און גויט צו אונדו א זאג:

— גיכער, באָט אַטוּב אָוֹן לוֹיפֿט זִי קוֹילעַנְעַן, צו מלך דעם שוחט! ..

דער מאַמע רײַד האבן אונדו אויסגעקוקט אָזַי מַאֲדָנָע, אָז מיר האבן זיך פַּאֲרָגָאנְדָּעָגָעָלָכְט:

— קוֹילעַנְעַן אַטוּב?

דער מאַמע פְּנִים אֵיז אַבעָּר גַּעֲוָעָן עַרְנָסָט. מיר האבן דערפִּילט, או די מאַמע מיינט עַמ. מיינט טאָקָע מיר זאלן אונדו זערע אַטוּב קוֹילעַנְעַן, זוינען מיר גַּעֲוָעָר פָּאָרָעָנְט: — מיר וועלן ניט געבן!

— אַיר וועט שוין גַּאֲרָגְעָן, — האט די מאַמע זיך גַּעֲבִיּוּט. — מען דָּאָרֶפֶת האבן טויבִּיכְלָות פָּאָר אַקרָאנְקָעָר.

וְאָס אֵיז אונדו דָּאָרֶטֶן אַנְגַּעַנְגַּעַן אַקרָאנְקָע. מיר זאלטן זיך גַּיְבָּר גַּעֲלָאָן אַיְינְשָׁנְיִידָּן אַפְּינְגָּר אָוֹן גַּעֲבָּן בְּלוּט אַיְידָעָר אַוְועַקְגָּעָבָן אַטוּב, אַדְעָר לְאָזָן זִי קוֹילעַנְעַן. — מיר וועלן ניט געבן! — האבן מיר גַּעֲהָאָלָטָן אֵין שְׂרִיעָן.

— וְאָרטֶן, דָּעָר טאָטָע דָּאָרֶפֶת מַאֲרָגָן, אַיבָּעָרָמָאָרָגָן קומען. אַיך וועלן שווין דערצְיָילָן אויפֿן אַיך. אַיך וועלן נאָדָר צְוָמָה אַיך לְעָרְנָת אַיך ניט. נאר טויבָן לְגַנְג אַיך אֵין קָאָפֶת.

עַפְעַם האט אונדו אַצְוָפֶת גַּעֲטָאָן באָס האָרְצָן. די מאַמע אֵיז גַּעֲוָעָן מַאֲדָנָע עַרְנָסָט אָוֹן בַּיּוֹן. מיר אַבעָּר האבן גַּעֲטָאָכָט: זִי וועט פָּאָרֶט ניט דערצְיָילָן.

mir האבן טאָקָע דָּעָר מאַמען קַיִן טוּב ניט גַּעֲבָּן צוֹם שעַבְתָּן. נאר צוֹלִיב דָּעָר מַוְּרָא, טַאֲמָעָר וועט די מאַמע אלְיאָן כָּפָן אַטוּב, פְּלָעָגָן מיר פָּאָרָן אַוְועַקְגִּיָּן אֵין חָדָר

אַרְוִיסְטְּרִיבָן דֵי טֹוִיבָן פֿון טֹוִיבֶנְשְׁלָאָק, דֵי מַאֲמָע וְאֵל נִיט
קָעָנוּן בָּאָפָן. מִיר פְּלָעָגָן עַפְעָנוּן דָּאָם פָּעַנְצְּטָעָרָל אַיְן דָּאָה,
אַרְוִיסְטְּרִיבָן אַלְעָ טֹוִיבָן אַיְן צְרוּיק אִים פָּאָרְחָאָקָן.
עַם אַיְן אַזְוָעָק אַ פָּאָר טָעָג. דָּעָר טָאָטָע אַיְן נַאֲרָ נִיט
גַּעֲקוּמָעָן. דֵי מַאֲמָע הָאָט זִיךְ נַאֲרָ אַלְעָ גַּעֲבָרְגָּזָט אַוִּיפָּ
אַונְדוֹן, אַבָּעָדָר מִיר הָאָבָן שְׂוִין גַּעֲמִינָט, אַזְוָעָק אַיְן
אַרְיְבָעָר.

נַאֲרָ מַטְאָמָאָל לְוִיפְטָ אַרְיָן דֵי מַאֲמָע. מִיר זַעַעַן:
טְרָעָרָן שְׁטִיעָן אַיְרָ אַיְן דֵי אַוִּינָן אַיְן זַיְבָּעָט זִיךְ דֵי
הָעָנָט:

— וְוַיְיָ אַיְן מִירָ, זַי אַיְן דָּאָרָ גַּעַשְׁטָאָרָבָן . . .
מִיר הָאָבָן פָּאָרְשְׁטָאָנָעָן, אַזְוָעָק אַיְן יָעָנָעָ קְרָאָנָקָע
גַּעַשְׁטָאָרָבָן אַיְן מִיר הָאָבָן זִיךְ אַיְבָּרְגָּעְשְׁרָאָקָן קוּקְנִידִיק
אוֹפָט דָּעָר מַאֲמָעָן. אַזְוָעָק אַיְבָּרְגָּעְשְׁרָאָקָן הָאָבָן מִיר זִיךְ פָּאָר
אַיְרָ קוֹק. דֵי מַאֲמָע הָאָט צְוָעָ אַונְדוֹן קִינְמָאָל אַזְוָעָ
נִיט גַּעֲקוּמָט. זַי הָאָט צְוָעָ אַונְדוֹן גַּאֲרְנִית גַּעֲרָעָט, נַאֲרָ גַּעַ
בָּרָאָכָן דֵי הָעָנָט אַיְן מִיט וּוּיְוִיטִיק גַּעַחְזָרָט:
— וְוַיְיָ אַיְן מִירָ, זַי אַיְן דָּאָרָ גַּעַשְׁטָאָרָבָן. — מִיר וּוּאָלְטָן
אַיְצְטָעָר שְׂוִין אַפְּשָׁר גַּעֲנָעָן אַ טּוֹבָ, אַבָּעָדָר עַם אַיְן גַּעֲוָעָן
פָּאָרְפָּאָלָן.

דָּעָם דָּאָנְעָרְשִׁיק פָּאָרְנָאָכָט אַיְן אַגְּגָעְקוּמָעָן דָּעָר
טָאָטָעָ. מִיר הָאָבָן דָּאָרָ שְׁטָעְנִידִיק מָוָרָא גַּעַהָאָט פָּאָר אִים,
אַבָּעָדָר דָּאָס מַאֲלָ אַיְן אַונְדוֹן עַפְעָם גַּעַלְעָן אַ צִּימָעָר אַיְן
אלְעָ גַּלְיְדָעָר.

אוֹפָט מַאֲרָגָן, פָּרִוִּיטִיק אַיְן דָּעָר פְּרִי, וְוַעַן מִיר הָאָבָן
בָּאָדָאָרְפָּט אַזְוּעָגָיִין אוֹפָטִין הָאָלְבָּן מָאָג אַיְן חָדָר, זַיְהָנָעָן
מִיר גַּעֲוָעָן שְׁטִילְעָרָ פֿון שְׁטִילָ. עַפְעָם הָאָבָן מִיר דָּעָר
וּוּאָרָט פֿון טָאָטָן, כָּאָטָשׁ אוֹפָט אִים הָאָט מַעַן עַם גַּאֲרְנִישָׁט
אַגְּגָעָעָן. עַם אַיְן אַונְדוֹן גַּעֲוָעָן פָּאָרְדָּעְכִּיטִיק. עַפְעָם אַיְן עָרָ
גַּעֲבָלִיבָן אַיְן שְׁטוּבָ דָּאָוָעָן, נִיט וְזַיְן שְׁטִוְיגָעָר אַיְן,
אוֹנָן עַפְעָם קָוְקָט עָרָ נִיט אוֹפָט אַונְדוֹן, וְזַיְן וּוּאָלְטָן אַונְדוֹן
נִיט גַּעֲוָעָן. דֵי מַאֲמָע דָּרְיוּת זִיךְ אַזְוָעָק עַפְעָם אַרְוָם אַ
שְׁוּוֹיְגְּנִידִיקָעָ, אַ שְׁטוּמָעָ...

דֵי מַאֲמָע נִיט אַונְדוֹן עַמְּנָן אַזְוָעָ אַונְדוֹן קִיְּן
וּוּאָרָט נִטְמָ.

אין און מײַן ברודער האבן שווין געווואָלט ווּאַם גִּיכְעָר
זיין אַין דרייסן. זאל זיין אַין חֵדֶר, ווּלְכֵן מִיר האבן
לעַצְתָּנֵס נַאֲרִינְתֶּס לִיב גַּעַחַת, אַבְּיַי נִיט אַין שְׁטוֹב מִיטֵּן
טַאַטָּן. דָּאַךְ האבן מִיר אַיְצָט אַלְיאַן גַּעַטְאָן פָּאַמְּעָלָךְ, גַּעַד-
לאָסָן, וַיַּעֲפָעָם אַכְּה וּאַלְטַּט גַּעַלְיִמְתַּט אַונְדוֹעָרָע בְּאַוּעָנוּנִי-
גַּעַנְיָן. מִיר האבן גַּעַנְעָסָן פָּאַמְּעָלָךְ, גַּעַקְיִיט אַסְּדָה, כַּאֲטִישָׁ
טָאַן דַּי רַעַקְלָאָךְ אַון מִיט גַּעַמְּאַסְּטָעָנָע טַרְיַת גַּעַנְמָעָן גַּיְוָן
צָום טִיר.

— וּוֹאָרֶת אַ וּוֹיְלָע !

דָּאַם האָטָט דַּעַר טַאַטָּע אַזְּג גַּעַטְאָן באַזְּוֹנְדָּעָרָס קָלָאָר
אוֹן שָׁאָרָף.

מִיר זַיְנָעָן גַּעַבְּלִיבָן צַוְּגַעַשְׁמִידָטָע צָום אַרְטָה.

— קוּמֶּט אַחֲעָר !

מִיט גַּעַזְוְנְקַעְנָע פִּים זַיְנָעָן מִיר צַו אִים צַוְּגַעַגְגָּנָעָן.

— וּוֹאָסָלְעָרְנְטָה אִיר ?

— יְשֻׁעָה.

— נַאֲךְ אַלְיאַן יְשֻׁעָה... וּוֹאָסָלְעָר אַקְאַפִּיטָּל ?

— דַּעַם לְעַצְתָּן, סְגָן.

מִיר האָטָט גַּעַמְּיִינְטָה עַר וּוּעַט אַונְדוֹה הַיְמָן זַאֲנָן אוּיָיך
אוֹיסְמוֹוֹנִיק. מִיר זַיְנָעָן גַּעַוּעָן אַזְּוִי אַיְבָּרְגָּעַשְׁרָאָקָן, אַז
וּעַן מִיר וּוּוִיסָּן אַפְּילָו אַוִּיפָּאָסָּן אוֹיסְמוֹוֹנִיק, וּוּאַלְטָן מִיר אוּיָיך
נִיט גַּעַקְעָנָט זַאֲגָן. אַבְּעָר אַונְדוֹעָר שְׁרוּעָק האָטָט זַיְךְ נַאֲךְ
גַּעַשְׁטָאַרְקָטָה, וּעַן עַר האָטָט האָרטָט אַזְּג גַּעַטְאָן :

— פָּאַרְוּאָסָה האָטָט אִיר נִיט גַּעַנְעָבָן אַטְוִיב וּעַן מַעַן
הַאָטָט בְּאַדְאָרְפָּט פָּאָר אַקְרָאנְקָעָר ?

מִיר זַיְנָעָן גַּעַוּעָן שְׁמוֹם.

— אִיז דָּאַם אַמְּתָה ? — הַאָטָט עַר אַפְּרָעָג גַּעַטְאָן דַּעַר
מַאֲמָעָן.

— אַמְּתָה. — הַאָטָט דַּי מַאֲטָע נִיט אוֹיפְּגַעְתּוּבָן דַּעַם
קָאָפְּ פָּוֹן עַפְּעָם אַזְּ אַרְכָּעָט.

— מִילָּא, דִּינְגָּעָן באַבְּקָעָן רְפָאוֹת מִיט טַוִּיבָן-כְּלָוָת
בֵּין אַיךְ דִּיר מַוחָלָה, — הַאָטָט דַּעַר טַאַטָּע אַזְּג גַּעַטְאָן דַּעַר
מַאֲמָעָן, — אַבְּעָר אִיר וּוּעַט בָּאַ מִיר אַזְּוִיָּעָן נִיט וּוּאַקְסָן,
אַיךְ וּוּלְאַיךְ לְעַרְגָּנָעָן. אִיר וּוּעַט שַׁוִּין האָטָן בָּאַ מִיר
טוּבָן — גַּעַבְּרָאַטָּעָנָע !

אונדו איז פינצטער געוווארן אין די אויגן.
— אין חדר נוית! — האט דער טאטע פלוצלונג באַ
פּוֹילָן.

מייט הילצענעם טרייט האבן מיר זיך אַרוֹיסְגַּעַשְׁאַרְט
פּוֹן שטוב. איז פֿאַרְהַויִּז האבן מיר זיך געווואַלְט פֿאַרְנַעַמְעַן
צָם טויבנְשֶׁלָּקָק, אַרוֹיסְמַלְאָן פֿרְיעַר די טויבּן.... אַבעַר דעַן
טאַטַּע איז שוֹין גַּעַשְׁטַאנְגַּן אין דער אַפְּעַנְעַר טִיר אָן אוּפּ
אונדו אַ גַּעַשְׁרִי גַּעַטְאַן:

— מאָרְשַׁ אַין חֲדֵר!

די טויבּן זיינְעַן גַּעַבְלִיבּן פֿאַרְשְׁפֿאַרְט אָן טויבנְשֶׁלָּקָק.
אין חֲדֵר האָבָן מִיר זיך קִין אַרט נִיט גַּעַפְּנוֹנְעַן. אַיך
מייטִין ברודער האָבָן אַוְמַעְטִיק אָן שְׁטוֹם גַּעַקְוּקְט אַיְינְגַּר
אוּפּּוֹן אַנדְעַרְן, וְוי מִיר וּזְאַלְטַן אַיְינְגַּר בְּאַס אַנדְעַרְן גַּעַר
פֿרְעַגְט: וּוֹסֵם וּוֹעֵט עַם זַיִן? דָּס לְעַרְנְגַּעַן אָן אַונְדוּ
גַּאֲרַנִּית גַּעַקְרָאָכָן אָן קָאָפּ. מִיר האַט זיך אלְץ גַּעַדְוְכָט,
אָז אַיך הָעָר אַ צְּעַדְרָאַקְעַנְעַם פֿלִיגְלְגַּעַרְוִישׁ, אָז עַם פְּלִיעַן
די טויבּן אָן אַ סּוֹמָאַטְאָכָע, אָז אַיְמִיצְעַד יָאָגַט זַיִן. אַיך
בֵּין קוּים אַיְינְגַּעַזְעַם אוּפּּוֹן אָן אַרט. אַיך האָבָן זיך גַּעַרְקָט.
גַּעַדְרִיּוּת, גַּעַפְּלָאַנְטָעַרְטָמַט מִיטִּין דִּין אַונְטְּרִיעַן טִישׁ. דֻּעַר
רְבִּי האַט גַּעַקְוּקְט קְרוּם.

— וּוֹסֵם, דֻּעַר טַאטַע גַּעַקְוּמַעַן?

— גַּעַקְוּמַעַן...

— פֿאַרְוָאָס דַּעֲרַצְיַוְתַּאְרַעְתַּאְרַע אַיר עַפְּעַם נִיט חַכְשִׁיטִים, אָז?

אַרוֹיסְמַלְאָן פּוֹן חֲדֵר, האָבָן מִיר זיך גַּעַלְאָזְטַלְוִיטַן: גַּיְכָעַר
זַיִן אָין דֻּעַר הַיּוּם. מִיר האָבָן גַּעַרְבְּנַטְמַט פּוֹן אַיְלְעַנְישׁ.
אַבעַר וּוֹסֵם נַעַטְעַטְמַט מִיר זיינְעַן צְוּגְעַקְוּמַעַן צָו אַונְדוּעַר
שְׁטוֹבּ, אלְץ גַּעַלְאָסְעַנְעַר זַיִן זיינְעַן גַּעַוְוָאָרְן אַונְדוּעַרְעַע טְרִיטַּט
אָז אלְץ האַסְטִיקְעַדְמַט האָבָן גַּעַלְאָפְטַט אַונְדוּעַרְעַע הַעֲרַצְעָרָה.
צְוּגְעַקְוּמַעַן צָם שְׁטוֹבּ האָבָן מִיר גַּלְוִיךְ גַּעַכְאָפְטַט אַ קְוָקָּבָּק
אוּפּּוֹן פֿעַנְצְּטַעְוָלָה. עַם אָז גַּעַוְוָעַן פֿאַרְמַאְכָט. אַונְדוּ אַטְמַט
פֿאַרְקְלַעְמַט אִיז הַאֲרַצְן: אָן אָזָא זַוְּנִיקְן טָאגּ נִיט אַרוֹיסְמַלְאָן
גַּעַלְאָן די טויבּן!

בְּאַס פֿאַרְהַויִּז זיינְעַן מִיר גַּעַבְלִיבּן שְׁטִיּוֹן. עַפְּעַם האַט
אונדו גַּעַשְׁרָאָקָן. מִיר האָבָן מַוְּרַא גַּעַהְאַט אַרוֹיְגְּזַוְּגִין אָז
שְׁטוֹבּ.

— ווי מײַינְסְטוֹ, דער טאטע איז דא אין שטוב? —
האָב אִיךְ אֲ פַּרְעָג גַּעֲטָאָן מֵיַּן בְּרוֹדָעָר.
— ווי מײַינְסְטוֹ, ער איז דא? — פַּרְעָגְתִּי אַיבָּעָר דָּעָר
ברְׂרוֹדָעָר בָּאָ מִיר.

טִימַט אַמָּאל, מִיר דֻּרְהָעָרִן מַזְיכִּים בְּילֵין פָּוֹן אַינְנוּיִינִיק
אוֹן עַם קְוָמֶת אָונְדוֹ אַרְוָמִים אַנְטְּקָעָנִין מֶלֶךְ דָּעָר שַׁוְחָתִי.
אָונְדוֹ דַּעֲרוֹזָעַן, הָאָט עַר זַיְךְ פַּאֲרָה אַלְטָן אֲ וּוּילָעַ, אֲ
קוֹק גַּעֲטָאָן אוֹיפְּפָאָן אָונְדוֹ אַיְן וַיְיִנְعַ אַיְינְגָּעָרָאַכְּבָּעָנִעַ צַוְּ-
נוֹיְפָּגָּעָשָׁמְעָלָטָע הַעַלְעָ אַוְיִגְעָן הָאָט אַגְּנָעָהָוִיְבָן פִּינְטָלָעָן אֲ
לְצַנְוָנִית-פִּיְיָעָרְלַי. זַיְוִן הָאָרָמִים דָּאָר פְּנִים הָאָט זַיְךְ צַעְקָנוֹיְשָׁתְ-
אַיְן אֲ גַּעֲלָעְכְּטָעָרְלַי, וּוְאָסְטָהָאָט זַיְוִן פְּנִים גַּעֲמָאָכְטִי נַאֲךְ
שְׁלַעְכְּטָעָר אַיְן בִּיוֹעָר.

אִיךְ הָאָב דַּעֲרוֹזָעַן, אַיְן בְּרוֹדָעָר אַיְן בְּלִיְיךְ גַּעַוְאָרָן.
מֶלֶךְ דָּעָר שַׁוְחָתִי אָונְדוֹ גַּאֲרָנִיט גַּעֲזָאָנִט אָונְדוֹ מִיר הָאָבָן
אִים גַּאֲרָנִיט גַּעֲפָרָעָגְתִּי. נַאֲר אָונְדוֹזָעָרְעַ אַוְיִגְעָן הָאָט זַיְךְ
נִיט גַּעֲקָעָנִט אַפְּרִיסְוִן פָּוֹן אִים.

עַר אַיְן אָונְדוֹ פַּאֲרָבִּיגַעַגְאַגְּנָעָן, אַפְּגָעָגְאַגְּנָעָן עַטְלָאָכְעַ
טְרִיט אָונְדוֹ אַוְמְגָעְדָּרִיט דָּעַם קָאָפְּ צַוְּ אָונְדוֹ, וּוּיְתָעָר אַפְּגָעַ
גַּאֲגָעָן עַטְלָאָכְעַ טְרִיט אָונְדוֹ וּוּיְדָעָר זַיְךְ אַוְמְגָעְדָּרִיט צַוְּ אָונְדוֹ
מִיטְיַץ בִּיְזָן לְצַנְיִישָׁן פְּנִים.

— וּוְאָסְטָהָאָט דָּאֲ דָעָר שַׁוְחָתִי? — הָאָב אִיךְ אַיְן גַּאנְצָעַ
גַּעַצְיִיטָעָרְטִי.

— אִיךְ הָאָב מַוְרָא אַרְיִינְצָוְגִּינִּין אַיְן שַׁטְּבָ, הָאָט דָעָר
בְּרוֹדָעָר זַיְךְ נִיט גַּעַרְירָתִי פָּוֹן אָרָמִים.
— קוֹם! הָאָב אִיךְ אִים אֲשַׁלְעַפְּ גַּעֲטָאָן פָּאָר דָעָר הָאָנָט
אוֹן וּוְיִאְבָּעָר גַּעַוְאָלָט גַּעַעַפְּנָט דִי טִיר.

מִיר הָאָבָן אַגְּנָעָהָוִיְבָן וַיְיִנְעַ אַוְיִפְּזִין קָול. אַוְיִפְּזִין בְּאַנְקָן,
וְאוֹ דִי מַאְמָעַ פְּלָעָגְתִּי צְוָרָעָכְתִּי מַאְכָן אֲ עַוְף, וַיְיִנְעַ גַּעַלְעָנִי
אוֹיְסָגְעָקְוִילְעָטָעָלְעָ אַלְעָ אָונְדוֹזָעָרְעַ טַוְיבָן. דִי הַעַלְדוֹזְעָלָאָךְ רְוִיטִי-
אַיְבָּרְגָּנְעָשָׁנִיטִן, דִי קַעְפָּלָאָךְ אַוְמְגָטְרִילָאָךְ פָּאָרְוּוֹאָרָטִן,
פַּאֲרָדְרִיטִי, דִי פַּאֲרָבִּיקָעָ פַּעֲדָעָרָן אַוְיִמְגָעָשָׁמְרָתִי אַיְן בְּלוֹטַ.
מִיט אֲמָדָנָעָם פְּנִים אַיְן דִי מַאְמָעַ גַּעַזְעָמָן אַיְבָּרְגָּנִעַ
בּוֹיְגָן אַיְן גַּעַפְּלִיקָט אֲטוֹבִי...
מִיר הָאָבָן גַּעַוְיִינְטִי אַוְיִפְּזִין קָול :

— מַאְמָעַ אָונְדוֹזָעָרְעַ טַוְיבָן!

— דער טאטט איז דא!... — האט זי אונדז א זאג געטאנ מיט בייזער און מיט שרעק און אנגעויזן אויפֿן קאטטער.
אין זיין גאנצער הויך האט זיך דער טאטט באויזן פון קאטטער.

— זאל זיין שטייל!
מיר האבן זיך אングעהויבן שטיקן מיט אונדזער גע וויין. דער ברודער האט זיך ניט געקענט איינחהלטן און ער האט זיך געטרייסלט פון קליפען.
— שטייל זאל זיין, האב איך געוזנט!

מיר זיינען געשטאנגען פארגלייעווערטע צונעשפארט צום וואנט און געקוקט, געקוקט זי די מאטט פלייקט אפ איין טויב נאך דער אנדערער. פאר אונדז זיינען זיך נאך געוווען לעבעדייקע, מיט זיערער געמען און כאראקטער. די גאלדיק-גרינע איז געלגען אויפֿן באנק אכיסל און א זיויטה, זי אימיצער וואלאט באמערכט איר שיינקייט און עפּעס זי אועבקעליגט באזונדער. דער ברודער האט ניט אפּגעריסן די אויגן פון דער גאלדיק-גרינער. שטייל האט עד צו מיר געשלוכצט:
— זי וועט שוין ניט אפלעבן...

אבער מיטן אויסקוילענען אונדזערע טויבן, האט דער טאטט איז אועבקעליגט אונדזער פאר אים. מיר האבן אויפֿגעחרט זיך שרעקן פאר אים. און פאסירט האט עס גלייך דעם זעלבן פרויטיק-צוּנָאכט באם עטן. נאכ'ן קוילענען די טויבן זיינען מיר, איך און מיין ברודער, דעם גאנצן איבעריקן טאג געוווען זי געלימטער. מיר זיינען אפּילו אַרְוּמֶגֶן אַנְגֶּן, גענטפערט, געוווען און של געדאונות, נאך אליך געטאנ זי אויטאמאטן. אינזוי ניך זיינען מיר געוווען פארקלעט און פָּרוֹגְּלִיּוּוּרט. געקומען פון של, האט דער טאטט, זי זיין שטיינער אפּגַּעֲוָוָנָגָעָן מיט א געהויבענע שטיטום:
„מלאכי השלום
מלאכי עליון“...

דערנאר האט מען זיך געווואשן און זיך געוויעצט צום
טייש.

מיר האבן זיך געווואשן זיך אלע. אָזּוּקְגַּעֲעַצְט זיך
צום טיש זיך אלע. עפעם אוין געווען שטילעך זיך געווינט.
לאך : אָן אַנְדָּעֶר ווֹיְלָעֶה האט מען אַושׁ געקבענט העץ זיך
די בענטשיליכט קנאָקן צו אַין דִּי לִיְכְּטָעָר.
דער טאטט זיצט אַנְטָקָעָנָן אָנוֹנְזָא. די מַאֲמָע אָן אַז זַיְתָּ.
דער טאטט מאָכְטָק קידוש, המוציא. זיך עסן. מיר ניט.
דער טאטט "קוקט" אַוִיפֵּט דער טאטט אָנוֹן. די מַאֲמָע
פרענט :

— ווּאַם עַסְטָה אַידְן נִיט ?

מיר שוועינן זיך שטומע.

— עסט ! — נִיט אַזְגַּד דער טאטט אָנוֹן בָּאַלְדָּלָאָזָט
ער אַרְיָין די האנט אַין באָרֶד.

מיר שוועינן אלז, נאָר אַין חָרֶצְן ווּעָרֶט קִיל אָונְן לעָר,
זיך אַט גַּיְעַן מִיר אַשְׁפְּרוֹנָגָן תָּאָן אַין אָן אַפְּגָרָונָד. מיר
קָוָקָן אַוִיפֵּן טָאָטוֹן אַנְטָקָעָנָן אָנוֹן עפעם אַשְׁוּעָרְקִיָּט דְּרִיקְט
אַרְגָּנְטָעָר אָונְדוֹזָרָעָר קָעָפָ.

— הַוִּיכְבָּט אַוִיפֵּט די קָעָפָ !

די קָעָפָ אָונְדוֹזָרָעָר הַוִּיכְבָּט זיך אַוִיפֵּט פָּוּן זיך אַלְיָין
אַונְגָּטָעָן טָאָטָנָס באָפָעָל.

— עסט !

מיר האלטן שויין די קָעָפָ אַוְמָנָאָטִירָלָאָךְ אַוְפְּגָעָהָוִיכְן,
קָוָקָן אַין אַיְזָן פִּינְטָל. אָנוֹן אָונְדוֹזָרָעָר צִיטָעְדִּיקָעָה הענט
רוּקָן די המוציא'ס צוֹם מוֹלָן.

בָּאַלְדָּלָאָזָט. אָנוֹן מִיט אַמְּאָלָל : דָּאָס פְּלִוִישָׂ — אָונְדוֹזָרָעָר
טִיבְּעָלָאָךְ !

— עסט !

מיר זעען גַּרְנִינִית. עפעם שְׂוֹאָרְצָס זִיכְטָ אָונְדוֹזָא אַנְטָ
קָעָן, ווּאַם פָּאָרְשְׁטָעָלָט פָּוּן אָונְדוֹזָא די שְׁטוּבָ.

— עסט. זַג אַך !

אָנוֹן פְּלַצְלָלוֹנָג אַיְזָן עַמְּמָד מִיר אַנְגְּעָקוּמוּן :

— אַיך ווּעַל נִיט עַסְן ! — הַאָבָא אַיך אַוִיסְגָּעָשְׁרִיעָן.

— אַיך ווּעַל נִיט עַסְן ! — הַאָט דָּעָר בְּרוֹדָעָר גַּעֲווִינִינָט.

מיר זיינָעָן גַּעֲווֹאָרָן זיך ווּילָד. מיר האבן זיך אַוִיפֵּט

געהויבין פון אונדזערע ערטער, געוקט שארף אויפֿן
 טاطן: — מיר וועלן ניט עסן!
 אין שטוב איי געוואָרַן מאָדְנַע שטיל. די מאָמע איי
 געוועסן ווי א געשמידטע מיט פֿאָרְבְּרָאָכְבָּעַן הענט. דער
 טاطע האט זיך געגעלט די באָרד.
 אָזּוּק פון טיש! אַריין איין קאמער! — אָזּוּ ער
 האט זיך אַוִינְגָּהוּבִּין נאָך אָונְדָּז.
 אָכְבָּעַר דֶּא אָזּוּ די מאָמע אַוִינְגָּהוּבִּין.
 — ווֹאָס ווַילְסְטָוּ פון די קִינְדְּעַר? ווַילְסְטָוּ זיך וְאָלֵן
 נאָך עָסָן זַיִירָעַ טִוְּבִּין?
 עפּעַם מאָדְנַע פֿאָמְעַלְאָך האט זיך דער טاطע צוֹרִיך
 אַוִינְגָּהוּצְטַע אַוִיפֿן זַיִן אָרט אָזּוּ זַעֲנְדִּיק זיך האט ער
 שטרענען אָזּוּ בִּיז גַּעֲקָט אַוִיפֿן אָונְדָּז.
 מיר זַיִינְעַן אַריין איין קאמער. מוציך האט זיך אַריין-
 גַּעֲשָׂרְטַן נאָך אָונְדָּז.

איך אָזּוּ מַיִן ברודער האָבָן אָונְדָּזָרָם אַוִינְגָּהָפִּירָט:
 מיר האָבָן די טִוְּבִּין נִיט גַּעֲגָּעַן.
 גַּליַּיך, נאָך דָּעַם זַעֲלָבָן שבת באָטָאג, האָבָן מיר זיך
 אַרְוִינְגָּהָגְּבָּעַט אַוִיפֿן בּוֹידָעַם. אין טַוִּיבְּנְשָׁלָאָך איי
 גַּעֲוָעַן שְׁטִיל אָזּוּ פּוֹסְטָמַט. מיר זַיִינְעַן גַּעֲגָּנְגָּעַן פון גַּעַסְטַן
 צוּ גַּעַסְטַן. אַיבְּעָרְגָּהָדְרִים, אַיבְּעָרְגָּהָנְשָׁטָעָרטָן: — ווֹיסְטָן!
 די אַיְיָעָלָאָך זַיִינְעַן גַּעֲלָעַן קָאָטָעַן. טַוִּיטָעַן
 דער ברודער האט זיך אַוִינְגָּהוּשְׁטָעַטַּן, ווי זַיִן שְׁטִיִּי
 גַּעַר, מִיט טְרָעָרָן אָזּוּ די אָוִיגָּן. מִיךְ האט אַרְוִמְגָּהָפְּטָן
 אָ כְּעֵם. איך האָבָן גַּעֲנוֹמוֹעַן בּוּרָעַן די קָעְסְטָלָאָך, צַעְפָּלִיקָן
 אָזּוּ צַעְוָאָרָפָן די גַּעַסְטָן. מַיִן ברודער האט מִיךְ אָנְגָּעַן
 כָּאָפְּטָן, נִיט גַּעֲוָאָלָט לְאָזּוּ: — אָזּוּ שְׁבָת!
 איך האָבָן נִיט גַּעֲקָטָן: גַּעֲוָאָרָפָן אָזּוּ גַּעַשְׁלִידָעָרטָן.
 אָזּוּ מִט אַמְּאָל האָבָן מיר דַּעְרָהָעָרטָן אָ פְּלִי אָזּוּ אָ
 טַוִּיב איי אַרְוִיְּגָּהָפְּלִיְּגָן פון אָ בָּאָהָעַלְטָעַנְיָישָׁן. עַרְשָׁת די
 פּוֹילְעַרְקָעַ!
 ווי מְשׂוֹגָעִים האָבָן מיר זיך כָּאָפְּ גַּעֲטָאָג, גַּעֲגָּעַט,
 גַּעֲטוֹלִיעַט, שִׁיעַר נִיט גַּעֲקָשָׁת, גַּעֲרָעָדָת צוּ אִיר: ווֹאָס?
 ווי אָזּוּי?

מיר זייןען אַרְוָמֶגֶלְאָפֵן מיט אַיר אַיבָּעָרִין בּוֹידָעָם.
גַּעֲלָאָזֶת זַי פְּלִיעָן, צְוִירָק גַּעֲכָאָפֵט אָזֶן וּוִידָעֶר גַּעֲלָאָזֶת
פלִיעָן...

או אונדווער אַוּמַעְטִיקָע פְּרִיד אַיז אַרְבָּעָה, זַייןָעָן
מיר בּוֹידָע גַּעֲבָלִיכְנ שְׁטִינָן פַּאֲרָטְרָאָכְטָע, שְׁטוּמָע אָזֶן גַּעַ
קוּקָט אַוִּיפָּד דָּעָר פְּיַילְעָרְקָע בָּא אַונְדוּעָרָע פִּים.
— וּוָסֶם טָאָן מִיט אַיר?

אוֹזֶן דָּעְרוֹזָעְלְבָעָר גַּעֲדָצָנָק אַיז בָּא מִיר אָזֶן בָּא מִין
ברְׂוּדָעָר אַוְיְמָעְקָוּמָעָן:

אַיךְ הָאָב אָכָפֶג גַּעֲטָאָזֶן דָּעָר פְּיַילְעָרְקָע אַונְטָעָרָן
רָעָקָל אָזֶן זַיְךְ גַּעֲלָאָזֶת לְיוֹפָן פָּוּן בּוֹידָעָם אַרְאָפָּ.

— צַו דָּעָם כְּמָרָ'ס טּוֹיבָן, וּוָסֶם? — הָאָט דָּעָר בּוֹדָעָר
בָּא מִין זַיְיט גַּעֲפָרָעָגָט.

— צָוָם כְּמָרָ'ס...

— זַי וּוּעַט זַיְךְ נִיט אַוְמָקָעָרָן אֲהָיָם?

— זַי וּוּעַט נִיט...

— אָפְּשָׁר אַנְדָּעָרְשָׁוָא?

— נִין, דָּאָרָט וּוּעַט אַיר זַיְן גַּוְתָּ...

— מַוְצִּיק לְיוֹפָט אַונְדוּ נַאָךְ...

— זַאְל עָר.

אוֹפֶן פְּלִיכְעָוָאָצָטָן שְׁטִיקָע פָּעָלָד לְעָבָן דָּעָם קְלוּיסְטָעָר
פַּאֲרָקָאָן זַייןָעָן אַרְוָמֶגֶלְאָפֵן דָּעָם כְּמָרָ'ס טּוֹיבָן אָזֶן גַּעַ
פִּיקְטָן, גַּעֲפִיקְטָן... מִיר הָאָבָן אַרְוָמֶגֶלְאָפֵן פָּוּן אַונְטָעָרָן
רָעָקָל דִּי פְּיַילְעָרְקָע אָזֶן אַיר אַרְיָינָגֶלְאָזֶן צֻוּישָׁן זַיְיָ.
אָז וּוּיְלָע אַיז זַי גַּעֲשָׁתָאָנָעָן, זַיְךְ גַּעֲפִוְילָט אָזֶן גַּעֲכָאָפֵט
עַטְלָאָכָע פִּיקְנוּ אַיְן קָעָפֶל וּזַי אַפְּרָעָמָדָע. אַכְבָּעָר בָּאָלָד הָאָט
זַי גַּעֲנוּמָעָן אַוִּיפָּד אַיר שְׁטִיגָּעָר זַיְךְ קָאָטְשָׁקָעָן אָזֶן פִּיקְנוּ פָּוּן
דָּעָר עָרָד וּזַי דִּי אַנְדָּעָרָע. מִיר זַייןָעָן גַּעֲשָׁתָאָנָעָן אָזֶן גַּעַ
קוּקָט, גַּעֲקָוּקָט... אַיְצָט הָאָבָן מִיר עַפְּעָם גַּאֲרָנִית מָוָרָא
גַּעֲהָאָט טָאָמָעָר כָּאָפָּן אַונְדוּ דָּעָם כְּמָרָ'ס פַּאֲרָאָבָקָעָם אָזֶן
שְׁלָאָגָן אָזֶן גַּעֲמָעָן בָּא אַונְדוּ אַרְאָפָּד דִּי הַיְתָלָעָן, אַדָּעָר
אִימְיצָעָר וּוּעַט דָּעְרָצִיְּלָן אַונְדוּעָר טָאָטָן. מִיר הָאָבָן זַיְיָ

נאָרנִיכַט געהַיַּת, געַשְׁטָאנְגַּעַן, געַשְׁטָאנְגַּעַן אָוֹן גַּעֲקוֹקָט אָוִיפַּ
די טוּבָּן... אָוִיךְ מַזְיכַּק, וּזְאָם וּזְאָלָט אָן אַנְדָּעֶרֶשׂ מַאֲלָ
זֵיךְ אָ לְאָזֶן גַּעֲטָאָן אָוִיפַּעַן בְּמַרְּמַס טוּבָּן, הַאֲטַּדְּרָפְּלָטְ
אָונְדוּעָר גַּעֲמִיט. אַיזְׂרוֹאִיךְ געַשְׁטָאנְגַּעַן באָ אָונְדוּעָר זַיִיט
אָוֹן וּוּי מַיר גַּעֲקוֹקָט אָוִיפַּדְּיַה טוּבָּן אָוֹן גַּעֲקוֹקָט...

אוַיסְנָאָבוּ פָּוּן עַלְכָּנוּ אַוְיטָאָר :	
„פֿאַרְכְּלָאנְדוּשְׁעַט“ (לעַנְדָּע)	
פֿאַרְלָאָג „מַתְנָות“, בַּיּוּם ש. ע. פ. א.	35 סְעַנְט
„דֿערְצְיַילְוָנְגָעַן פָּאָר קִינְדָּעָר“ —	25 סְעַנְט
פֿאַרְלָאָג מַאְקָס נ. מִיּוּזָל	
„דֿאָס גְּרִינְעַז אִינְגָּל“ (אִינְגָּסְטָעַר) —	
אַרְוִיסְגַּעֲבָן פָּוּן בַּיְּלוֹדְגָּס־דֿעְפָּאַרְטָמָעָנט	
פָּוּן אַרְבָּעַטְעַדְרִינְג	15 סְעַנְט
„פָּוּן קָזְאָרְמָע אָוֹן מַלְחָמָה“ (דֿערְצְיַילְוָנְגָעַן) —	
פֿאַרְלָאָג „צַעַנְטָעָר“	\$2.00

